ROST

cultural, politic, religios

Ioan Alexandru
cel mai de seamă poet român creştin postbelic

Cine ridică piatra contra Sinodului
de Pr. Gh. Calciu

Naţionalismul şi isteria multiculturală în Basarabia
de Andrei Vartic

Gazul, mătuşa şi ardelenii
de Viorel Patrichi

O martiră: Maica Mihaela Iordache
de George Enache

an IV ● nr. 36 ● februarie 2006 ● 3 lei (30.000 ROL) www.romfest.org

Coperta I: Ioan Alexandru

sumar

numărul 36 ● februarie 2006

EDITORIAL
Cazul Bădiliță
de Claudiu Târziu.....3

FIR DIRECT
Scrisorile cititorilor noştri nu rămân nedeschise.....5

MARTORI AI VEACULUI
Fapte, vorbe, gînduri.....6

„Christiana" protestează împotriva „Evangheliştilor".....9

REPERE
Ioan Alexandru, cel mai de seamă poet creştin român postbelic
de V.A.M......10

Făpturi duhovniceşti în lirica lui Ioan Alexandru
de Prof. Dr. Const. Miu.....11

Vămile lui Ioan Alexandru
de Cassian Maria Spiridon.....13

POLITICA, LA DESCUSUT
Gazul, mătuşa şi ardelenii
de Viorel Patrichi.....17

Politica, între nea Ion şi Zeus
de Cristi Pantelimon.....22

SOCIETATE
Cine ridică piatra contra Sinodului
de Pr. Gh. Calciu.....24

Reforma şcolii româneşti trebuie reluată. De la bunul-simţ
de Mihail Albişteanu.....27

CEALALTĂ ROMÂNIE
Naţionalismul şi isteria multiculturală în Basarabia
de Andrei Vartic.....30

SUB LUPĂ
Cultură şi viaţă religioasă
de Pr. Prof. Radu Ilaş.....36

INIŢIATIVĂ
Omagiu Elisabetei Rizea
de Varujan Vosganian.....39

MARTIROLOGIU
O martiră: Maica Mihaela Iordache
de George Enache.....40

HISTORIA
Securitatea şi terorismul (inter)naţional (5)
de Mircea Stănescu.....46

DECANTĂRI
Actualitatea romanului *Blocada*, de Pavel Chihaia
de Mircea Platon.....51

Eminescu la Mănăstirea Neamţ
de Richard Constantinescu.....53

Portretul unui bizantinolog
de Constantin Mihai.....55

RESTITUIRI
Superficialitate în gândire, uşurinţă în acte
de Gr.T. Popa.....56

În acest număr semnează: **Mihail Albişteanu** – profesor de istorie, doctorand ● **Pr. Gheorghe Calciu** – paroh al bisericii ortodoxe „Sf. Cruce" din Alexandria – Washington D.C., fost deţinut politic, ultima carte publicată *Occidentali convertiţi la Ortodoxie* (2002) ● **Richard Constantinescu** – medic, asistent universitar la Universitatea de Medicină şi Farmacie Iaşi ● **George Enache** – istoric, lector universitar la Universitatea „Dunărea de Jos" din Galaţi, publicist, a publicat cartea *Ortodoxie şi putere politică în România contemporană* (2005) ● **Pr. Radu Ilaş** – slujitor la capela „Sf. Paraschева" a Spitalului Bagdasar din Bucureşti, profesor, publicist ● **Constantin Miu** – profesor doctor de limba română, publicist ● **Constantin Mihai** – filolog, doctorand, publicist, a publicat volumul *Arca lui Nae. Perspective culturale asupra generaţiei interbelice* (2004) ● **Cristi Pantelimon** – sociolog, doctorand, lector universitar la Universitatea „Spiru Haret" Bucureşti, publicist, traducător ● **Viorel Patrichi** – jurnalist, ultima carte publicată *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiţă* (2001) ● **Mircea Platon** – istoric, doctorand la Columbus University din Ohio, SUA, scriitor, ultima carte publicată *Ortodoxie pe litere. Îndreptar de fundamentalism literar* (2006) ● **Mircea Stănescu** – istoric şi publicist ● **Cassian Maria Spiridon** – scriitor, membru al conducerii Uniunii Scriitorilor din România, redactor-şef al revistei „Convorbiri literare", ultima carte publicată *Petre Ţuţea între filozofie şi teologie* (2004) ● **Claudiu Târziu** – jurnalist ● **Andrei Vartic** – publicist, cercetător istoric, director al postului de radio Vocea Basarabiei din Chişinău ● **Varujan Vosganian** – scriitor, doctor în economie, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor, a publicat, între altele, *Reforma pieţelor financiare* (1999), *Mesajul Dreptei româneşti. Tradiţie şi modernitate* (2001), *Iisus cu o mie de braţe* (versuri, 2004).

ROST
cultural, politic, religios

Fondată 2002

Revistă naţională editată de Asociaţia ROMFEST XXI

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
rost@romfest.org

REDACŢIA
Mihail ALBIŞTEANU
Richard CONSTANTINESCU
George ENACHE
Cristi PANTELIMON
Mircea PLATON

COLABORATORI PERMANENŢI
Antonio ARONEASA
Corina BISTRICEANU
Pr. Gheorghe CALCIU
Răzvan CODRESCU
Pr. Radu ILAŞ
Arhim. Iuvenalie IONAŞCU
Constantin MIHAI
Viorel PATRICHI
Adrian Nicolae PETCU
Marcel RĂDUŢ SELIŞTE
Mircea STĂNESCU
Constantin N. STRĂCHINARU
Nicolae STROESCU-STÎNIŞOARĂ

COORDONATOR DISTRIBUŢIE
Nicu BUTNARU
tel.: 0723.504.807
nicubutnaru@romfest.org

DTP
Omni Press & Design
omnipress@rdslink.ro

EDIŢIE INTERNET
Dragoş DORAN

CORESPONDENŢĂ
CP 27, OP 23 – Bucureşti

DIFUZARE
Hiparion Distribution SA
Rodipet SA

ABONAMENTE
La redacţie sau prin Rodipet SA
(nr. catalog 4843-VI)

ISSN
1583-6312

www.romfest.org/rost

Reproducerea unor articole apărute în revista ROST este permisă numai cu acordul scris al redacţiei. ROST este difuzată în ţară şi în comunităţile româneşti din Europa, SUA şi Canada.

Cazul Bădiliță

Un incident, la urma urmei minor, de la mijlocul lui ianuarie, ne împinge să abordăm iarăşi tema relaţiei dintre intelectuali şi Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Chiar şi în treacăt, pe marginea unui caz simptomatic.

Claudiu Târziu

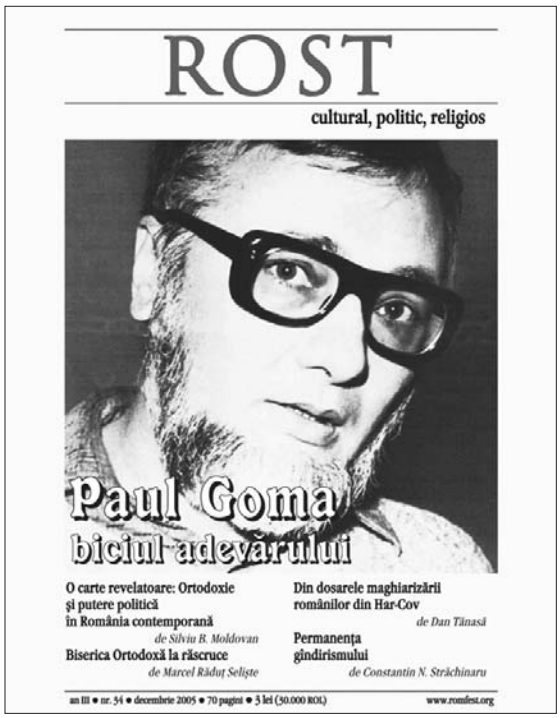

Modul diferit de raportare la Sfîntul Sinodul al BOR a provocat, în cele din urmă, ruptura dintre noi şi unul dintre colaboratorii noştri cei mai notorii, Cristian Bădiliță, pe care l-am prețuit şi l-am considerat prietenul nostru. La acest motiv se adaugă altele, care țin de atitudinea din ultimul timp a lui Bădiliță față de tot ce este românesc.

Despărțirea n-ar fi iscat valuri publice, dacă Bădiliță n-ar fi comentat, într-un cotidian[1], pricina de dispută. Aşadar, sîntem îndreptățiți nu numai să ne exprimăm poziția, ci şi să încercăm a devoala mecanismele intime ale purtării lui Bădiliță.

Dintr-un nume cunoscut doar de inițiați, Cristian Bădiliță a reuşit să devină, în ultimii doi ani, aproape o vedetă a publicisticii româneşti. De-o rîvnă vecină cu disperarea, traduce *Septuaginta*, scrie poezie, publică jurnale, ține conferințe, comentează evenimente politice şi dezbate probleme teologice în ziare populare.

Inevitabil, în această goană după convertirea acumulărilor culturale în capital de imagine, lui Bădiliță îi scapă deseori esențialul sau săvîrşeşte greşeli impardonabile[2]. Dar asta încă e treaba lui.

De-o bucată de vreme însă, Cristian Bădiliță nu se sfieşte să-şi exibe, cel puțin săptămînal, repulsia față de tot ce este românesc şi ortodox. O groaznică ruşine de a fi român – consecință a cine ştie ce afronturi pariziene – i-a odrăslit ura neîmpăcată pentru compatrioți. Furios pînă la ridicol, izbeşte cu

[1] „Mistica proletarului de dreapta“, Averea, 24 ian. 2006.

[2] Dacă va fi nevoie, ne vom opri la cîteva dintre erorile majore pe care le-a comis în texte pe care, probabil, le consideră de căpătîi pentru opera sa.

verbul hîd în stînga şi în dreapta. Prin ochii lui Bădiliță, România apare ca o leprozerie în care a mai rămas loc, poate, pentru milă, dar nu pentru respect. În România lui Bădiliță nu există performanță şi, în general, nimic de admirat. Pentru Bădiliță, aici nu trăieşte nici un intelectual autentic, iar preoțimea ortodoxă nu este decît o şleahtă de profitori analfabeți şi ticăloşi – cu excepțiile pe care le semnalează sonor, fireşte, pentru credibilitate. Prin contrast, occidentalii sînt serafici purtători ai cunoaşterii, iar clerul catolic – o confrerie exemplară.

Într-un recent articol de gazetă, Bădiliță vrea să ne pună la punct şi pe noi[3]. Izbucnirea sa este motivată de faptul că, în numărul pe decembrie al ROST, dedicat lui Paul Goma, am prezentat volumul *Ortodoxie şi putere politică în România contemporană,* de George Enache. În opinia sa, cartea laudă felul în care a înțeles BOR să reziste regimului comunist. Bădiliță îşi strigă indignarea că într-o revistă care îl omagiază pe Goma – adevărat simbol al luptei anticomuniste – apare şi un text favorabil acestei cărți. Şi, fără vreo remuşcare, Bădiliță împrumută retorica progresiştilor de ziua a şaptea şi trînteşte concluzia: *ortodocşii sînt legionari.* „Silogismul" este aiuritor: îl apărăm pe „Patriarhul Roşu" Iustinia Marina din motive ideologice, „de dreapta" (spunînd adevărul despre ce a făcut bun şi unde a greşit în Biserică); asta face parte din misiunea noastră de „reabilitare a unui Sinod politicianist"; deci cine apără ierarhia bisericească este legionar. În aceeaşi logică, Bădiliță mai aruncă la final o gogomănie. „Cînd ne-am apucat de traducerea *Septuagintei* în româneşte m-am rugat în sinea mea nu pentru convertirea ateilor, ci pentru dezideologizarea cuiburilor islamiste din BOR. Se pare că Domnul nu mi-a ascultat rugăciunea. Deocamdată" – scrie el.

Cristian Bădiliță ştie foarte bine cine sîntem, dar foloseşte dezinformarea şi etichetarea ideologică (pe care altfel o combate stăruitor) pentru a ne ştirbi credibilitatea. Cu astfel de manevre încep linşajele morale la noi.

În fapt, ce ne desparte fundamental de Bădiliță este poziționarea față de Sfîntul Sinod al BOR. Noi încercăm, prin demersuri jurnalistice, să ajustăm realitatea vieții bisericeşti la adevărul creştin-ortodox; Bădiliță vrea să decupeze, printr-o critică virulentă, realitatea vieții bisericeşti după calapodul unei ideologii la modă, cu destui adepți inclusiv în BOR. Noi observăm critic, din interiorul Bisericii, faptele sinodalilor[4]. El comentează tendențios acțiunile Sinodului din afara Bisericii. Căci, deşi îi aparține prin botez, Bădiliță se plasează în afara BOR prin discurs şi atitudine[5]. De aceea spunem că Bădiliță e un caz simptomatic. Nu este singurul intelectual care se consideră ortodox, dar uzează de critică pentru a provoca daune Bisericii, nu pentru a determina îndreptarea unor neajunsuri.

Ce nu înțelegem la Bădiliță este incompatibilitatea dintre preocupările sale intelectuale şi sufleteşti – din care şi-a făcut carte de vizită – şi prestația publică. Cum poți să-i studiezi pe Sfinții Părinți ai Bisericii, care propovăduiesc credința şi iubirea, şi să dai dovadă de atîta orgoliu şi de atîta răutate?

În ciuda loviturilor haotice, asalturile lui Cristian Bădiliță au însă o coerență care presupune că sînt generate de ceva mai mult decît doar de silă, duşmănie sau nevroză. Fapt este că o dată cu înmulțirea izbînzilor literare, Bădiliță îşi intensifică atacurile şi devine un tot mai vizibil purtător de stindard al sincretismului religios.

Cristian Bădiliță

[3] Poate nu e lipsit de interes că Bădiliță a rupt zgomotos, în ultimii doi ani, şi colaborările de la revistele „Convorbiri literare", „Idei în dialog" şi „Adevărul Literar şi Artistic" tot din cauza unor diferențe de opinie. Iar directorului ID, H.-R. Patapievici, îi aducea exact acuzațiile vehiculate de vechii adversari ai acestuia, principala fiind că este membru al unui „grup de prestigiu" care face legea în lumea culturală în dauna valorilor veritabile. Bădiliță uită că a fost ajutat să se afirme chiar de „grupul de prestigiu" pe care acum îl atacă şi în centrul căruia ar fi Andrei Pleşu.

[4] Stau mărturie numeroasele articole despre Biserică pe care le-am publicat de trei ani încoace.

[5] La un moment dat, C. Bădiliță ne-a cerut ultimativ să declanşăm o campanie împotriva PF Părinte Patriarh Teoctist, altfel amenințînd că nu mai colaborează la ROST. Evident, n-am cedat, iar el, după cîteva luni de tăcere, a revenit printre colaboratori, dar n-a renunțat la gîndul său.

Scrisorile cititorilor noştri nu rămîn nedeschise

Această pagină este dedicată dialogului cu cititorii. Aici vă răspundem la întrebări legate de teme sau subiecte tratate în revistă şi tot aici vă veţi putea exprima opiniile şi frămîntările faţă de realitatea românească.

Bani pentru un monument al rezistenţei anticomuniste

Domnul dr. Traian Neamţu, din Cluj-Napoca, ne-a semnalat un fapt aproape incredibil: „nu sînt bani pentru construirea Monumentului Rezistenţei Anticomuniste" din localitate. Foştii deţinuţi politici din Cluj-Napoca încearcă din răsputeri să strîngă fondurile necesare, dar astăzi majoritatea românilor privesc cu indiferenţă suferinţele din istoria noastră recentă. Domnul dr. Traian Neamţu ne-a trimis un articol pe acest subiect. Ne vom strădui să-l publicăm într-unul din numerele viitoare, deşi textul este foarte lung şi nu e cules în format electronic. Legat de modalitatea de colaborare la ROST, revenim cu precizări importante: articolele trebuie să nu fie mai lungi de 10.000 (de preferat, să nu depăşească 7.000) de semne, introduse pe computer, la un rînd, corp 12, şi să ne fie expediate în format electronic, pe adresa de mail a redacţiei rost@romfest.org sau romfest21@yahoo.com, ori pe adresa poştală: CP 27, OP 23, Bucureşti. (ROST)

În jurul ROST, la Petroşani

Stimate domnule Emilian Budac, vă mulţumim pentru veştile bune şi pentru încurajări. Ne bucurăm că ROST reuşeşte să anime şi să suscite dezbateri interesante în cercul dvs. literar de la Petroşani. Vă mulţumim, de asemenea, pentru invitaţia pe care ne-aţi făcut-o şi vă promitem că o vom onora cu proxima ocazie. Revistele din urmă pe care le doriţi le veţi avea cît de curînd. Am întîmpinat probleme administrative – pe care nu le-am rezolvat pînă la capăt încă – şi de aceea am întîrziat să vi le trimitem. Doamne-ajută! (ROST)

Sprijin de la Suceava

Dragă Lenuţa Dolinschi (Suceava), îţi mulţumim pentru sprijinul tău. Apreciem ce faci pentru răspîndirea revistei în zonă. Desigur, am primit contribuţia ta integral. Îţi dorim toate cele bune. (ROST)

Colinde de la Cluj

Stimate domnule prof. dr. Ioan Simionescu, vă mulţumim pentru toate cuvintele bune spuse despre ROST şi vă felicităm pentru izbînzile dumneavoastră editoriale. Desigur, aşteptăm cu bucurie exemplarul din culegerea de colinde pe care ni l-aţi promis, spre a-l prezenta cititorilor revistei noastre. Şi nădăjduim că ne veţi ierta pentru răspunsul tîrziu pe care vi-l dăm. (ROST)

„Sper să vă păstraţi entuziasmul"

„De cînd am descoperit revista ROST, am citit-o cu mare interes (...). M-am regăsit în multe dintre principiile care vă călăuzesc şi trebuie să remarc faptul că aveţi un loc unic în peisajul media românesc (...). Consider că revista ROST este absolut necesară în spaţiul nostru cultural, ca un model de patriotism, curaj şi profesionalism, într-o lume în care onoarea, dreptatea şi credinţa au devenit «mărfuri rare». Apreciez, de asemenea, spiritul de luptători al adevăratelor valori, perseverenţa şi credinţa în cauza pe care o serviţi (deşi cred că gravitatea situaţiei din jurul nostru nu vă dă multe motive de entuziasm).

Urmăresc cu interes special aportul vostru la recuperarea şi aducerea în faţa publicului a istoriei noastre foarte recente. (...)

Apreciez spiritul critic, curajul de a demasca răul din jurul nostru, reflecţia amară privind răul din noi. (...)

Vă felicit pentru iniţiativa de a avea o relaţie mai strînsă cu cititorii, prin acest club al revistei ROST. (...)

Vă felicit pentru tot ceea ce faceţi şi sper să vă păstraţi întotdeauna entuziasmul şi puterea de muncă. Doresc ca revista ROST să existe încă mulţi ani de acum înainte (această urare fiind, de fapt, adresată şi mie, căci este singura revistă care se potriveşte principiilor şi intereselor mele)". *(Raluca Mihalcioiu, Bucureşti)*

Fapte, vorbe, gînduri

Trei ani de ROST

Iacătă s-au împlinit trei ani de cînd s-a născut revista ROST. 36 de luni, 36 de numere. Privind în urmă, începutul ne apare *haiducesc* şi neverosimil. O mînă de tineri, fără bani, dar avînd alături cîteva figuri legendare ale mişcării anticomuniste, în frunte cu Pr. Gheorghe Calciu; cîţiva tineri lipsiţi de notorietate, dar curprinşi de dorinţa de a se dărui pentru binele public; cîţiva tineri care nu au avut uşi deschise la marii sponsori, nici la instituţiile statului care ar trebui să sprijine cultura naţională, nici la cea mai mare parte a presei (care ignoră cu desăvîrşire orice este construit pe temeiuri creştine şi naţionale). Aşa am pornit. Cu nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu şi cu binecuvîntările unor bătrîni duhovnici: Pr. Arhim. Arsenie Papacioc şi Pr. Protos. Iustin Pârvu. Cale de trei ani, ROST şi-a finisat mesajul, şi-a lepădat veşmintele dintîi, care purtau urmele inevitabile ale exaltărilor juvenile, a primit între colaboratorii săi nume sonore ale publicisticii creştine, a obţinut girul moral a unor personalităţi culturale, eclesiastice şi politice, a reuşit să-şi facă auzit tot mai mult glasul. Nu e mult, dar nici puţin. E o bună bucată parcursă din drumul spre crearea unui curent de renaştere spirituală şi morală a românilor. Le mulţumim tuturor celor care, după puteri, s-au implicat în editarea şi răspîndirea acestei tribune a românismului sănătos. Sperăm că această lucrare, prin noi sau prin alţii mai vrednici, va continua atît cît este nevoie. Şi că în acest timp se vor adăuga noi membri ai grupării ROST, spre a susţine interesul general. Doamne-ajută!

S-a fondat Clubul ROST la Vatra Dornei

La 21 ianuarie a.c. s-a desfăşurat la Vatra Dornei şedinţa de constituire a Clubului cititorilor revistei ROST din localitate. La întrunire a fost prezentată publicaţia şi s-a discutat despre obiectivele clubului, pe termen scurt. Scriitorul Vasile Panţâru a propus ca secţia locală a Clubului să poarte numele Grupul „Deladorna“ – prietenii revistei ROST, propunere acceptată de toţi cei prezenţi. Părintele Radu Ungurean şi-a manifestat speranţa ca nucleul iniţial să coaguleze cît mai mulţi creştini ortodocşi din zona Dornelor, dintre acei oameni care au o puternică trăire ortodoxă şi care sunt călăuziţi în viaţă de duhovnici pricepuţi. Părintele a atras atenţia asupra pericolului de a fi taxaţi ca naţionalişti, retrograzi şi fundamentalişti, pentru că „Am rămas cu nişte boli, dintre care cele mai periculoase sunt: etichetarea, zeflemeaua, festivismul şi indiferenţa. În ceea ce priveşte fundamentalismul pot să vă spun că acesta nu este, cum greşit se acreditează ideea, o formă de extremism, ci reprezintă întoarcerea la fundamentele originare şi veşnice ale Bisericii: Sfânta Evanghelie, Sfinţii Părinţi, canoanele ş.a. ale unei Ortodoxii care conservă Adevărul. De asemenea, s-ar putea ca la un moment dat să avem impresia că vorbim în pustiu, însă nu strigătul în pustie mă sperie, ci o posibilă pustie fără strigăt“. Iniţiatorii Clubului din Vatra Dornei şi-au propus, pentru început să organizeze lunar o acţiune publică şi, la fiecare reuniune a Clubului, să invite o personalitate a vieţii religioase, culturale sau istorice, care să susţină o mini-conferinţă.

Condamnarea comunismului a fost amînată

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a respins, recent, proiectul de recomandare privind condamnarea regimurilor comuniste. Parlamentarul suedez popular Goran Lindblad a încercat, fără succes, să obţină un document de la Consiliul Europei prin care să li se recomande ţărilor foste comuniste ca în manualele de istorie

să fie introdus un capitol despre crimele comunismului, să se deschidă arhivele partidelor comuniste, să se înființeze cîte o comisie care să alcătuiască rapoarte despre crimele regimului comunist, să fie instituită o zi a comemorării victimelor comunismului şi să se ridice muzee ale terorii roşii. Cel mai mult însă a deranjat intenția parlamentarului suedez de a face o comparație între crimele fasciste şi cele comise de comuniști. Delegația rusă la APCE s-a opus ferm oricărei încercări de a face o paralelă între comunism şi nazism. Adunarea Parlamentară de la Strasbourg – în care socialiştii au făcut jocul comuniştilor, în timp ce reprezentanții „dreptei“ au absentat masiv – n-a fost de acord. Poate că peste o vreme se va relua subiectul. Pînă atunci, la noi, preşedintele Băsescu face pe Toma necredinciosul şi cere dovezi ale represiunii comuniste. Sorin Ilieşiu, vicepreşedintele Alianței Civice, inițiator al *Apelului pentru România*, propune, într-o scrisoare deschisă adresată preşedintelui Traian Băsescu, condamnarea oficială a comunismului la 11 martie 2006, cînd se împlinesc 16 ani de la Proclamația de la Timişoara. „Genocidul comunist din România a atins dimensiuni uriaşe. În mod firesc, România ar fi trebuit să fie prima țară care să condamne oficial criminalitatea comunismului. Şi totuşi acest lucru nu s-a întîmplat. Tocmai din această cauză nu a fost posibilă pînă în prezent adevărata reformă morală a României, condiție obligatorie a bunăstării generale“, se precizează în documentul trimis şefului statului.

A murit „Cuvântul românesc“

După 30 de ani de apariție, în decembrie 2005 a văzut lumina tiparului ultimul număr al celei mai vechi publicații româneşti din diaspora: „Cuvântul Românesc“, din Hamilton – Canada. O dată cu ea, dacă nu se va stinge, se va diminua, fără îndoială, glasul vechiului exil anticomunist. Cel puțin în Canada, unde a fost editat acest mensual răspândit în toată lumea, adevărații lui prieteni şi cititori îi vor simți lipsa. Bombardați mereu cu tot felul de ziare-fantomă, unele dintre ele finanțate de

Securitate, românii canadieni vor mai găsi cu greu articole scrise cu pasiune, profesionalism şi simț patriotic în publicațiile româneşti. La capătul acestui drum lung şi greu, la închiderea lunarului de la Hamilton, inimosul domn George Bălaşu, editorul „Cuvântului Românesc“, şi echipa sa, alături de toți cei care i-au sprijinit, merită cu prisosință mulțumirile şi recunoştința noastră.

Cultură cu pipeta pentru români

Ministrul Culturii şi Cultelor, Adrian Iorgulescu, a descoperit, în sfîrşit, că există diferențe enorme între sat şi oraş în privința consumului de cultură

şi s-a declarat „frapat“ de această descoperire. Ministrul s-a dumirit datorită unei analize făcută de Centrul de Studii şi Cercetări în Domeniul Culturii (CSCDC), pe baza unui sondaj CURS.Adrian Iorgulescu este de părere că mediul rural din România se află la nivelul secolului al XIX-lea. În opinia sa, tinerii de la sate, al căror acces la cultură este aproape nul, trebuie aduşi la nivelul unor „ființe cerebralizate“. Totodată, ministrul Culturii apreciază ca îngrijorător şi faptul că 96% din populația țării preia informații de la televizor şi că 10% dintre români nu au nici o carte în casă. De asemenea, 90% dintre români nu au fost niciodată la un spectacol de operă sau operetă. Deşi se credea că cinematograful este cel mai accesat mijloc cultural, sondajul CURS a relevat că 75% dintre români nu au fost niciodată la film.Ministrul Culturii apreciază, astfel, că principalul decalaj dintre România şi celelalte țări din Europa este la nivelul culturii şi civilizației. În concluzie, Ministerul Culturii şi Cultelor are în vedere stabilirea unor proiecte comune cu Ministerul Educației şi Cercetării în ceea ce priveşte ridicarea nivelului cultural al tinerilor de la sate, precum şi facilitarea accesului acestora la infrastructura din domeniu. Parcă am mai auzit asta undeva, la cineva.Ministrul Iorgulescu vrea să

inițieze cîteva proiecte de lege care urmăresc, printre altele, reactivarea aşezămintelor culturale din sate, lansarea unei campanii pentru lectură şi dezvoltarea domeniului instituțiilor de spectacole. Dar nu sînt bani.

Și Goga voia secesiunea Ardealului?

Masa de manevră a ÎPS Laurențiu Streza, noul Mitropolit al Ardealului, protestează împotriva înființării unei Mitropolii la Cluj sub pretextul că asta ar însemna secesiunea Ardealului. După ei, unitatea provinciei o asigură ascultarea de acelaşi

Mitropolit. Toate argumentele de bun-simț, ca acela privind faptul că Mitropolia are o funcție simbolică şi că, de fapt, eparhiile sînt conduse de Episcopi, ori aceea că un oraş de mărimea şi importanța culturală şi religioasă a Clujului merită să aibă Mitropolie, nu fac cît o ceapă degerată în ochii răzvrătiților. Aceştia l-au atacat de-o manieră regretabilă pe ÎPS Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, acuzîndu-l că nesocoteşte moştenirea lăsată de Mitropolitul Andrei Şaguna şi că dezbină Biserica doar pentru a-şi satisface orgoliul. Din arsenalul de mijloace de protest, oamenii ÎPS Laurențiu au folosit inclusiv mitingul – o acțiune de presiune organizată în zilele întrunirii Sfîntului Sinod. Pînă la urmă, Sfîntul Sinod a găsit o formulă de compromis: ÎPS Mitropolit Laurențiu rămîne doar cu două Episcopii, în vreme ce la noua Mitropolie din Cluj vor fi arondate alte patru Episcopii, dar scaunul mitropolitan de la Sibiu va fi al treilea în ordinea bisericească. În plus, hotărîrea definitivă asupra creării Mitropoliei clujene va trebui luată de Adunarea Națională Bisericească. Ca să vedeți pe ce fals se bazează lupta sibienilor, facem publică o descoperie a Societății Culturale „Lumină Lină“ din Bistrița, constituită în jurul Pr. Nicolae Feier. Organizația prezintă contextul scrierii documentului: „Episcopul Clujului Nicolae Ivan îl trimite la Bucureşti, în 1923, pe consilierul său eparhial Sebastian Stanca, împreună cu arhitectul Cristinel, la ministrul cultelor Octavian Goga, spre obținerea unor fonduri pentru construirea catedralei din Cluj. Octavian Goga era prieten şi naş al lui Sebastian Stanca. Împreună fondaseră la Budapesta, în 1902, revista «Luceafărul» şi colaboraseră la revista «Poporul român». Octavian Goga nu le promite suficienți bani. Iată răspunsul lui Octavian Goga, consemnat de Sebastian Stanca într-un document care s-a aflat în arhiva fiului său, poetul Radu Stanca, transferat apoi în biblioteca surorii sale din Sibiu, după tragica lui moarte în cutremurul din 1977: «Părinte şi bunul meu fin şi amic. Nu fi supărat că va ieşi catedrala mai mică decît în planul vostru, pentru că această biserică va deveni în scurt timp Catedrala Mitropoliei Transilvaniei pe care străinii au fugărit-o la Raşinari şi Sibiu. Am de gînd să vorbesc cu Mitropolitul Primat (Miron Cristea – n.n.), care şi-a trăit copilăria la şcolile româneşti la voi, în părțile Bistriței, ca să schimbe titulatura Mitropoliilor Ungro-Vlahiei şi a Ardealului. Acesteia (din Bucureşti – n.n.) să-i zică cum vor ei, iar pe cea din Transilvania să o numiți cu numele noii noastre Universități din Cluj: Mitropolia Daciei Superioare. Era o ruşine ca nici o instituție românească să nu poarte numele țării strămoşilor noştri care au primit Evanghelia»“. I se pot imputa multe omului politic Octavian Goga, dar nu i se poate contesta patriotismul. Dacă şi el gîndea Clujul ca pe o capitală a ortodoxiei ardelene, de ce am spune noi altfel? Sau şi el era un secesionist?

Paul Goma pentru Premiul Nobel

Romanian Global News, agenția de presă pentru românii de pretutindeni, a anunțat că Paul Goma

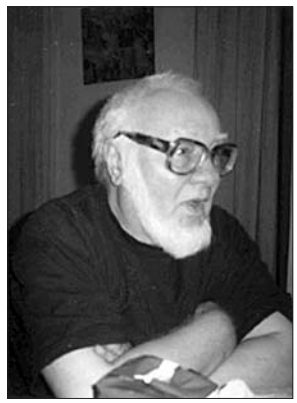

va fi propus pentru a candida la Premiul Nobel pentru literatură. Propunerea aparține mai multor organizații neguvernamentale, dar nu este susținută de Uniunea Scriitorilor. Nicolae Manolescu, preşedintele Uniunii, îl consideră pe Paul Goma „antisemit“. Şi probabil că scandalul recent pe această temă, care l-a avut în centru pe Goma, îl va priva pe acesta de o atare recunoaştere internațională.

Senatorii au respins lustrația

Senatorii din Comisia pentru Drepturile Omului au respins proiectul liberalilor privind lustrația. Preşedintele Comisiei, udemeristul Gyorgy Frunda, a explicat că motivele acestei respingeri se referă la faptul că inițiativa vine prea tîrziu, la 16 ani de la Revoluție, şi vizează prea puțini oameni politici activi. Un sofism. Inițiatorii apreciază că hotărîrea senatorilor este o greşeală. Totuşi, ar trebui să poată schimba asta, avînd în vedere că sînt la guvernare, iar coaliția de la guvernare este majoritară în Parlament.

Țărăniştii ieşeni îşi însuşesc ideile noastre

Mihai Dorin, preşedintele PPCD (PNȚCD) Iaşi, şi adjunctul său, Sergiu Barna, au anunțat că vor face lobby pe lîngă autoritățile centrale să înființeze Muzeul Național al Rezistenței Comuniste. Cei doi, alături de Petre Budeanu, liderul ANCD Iaşi, şi Nicolae Butureanu, şeful filialei AFDPR, s-au reunit într-o asociație care are scopul amintit mai sus. Pentru înființarea muzeului, „care va avea un sediu central la Bucureşti şi secții în toate muzeele județene de istorie“, membrii asociației vor declanşa o colectă națională de fonduri. În acelaşi timp, ei vor solicita bani şi de la diferite fundații internaționale. Foarte bine şi frumos. Numai că onorabilii agitatori ai generosului proiect au uitat să spună de la cine au „împrumutat“ ideea, recte de la asociația Romfest XXI şi de la revista ROST. Țărăniştii au participat la o întrunire a filialei noastre din Iaşi cu cititorii, la care a fost făcut public proiectul nostru de a înființa, în parteneriat public-privat, un Memorial al Suferinței Românești – din care să facă parte şi un Muzeu al Terorii Comuniste – în Bucureşti. S-au declarat atunci entuziasmați, au preluat ideea şi au aruncat-o în presă ca fiind a lor. N-ar fi bai dacă măcar ar pune-o în operă, dar ne e teamă că țărăniştii aceştia, după cum procedează, nu vor decît puțină imagine.

„Christiana“ protestează împotriva „Evangheliştilor“

Asociația Filantropică Medicală „Christiana“ dezavuează reprezentarea în continuare a piesei *Evangheliştii* montate la Ateneul Tătăraşi din Iaşi, pentru abjecția textului dramatic semnat de Alina Mungiu-Pippidi şi a concepției regizorale aparținând lui Benoît Vitse.

Considerăm spectacolul subcultural şi agresiv anticreştin, o inadmisibilă ofensă publică adusă valorilor fondatoare ale întregii creştinătăți, întrecând până şi blasfemiatoarea *Biblie hazlie*. Premiul UNITER acordat acestei piese în anul 1992 este compromițător pentru numita instituție.

Ministerul Culturii, Secretariatul de Stat pentru Culte sau Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-ar fi cuvenit să ia aceleaşi măsuri ferme pe care le-ar fi luat, de bună seamă, dacă ar fi fost vorba de o ofensă echivalentă la adresa valorilor iudaice sau islamice.

Cazul face stringentă includerea în Legea Cultelor a unor articole privind protejarea tuturor cultelor religioase oficial recunoscute față de orice ofense directe sau indirecte, brutale sau voalate, indiferent de mijloacele prin care ele s-ar exprima public, inclusiv cele cu pretenții artistice (căci arta adevărată nu se coboară niciodată atât de jos).

Nu putem trece cu vederea că autoarea piesei este directoarea unei Societăți Academice Române care promovează conceptul de „societate deschisă“ şi care ar trebui să studieze aprofundat direcțiile, calitatea sau limitele „deschiderilor“, pentru ca acestea să nu aibă efecte sociale degenerative.

Să fie oare reprezentația aceasta imundă un test academic al reactivității creştinilor-cobai la hulă şi blasfemie? Posibil.

În orice caz, e urât, cinic şi riscant, cum *nu se cade* unui adevărat spirit civic şi european.

În numele Consiliului de Administrație al *Asociației „Christiana“,*

Conf. Univ. Dr. Med. Pavel Chirilă
(preşedinte)
Gabriela Moldoveanu
(consilier editorial al Editurii Christiana)

Ioan Alexandru, cel mai de seamă poet creştin român postbelic

Născut chiar în ziua de Crăciun, poetul *Ioan Alexandru* ar fi împlinit în decembrie anul trecut 64 de ani. Dumnezeu a vrut însă ca poetul „să se adauge la neamul său“ încă din toamna lui 2000, după 6 ani de slăbiciune şi suferinţă trupească, pe care a ştiut să le îndure în chip creştinesc, mărturisindu-L pe Hristos până în clipa din urmă.

Scurta lui viaţă a fost ardere-de-tot pe altarul credinţei şi limbii strămoşeşti. Şi-a făcut studiile medii şi superioare la Cluj şi Bucureşti, iar în 1968 a devenit asistent la Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii bucureştene. Bursier în Germania (1968-1972), în scurta perioadă a „destinderii“ ceauşiste, a studiat cu Heidegger, atrăgându-şi simpatia şi aprecierea marelui filosof. A debutat editorial cu volumul de versuri *Cum să vă spun?* (1964), dovedindu-se apoi de o prolificitate poate inegală, dar nu mai puţin impresionantă (poezie, traduceri, studii, eseuri): *Viaţa deocamdată* (1965), *Infernul discutabil* (1967), *Vămile pustiei* (1969), *Imnele bucuriei* (1973), *Patria la Pindar şi Eminescu* (teză de doctorat, 1973), traducerea *Odelor* lui Pindar (3 vols., 1974-1977), *Imnele Transilvaniei* (1976), traducerea comentată a *Cântării Cântărilor* (1977), *Imnele Moldovei* (1980), *Imnele Ţării Româneşti* (1981), antologia *Pământ transfigurat* (1982), *Imnele iubirii* (1983), *Imnele Putnei* (1985), *Imnele Maramureşului* (1988) etc. După 1989, a desfăşurat o efervescentă activitate politică anticomunistă, făcând să răsune în Parlamentul României dojana iubitoare a Verbului dumnezeiesc şi bătând acolo Crucea – care îl străjuieşte şi astăzi.

Ioan Alexandru a fost cel mai de seamă poet creştin din istoria postbelică a literaturii române. Cu el pare a se fi încheiat, în apoteoza „luminii line“, şirul marilor poeţi tradiţionalişti ai Ardealului. Înfruntând – când senin, când viforos – suspiciunile mai vechi sau mai noi, el a urcat patetic Golgota acestui veac, alternând diatriba proorocească a Bibliei cu maiestatea sublimă a imnicii bizantine, „nebun“ întru Hristos şi întru Neamul lui răstignit la porţile Răsăritului. „Sărac cu duhul“ în sensul pur al Evangheliei, el a fost, în acest târziu de lume, „glasul care strigă în pustie“, *logos*-ul apocaliptic al „pământului transfigurat“.

Cine nu s-a simţit mai sărac în aceşti *5 ani fără Ioan Alexandru*, acela n-a înţeles nimic din pariul cultural al creştinului cu lumea în care trăim. Dumnezeu să-l odihnească şi să ne facă vrednici de memoria lui. *(V.A.M.)*

Lumină lină

Lumină lină lini lumini
Răsar din codri mari de crini
Lumină lină cuib de ceară
Scorburi cu miere milenară
De dincolo de lumi venind
Şi niciodată poposind
Un răsărit ce nu se mai termină
Lină lumină din lumină lină

Cine te-aşteaptă te iubeşte
Iubindu-te nădăjduieşte
Că într-o zi lumină lină
Vei răsări la noi deplină
Cine primeşte să te creadă
Trei oameni vor veni să-l vadă

Lumină lină lini lumini
Răsari din codri mari de crini
I-atâta noapte şi uitare
Şi lumile-au pierit din zare
Au mai rămas din veghea lor
Luminile luminilor

Lumină lină lini lumini
Înstrăinându-i pe străini
Lumină lină nuntă leac
Tămăduind veac după veac
Cel întristat şi sărăcit
Cel plâns şi cel nedreptăţit
Şi pelerinul însetat
În vatra ta au înnoptat
Lumină lină leac divin
Încununându-l pe străin
Deasupra stinsului pământ
Lumină lină – Logos sfânt

Ioan Alexandru

Făpturi duhovniceşti

În lirica religioasă a lui Ioan Alexandru

Prof. Dr. Const. Miu

Într-un articol publicat în revista *Luceafărul* (martie, 1968), criticul Vladimir Streinu decela două aspecte caracteristice liricii lui Ioan Alexandru, acestea evidențiind „...două mişcări contrare, una a voinței aprige de modernitate, care ia forma densității şi a violenței expresiei, iar alta, mai autentică, a instinctului vetrei strămoşeşti, despică evident lirismul acestui poet.“[1]

De reținut că cele „două mişcări contrare“ se vor regăsi de-a lungul carierei literare, de peste 30 de ani, a lui Ioan Alexandru. În perioada totalitarismului comunist, Ioan Alexandru a fost unul dintre puținii poeți care s-a manifestat şi pe tărâmul poeziei de inspirație religioasă. După Revoluția din 1989, Ioan Alexandru a fost inclus în două antologii de poezie religioasă, una apărută în 1996,[2] cealaltă în 1999.[3]

Textele alese de Florentin Popescu, cel care a realizat antologia poeziei româneşti religioase, apărută în colecția *Biblioteca pentru toți* a Editurii Minerva, fac referiri la câteva *făpturi duhovniceşti* – personalități ale Vechiului Testament: Abraham, Iacob, Ieremia, Iov şi Moise.

În poezia *Moise*, protagonistul este simbolul *epectazei*. Aceasta „înseamnă progres în virtute şi acțiune“.[4] În aceasta creație, Părintele spiritual al Iudeilor parcurge calea dureroasă a devenirii întru ființa duhovnicească. Om care a primit chemarea Tatălui Ceresc, spre a împlini voia Sa (aceea de a duce în Țara Făgăduinței poporul ales), Moise este surprins în versurile poetului în plin urcuş spiritual: de la *purificare*, la *iluminare*. Purificarea dublată de nădejde („În nădejde e un plus de evidență, un plus de cunoaştere“[5]), are loc în pustiu: „Nu din naştere ci-n sanctuar/ Descoperi că-i gângav în rostire/ Văzu ca-i şubred organul, ca-i barbar/ Şi *socoti pustia ispăşire*.“ (s.n.). Aici are loc comuniunea cu Părintele Luminilor: „...deodată, iubirea se contopeşte cu Lumina şi Lumina pătrunde în suflet.“[6] Versurile lui Ioan Alexandru ilustrează metaforic această comuniune, prin intermediul unei imagini vizuale: „Şi în pustie l-a pătruns/ *Nestinsa flacără mistuitoare*“ (s.n.). De observat că dublul determinant oferă amănunte de ordin mistic în privința sfințeniei acestei flăcări. Ultima strofă evidențiază treapta iluminării duhovniceşti, pe care o atinge Moise, prin *împuținarea cuvintelor*:[7] „Vorbea de-a drept fără de cuvânt/ Graiu-n el a devenit făptură.“ Aspectul acesta de sorginte mistică, şi anume *împuținarea cuvintelor*, este punctat în versurile citate mai sus printr-un paradox ca şi prin sinecdocă, acest din urmă procedeu artistic reliefând cu pregnanță faptul că nu e vorba de cuvântul profanului, ci al sacrului.

Dacă în poezia *Moise* asistăm la *inhabitarea* divinului în uman, încât poporul ales îşi recunoaşte *mentorul spiritual*, urmându-l spre Țara Făgăduinței, (Şi în pustie l-a pătruns/ Nestinsa flacără mistuitoare/ Şi *un popor în jurul său s-a strâns*“ – s.n.), în poezia Ieremia, profetul este hulit pentru că „el era-n cuvânt întemnițat“. Cu alte cuvinte, hula provine din faptul ca *Ieremia* este „prizonierul“ Cuvântului sacrului. Plecând de la textul biblic, ce făcea referiri la pedeapsa lui Ieremia, ca să se dezică de Cuvântul Sfânt („Oamenii l-au amenințat cu moartea, pentru a-l opri să mai proorocească [...] Acuzat de dezertare şi de încercare de a trece la duşmani [...], este

[1] Vladimir Streinu, *Poezie şi poeți români*, Editura Minerva, Bucureşti, 1983, p. 433.

[2] *Poezie creştină românească*, ediție îngrijită de Magda Ursache şi Petru Ursache; postfață de Petru Ursache, Editura Institutului european, Iaşi, 1996.

[3] *Poezia română religioasă*, volumul al II-lea: *De la Ion Pillat până azi*, Editura Minerva, colecția *Biblioteca pentru toți*, Bucureşti, 1999.

[4] Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Editura Institutului biblic şi de Misiune al BOR, ediția a II-a, Bucureşti, 1994, p. 143.

[5] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloaie, *Spiritualitatea Ortodoxă*, Editura Institutului biblic şi de Misiune al BOR, Bucureşti, 1992, p. 143.

[6] Arhim. Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, Editura Adonai, Bucureşti, 1995, p. 104.

[7] Cf. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloaie, op. cit., p. 212.

aruncat într-o groapă, pentru a muri de foame."[8]), poetul re-creează artistic acest episod, fiind preocupat de modalitățile narative decât de reliefarea cu mijloacele poeticului ale implicațiilor teologice ale episodului: „Într-o fântână fost-a aruncat/ Doar va pleca de-a binelea din țară/ Dar el era-n cuvânt întemnițat/(...)// Toți îl urau în juru-i rotocol/ Să-nceteze-odată să vorbească/ Şi îl vârâră-n puțul cu nămol/(...)// Doar se va dezice de cuvânt/ Şi să rămână simplă creatură." Imaginea manifestării mulțimii în versurile citate este antitetică celei din poezia *Moise*: acolo ea îl aproba urmându-l pe Moise, pentru că intrase în comuniune cu sacrul, aici îl dezaprobă pe prooroc, cerându-i imperativ să se lepede de Cuvânt.

În manieră narativă despre un alt Patriarh al Vechiului Testament – Iov –, în poezia cu acelaşi nume, autorul aduce în prim plan componentele *cunoaşterii apofatice*, de care Iov are parte, din momentul când aflat în *tovărăşia* morții, începe o altă viață: „După ce Iov îşi pierdu ultimul fiu/ începu să se convingă că moartea de-acum/ e singura lui tovărăşie. Într-atât se apropie de ea/ şi i se destăinui treptat, că pentru Iov începe *o altă viață*./ Cea *fără* risc, *fără* sfaturi, *fără* speranțe,/ *fără* cel mai elementar dor, *fără* căință,/ *fără* prihană." (s.n.). Să observăm că în fragmentul reprodus, apofatismul (cunoaşterea negativă) este reliefată la nivel gramatical prin repetarea prepoziției de esență negativa „fără".

Abraham – din poezia cu acelaşi nume – este primul Patriarh care intră în comuniune cu Lumina Sfântă,[9] după ce mai înainte avusese parte de o serie de privațiuni. Despre acestea, poetul narează în primele trei strofe: „La toate cele din trecut/ I se ceruse-n taină să renunțe/(...)// Apoi şi pruncul i-a fost râvnit/(...)// Casă şi prunc, muiere şi părinți/ I s-au smuls încet din rădăcină". În momentul intrării în comuniune cu Sfânta Lumină „Ea face duhului nostru cunoscută o altă Ființă"[10] – cea duhovnicească: „A început să mestece lumina.// Să mănânce vorbele pe rând/ Să rămână greu dinspre ființă." Poetul surprinde în aceste versuri naşterea omului spiritual în şi prin Lumina Sfântă.

Iată câteva *făpturi duhovniceşti* care în epoca Vechiului Testament au avut parte de comuniune cu Sfânta Lumină. Din această perspectivă, poeziile lui Ioan Alexandru capătă valoare etică şi didactico-religioasă.

8 *Dicționar Biblic*, volumul al II-lea, Editura Stephanus, Bucureşti, 1996, p. 31.

9 Cf. Arhim. Sofronie, op. cit., p. 117.

10 Idem, p. 110.

Vămile lui Ioan Alexandru*

Cassian Maria Spiridon

Într-un amplu eseu, publicat în volumul *Poezia unei generații* (1973), Ion Pop considera că volumul de debut, *Cum să vă spun* (1964), al lui Ioan Alexandru, anunță „poate pe cel mai însemnat poet al generației sale". Poemele din volumul apărut în celebra colecție Luceafărul, în care au debutat majoritatea poeților generației '60, se află încă sub aripa lui Labiș și Esenin, dar se aude totuși, destul de distinctă, și vocea personală a poetului.

Este, în *Viața deocamdată* (1965), un glas comun, ce sună și suna la acea vreme cam asemănător la toți poeții generației din care făcea parte și Ioan Alexandru; glas de indiscutabilă noutate pentru acel timp, acum, ușor datat, încît poemele par ale tuturor și ale nimănui în mod special. Dovadă că poetul a simțit aceasta, din antologiile pe care le va publica vor fi eliminate tot mai multe dintre poemele cu un aer specific generației lirice din deceniul șapte.

Volumul, afirmă un poet al lacrimei, cum și va rămîne pînă la sfîrșit, are, cum spune Vergiliu, *donum lacrimarum*: „... mă întorc cu fața-n jos / îngropată în paie și plîng nădușit / și nimenea nu știe, nici eu măcar, / de ce nu îmbătrînesc așa plîngînd, / plîngînd."

Sau: „... Culcat pe-o aripă aș vrea / să plîng întins pe spate / în veșnica ninsoare."

Mînzul e un poem construit cu o înaltă știință a dozajului, previzibil dezvoltat, dar pentru aceasta nu mai puțin reușit. Poetul se vrea un Sisif, gata a lua „mereu de la-nceput" lupta cu „dihania nocturnă – bolovanul", într-un tandem ce îi unește „cremene pe cremene".

Specific pentru liricii transilvani este tradiționalismul care, așa cum observa G. Călinescu în *Istoria* sa, „în realitate, tradiționalismul reprezintă o formă de modernism", idee amplificată de N. Manolescu, care-l consideră „aproape în întregime un stil". Nu va fi și cazul autorului *Vinei*, ce se va lepăda de stilul ajuns la rafinament al tradiționalismului și va susține cu fervoare „întoarcerea la izvoare", pentru „cugetări poetice împletite cu viața simplă a oamenilor și lucrurilor". Rămîne, ca o constantă de-a lungul întregii opere, mesianismul, specific poeziei transilvane. Asistăm, în primele cărți, la o *cere-monializare a suferinței*, ca să folosim expresia lui Ion Pop, tendință ce, prin inflația imnică din a doua parte a creației sale îmbracă haina unui pur formalism.

Ioan Alexandru va fi întîmpinat, încă de la debut, cum a remarcat și Alex. Ștefănescu, mai mult decît favorabil. Eugen Simion, de exemplu, afirmă: „Dintre debuturile poetice din ultimii ani, cel mai îndreptățit să primească binecuvîntarea criticii pare a fi acela al lui Ioan Alexandru". Și nu putem spune că atunci, dar și în continuare, nu a avut parte, mai totdeauna cu îndreptățire, de ditirambii criticii.

Pentru Eugen Simion, „chipul cel mai sigur de a verifica temeinicia și autenticitatea unui talent" e cînd poetul reușește, făcînd trimitere la Ioan Alexandru, să pună „cu familiaritate în relație elementele materiei cu cele ale propriei gîndiri și afectivități, descoperind, astfel, noi raporturi posibile între factorii universului" (Eugen Simion, *Orientări în literatura contemporană*, 1965).

Un ușor aer sămănătorist, e drept, aproape copleșit de tonul și vocabularul sacerdotal, a avut totdeauna poezia celui care a scris *Iubirea de Patrie*. Pregnantă este, în prima fază a creației sale, prezența unui expresionism teuton, pigmentat plastic de lumea satului, îmbibat de arhaic și rural; expresionism care va transcende către *contemplația ascetică* (Dan Laurențiu) a lumii.

Infernul discutabil se deschide cu *Oedip*, cel copleșit de *vină* – vina păcatului, a nașterii, a incestului și crimei. De altfel, un volum antologic se va numi *Vină* (1967). Răscolitorul sentiment al vinei a fost probabil cauza ce a germinat *Vămile pustiei* (1969), ce le va străbate pentru exorcizare, pentru curățirea de păcatul oedipian. Pentru poet, în acest poem, mai presus de toate este nașterea, viața care scuză orice: „Vieții îndemn de ultim adio i-aș da: / De-ar fi să îți ucizi nu tatăl, / ci propria ta țeastă zdrobind-o zi cu zi / sau fiicei tale-n pîntec să-i otrăvești odorul, / tot să te naști, pentru a fi, a fi. / Chiar dacă drumul duce nicăieri, / chiar de nu-i drum ci numai o eroare. / Eroarea însăși e un ce nebun / Cum vina mea mi-e stranie onoare."

Peștii este un ars vivendi personal, un cod ce și l-a autoimpus poetul pentru a-și păstra vie, nealterată, existența. Aici poetul își afirmă vitalitatea

* Text apărut inițial în *Convorbiri literare*, nr. 10, octombrie, 2000

agresivă, ce se poate exprima întreagă numai prin confruntare. ...„Iată-n culori cum defilează, Doamne!/ în marea vieții mele și cum ocolesc./ Nervul se naște iarăși în carnea molfăită,/ cad pradă cei neputincioși, /țipă curajul în osul moleșit. / Pe masa mea, trăsnind de sănătate, / peşti mănînc, adevărați şi buni, / din marea mea rotundă. / Grozavi şi reci, sălbatici şi lucizi, / ca orice aspră vietate de ocean."

Cu o vitalitate, de această dată cosmică, cei doi iubiți se-mpreunează pentru procreere: „Iubita mea, iubita mea, noi o stea dublă / cu miliarde forțe ne reținem,/ împinşi şi-atraşi de-aceeaşi lege-a firii /adolescent colos, băiatul stea / şi tu opusul meu dezastru. / Stea dublă în fază primordială / prin cosmosul pămîntului vibrez / şi procreerea-i ținta mea finală." (*Stea dublă*)

În aşteptare, naşterea, chinurile ei au proporții planetare, cosmicizate. *Pas pe pas* este intrarea poetului în infernul discutabil: „Armă pe armă – ia naştere un tun, / ochiul pe ochi, un adevăr de lacrimi. / Pasul pe pas, infernul discutabil."

Aflăm în *Din cînd în cînd* o geneză care sfîrşeşte prin a fi înecată de praful biruitor al oraşului, praf capabil a relua, la închiderea ciclului, precum pasărea Phoenix, cu noi forțe, geneza: „... din cînd în cînd, / din miezul supt al pămîntului, / se înalță un stîlp profund de goluri verticale / ce sorb în sinea lor / toată povara prăfuită a lumii spre cine ştie unde / într-atît că noi buimaci de-atîta limpezime / ne aprindem reci unul de celălalt, cîntînd."

Laptele, din poemul cu acelaşi titlu, se revarsă cosmic peste lume, peste întreaga planetă: „Pămîntul însuşi, cu mări şi cu pustiuri, / ugerul mamă cel mai năzdrăvan / căruia noi, miliardele de oameni, / îi sîntem țițele prin care / pruncii universului / sug laptele uman, amestecat / cu ură şi sudoare, / cinste şi incest, / izbîndă, frig, iubire, / necredință – potop de lapte amar / şi orb şi sfînt şi cristalin."

În *Trei*, cu premoniția firească poeților, își afirmă truda neostenită pentru trezirea celui de al treilea, duhul, vestindu-i astfel prezența excesiv de roditoare în cărțile de *Imne*: „Truda mea sute de ani în şir / va fi această spaimă necurmată – / al treilea să se trezească. / Ce coace el în nefirescu-i chip / să-mi suspecteze asprele porunci? Cu coastele legate de gratiile zilei / curgem rotiți cu scîrțîit profund / de patimile pămîntene. / Trei – unul defalcat – fiul şi tatăl, / duhul nu vrea să se trezească."

Puternice, barbare îi sînt poemele în *Infernul discutabil* (*Expansiune*, *Vina*, *Nopți*, *Umezeală*, *Omul*, *Abur uman*, *Unul*, *Scară*, *Urme*, *Amintirea poetului* etc.), îndreptățind aserțiunea lui Ilie Constantin: „Un barbar a năvălit între poeți latini şi cîntecul lui i-a amuțit; lirele armonioase zac pe genunchii celor rămaşi în ascultare, în vreme ce glasul «incult» al noului sosit vorbeşte cutremurător despre tainele mari ale lumii. Unitatea metrică a versului nu mai e piciorul, ci abisul: «Cum e-mpărțită bolta în roiuri fără margini,/ ce fapt inițial o străbătu?»" Cum spune şi singur: „ştie să cînte atît de pustiu/ că ruginesc clopotele din turnul bisericii". „Ambiția şi teama" sînt cele care ne trag în noroaie. Iconoclast, vrea să se spînzure de limba lui Dumnezeu. Cu spiritul înlănțuit, se manifestă teluric, noptatic, plin de o vitalitate răzvrătită. Se va elibera de toate acestea treptat, pe măsură ce travaliul imnic din a doua fază a creației va căpăta o consistență tot mai amplă.

Metamorfoza este oglinda transformărilor zguduitoare prin care trece poetul, cu nemăsurată asprime: „De multe ori cioclii mă-ngroapă / crezînd că zac un nechemat pe drum - / poate şi-acuma-s în pămînt / şi vorba mea e-un fel de tîrnăcop ce bubuie-n țărînă / cu speranța de-a mai răzbi vreodată-n adevăr."

Viziune dezvăluie unde începe țara infernului şi cine-o guvernează: „Pînă la granița ce desparte copilăria noastră / de vîrsta în sine timpul se numeşte / țara infernului".

Nu lipsesc sentințele lirice gen: „De-atîtea clopote la gîtul turmelor / trase pe jos de miile de ani / pămîntul este / cea mai curată / lacrimă / din univers."

Citatul ar merita continuat, *Clopotele*, în întreg, e o capopdoperă cu uşoare sonuri eminesciene. La fel e *Un gorgan de pămînt* (se înțelege, fără influențele menționate), un poem cosmic, în care universul este antropomorfizat, timpul poetului căpătînd dimensiuni galactice: „Eu cred că am în cap sămînța / unor sori ce nu pot să-şi rotească / nemurirea din pricina acestui / cerc compact de lut sudat în / focuri colosale."

Cît infern e un poem închinat cuvintelor şi spaimei față de puterea lor distrugătoare: „Cît infern în fiecare cuvînt! / Îmi crapă zmaltul de pe dinți de fierbințeala lor, / Cît miraj! Cenuşa Domnului e ghemuită / lîngă fiecare."

Ioan Alexandru era îndreptățit să afirme pe ultima copertă a acestui volum: „Eu fac ceva ce mi se pare mai aproape de moarte decît de eroare, de viața omului decît limbajul lui care poate fi uneori o trădare a faptelor".

Scriind despre acest volum, în *Viața Românească*, 1/1967, Ion Negoițescu va spune, între altele: „... la Ion Alexandru, realismul dur şi primordial

nu e mitic, ci de o autenticitate de-a dreptul fioroasă. Întoarcerea sa spre începuturi nu merge la elemente, ca la mitic elenizantul Hölderlin, ori la principii cosmoidale, ca la Brâncuşi, ci la oasele din peşteri, unde hălăduia *omul*. Viziunile sale de o pregnanţă zguduitoare îmi amintesc pietrele biologice ale lui Henry Moore. Deşi foarte tînăr, versurile, diforme uneori, în care Ioan Alexandru îşi revarsă o sensibilitate copleşitoare, sînt atît de grele de substanţă şi viziune, atît de personale, de rupte din trăirile lui originare, încît dacă mi-ar pune cineva insidioasa întrebare: cine, dintre aceşti tineri, are mai multe şanse de a fi, peste zece ani, să zicem, marele poet, aş răspunde fără a sta pe gînduri: Ioan Alexandru. Tocmai pentru că există o cutremurătoare umanitate în atari versuri: «Cum se înăduşe lumînările la miezul nopţii / cînd golurile dintre tată şi fiu se lovesc cap în cap...» (*Amintirea poetului*)".

Ioan Alexandru, cum spune în poemul ce deschide *Vămile pustiei*, *Ascensiunea*, îşi prevede, ca într-o viziune, cele ce se vor prăvăli peste destinul său: „... Doamne / Cum am să trec peste abisuri, pe lîngă marile Cetăţi / Şi atîtea lumi, nenumărate lumi şi lume doar / O călătorie e un vis şi toţi se duc şi vine fiecărui / Ziua, desigur, ziua lui."

Are orgoliul unui ales. Naştere ca de Iisus, e pentru el venirea sa pe lume: „Iubită mamă, naşterea ta / Că s-a-ntîmplat, eu fiul sînt de vină / Din Dumnezeu ţi-am făcut semn / C-o rază preacurată de lumină".

De altfel, născut în noaptea de Crăciun a anului 1941, Ioan Alexandru va lumina prin imnele sale naşterea Domnului, ca un poet ce duce mai departe tradiţia imnică din liturghia ortodoxă, ce vine din Bizanţ, de la Roman Melodul, Efrem Sirul şi nu numai.

Pustia devine un mit în *Vămile Pustiei* o întreagă mitologie, un vast ţinut de început şi de sfîrşit de lume este pustia: „Şi rostul nostru fi-va peste veac / De-a-nainta cu teamă în tăcere / Să nu se prăbuşească din înalt / Pustia marilor mistere. / Poetului i-a fost încredinţat / Pustia s-o iubească şi străbată / Întemeind din vămi în vămi / Albastru cîte-un ochi de foc în piatră. / De la-nceputul lumilor pornit / Se face că întreabă şi nu ştie / Cum se cufundă totul ne-ncetat / Împărăţie după-mpărăţie. / Poetul şi Pustia, pururi fraţi, / Porniţi în căutare prin Pustie / Maica lor e Pustia şi ei sînt îmbarcaţi / Pe-o navă-mpotmolită în Pustie."

Vizionar, profetic şi oracular cîntă *Pustia* în versurile lui Ioan Alexandru: „Pustia... Ce-i pustia?! O, tînără pustie / Iubita mea pustie din Pustie / O, vai, Pustie, cît eşti Pustietoare / De n-ai fi tu pustie aş fi pustiu sub soare / Dar tu şi eu Pustie în cel mai greu Pustiu / Sîntem nădejdea stinsă a marelui Pustiu".

Un *Imn etern* închină poetul Pustiei, un fel de imn al bucuriei – bucurie ce va inunda la propriu viitoarele cărţi de imne.

E prima carte în care poetul apelează la o metaforă centrală întemeiată pe-un concept, în speţă *Pustia*, reuşind, graţie concentrării, a nu dilua liric metafora unică pe care se sprijină volumul. Nu acelaşi lucru se întîmplă cu celeltalte concepte folosite drept sursă metaforică în a doua etapă a creaţiei, centrată pe concepte gen: *lumină*, *bucurie* etc. Metafore ce vor susţine tomuri întregi de imne care, prin întinderea şi abundenţa lor, vor sfîrşi prin a rarefia, ades pînă la dispariţie, lirismul.

Multe din poemele din *Vămile Pustiei* se nasc din opoziţii succesive, se construiesc din contradicţii, uneori pustiite de poeticitate sub ploaia conceptelor goale, emblematic fiind, pentru această manieră *Lumina necreată*.

„Oriunde/numai îndărăt nu" vrea poetul; o dată ce a pornit la drum, cu toate riscurile asumate. Pentru autorul *Imnelor iubirii*, patria Poetului, e o voce clamînd în deşert, pentru că: „Poemele sînt un fel de drum pe care nu / Poate călători nimeni în afara îngerilor. / Dumneata însuţi eşti un înger, spunea Filosoful."

Cum va remarca Ion Negoiţescu, poetul *Pămîntului transfigurat* în trei din poemele sale din tinereţe va reflecta pedeapsa permanentă dată omului pentru *vina* că există. Pedeapsa naşterii va fi reflectată de *În aşteptare*, a muncii în *Cu trudă şi sfială*, iar al treilea poem „al vinei şi pedepsei existenţiale" este *Ţinut*.

Ioan Alexandru este printre puținii poeți români care a suferit, într-o perioadă de timp relativ scurtă, metamorfoze profunde, transformări radicale şi nu mai puțin contradictorii, în ce privește geneza şi universul creației sale. Însăşi schimbarea semnăturii, de la Ion la Ioan, se vrea un prag, dar nu mai puțin o delimitare între două universuri lirice, ce își au ca izvor, în fond, aceeaşi persoană, dar, prin impactul cultural cu Bizanțul (Roman Melodul, Efrem Sirul) şi Occidentul (Hölderlin, Heidegger), profund modificată spiritual. În timpul şi după studiile din Germania, învață greaca, învață ebraica, traduce *Cîntarea Cîntărilor*, pe marele Pindar, studiază liturghia bizantină. Toate acestea vor determina o rupere definitivă cu prima etapă a creației sale. Ca izvor de inspirație, în unul din *Imne* cere: „Hrăneşte-mă, Părinte, cu lacrima focului din/ Icoane". Universul său poetic este de acum încolo unul aproape exclusiv religios. Ne aflăm în fața unui credicios fervent, lipsit de cea mai mică urmă de-ndoială, pentru poet Dumnezeu este o certitudine absolută. Acum, poetul se va metamorfoza în Marele Preot: „Graiul e templul în care mi s-a dat / Să fiu ca Mare Preot sfintelor cuvinte / Să le cunosc cu rîvnă să le pasc / În iarba deasă de printre morminte // Să fiu cu umilință fruntea lor / În căutarea marilor izvoare / Pe cărărui înguste peste prăpăstii eu / Să mă fac pod smeritelor picioare // Marele Preot templul meu pustiu / De-a lungul universului peste pustie / Coloane uriaşe de bezne clopotînd / Cădelnițează sfinta liturghie".

Avem şi un *Autoportret* iradiind de lumina Duhului Sfînt, radical schimbat față de poemul cu acelaşi titlu din prima sa carte.

În multe din imne asistăm la versificarea unor fapte sau precepte biblice, de numeroase ori *ad litteram*, aproape fără transfigurare. Epice, multe sînt simple biografeme, de sfinți, de voievozi, de eroi, de sfinți părinți, de cetăți, de oameni sărmani cu ale lor necazuri etc. Sînt imne nu lipsite de lirism, în pofida unui epic excesiv încă vibrează-n ele forța unui eu poetic greu de stăvilit. Aşa se întîmplă cu *Imnul lui Ticu Procopiu Pătruț*, *Imnul lui Gheorghe Şincai*, *Imnul lui Avram Iancu*, *Imnul lui Ştefan cel Mare*, *Oratoriul lui Constantin Brâncoveanu şi al fiilor săi*. De remarcat, în *Imnul Stejarului* (un poem fluviu), se va recunoaşte prea puțin încîntat de prima etapă a operei sale: „Greu îmi vine să mă socot / Urmaş pustiu din Vămile Pustiei".

După cîteva antologii succesive, care cuprind tot mai puține poeme din primele cărți, ultima în care le mai aflăm fiind aceea apărută în colecția „Cele mai frumoase poezii" (1977), Ioan Alexandru îşi va renega tăcut primul său asalt poetic, din care s-au născut cel puțin două cărți de o înaltă tensiune lirică: *Infernul discutabil* şi *Vămile Pustiei*. Cînd va publica în BPT, *Pămînt transfigurat* (1982), vom constata că ne aflăm în fața unei cărți cu totul noi – nu a unei antologii cuprinzătoare, cum ar fi fost de aşteptat în această colecție.

Dacă fiorul poetic a fost ucis în multe *Imne* printr-o enumerare mecanică de gesturi şi fapte ritualice, mai răsare, din cînd în cînd, precum aflăm uneori în textele gnostice, ideea lirică. Ambiguitatea marii poezii, atît de prezentă în prima etapă, va fi cu totul pierdută în *Imne*, unde limpezimea coplesită de lumină va congela lirismul pînă la extincție.

După '89 vom asista la dispariția editorială ca poet, a lui Ioan Alexandru. În libertatea cîştigată, cînd Cuvîntului întrupat îi putea spune pe nume, Iisus Hristos, şi nu Logos, poetul n-a mai publicat nici un volum de versuri. Răpit de activitățile obştești şi politice, se pare că abandonează sau îl abandonează poezia. După masivele volume de *Imne*, în 1995, soția sa, Dna Ulvine Alexandru, va edita o succintă antologie, *Imnele iubirii*, binecuvîntată de poet pe ultima copertă.

O antologie severă şi salutară din oceanul atît de amestecat al *Imnelor* ce se impune de urgență, ar avea şansa de a ne reda un poet de forța celui inițial.

Cum afirma Laurențiu Ulici, într-o intervenție din *România liberă* (20.IX.2000): „Prin dispariția lui Ioan Alexandru, literatura română pierde pe unul din cei mai importanți poeți de după război şi, mai mult decît atît, poate, pe singurul poet român care, în plină perioadă comunistă, şi-a putut orienta lirismul spre religiozitate. Cu toate rigiditățile pe care le-a întîmpinat, cu toată prudența de limbaj, Ioan Alexandru a reuşit, mai ales din 1970, să-şi canalizeze energia lirică spre recuperarea, sub regim estetic, a altor teme religioase ale creştinismului, legate în primul rînd de spațiul tradițional al românismului, de cultură, de etnocultură românească".

Legenda spune că, în fiecare seară, cînd profetul templului de la Delfi trăgea porțile, acesta striga: *Pindar Poetul poate veni la masa lui Zeus*.

Nu ştim dacă Ioan Alexandru a pierdut sau nu şansa de a rămîne în literatură ca un mare poet, dar putem fi siguri că, în fiecare seară, cineva, acolo în Cer, strigă la închiderea porților: *Ioan Alexandru Poetul poate veni la masa lui Zeus*.

Vedere de pe Centura Politicii

Gazul, mătuşa şi ardelenii

Nu a trecut bine Viflaimu din Piața Universității, unde Traian Băsescu a încercat țeasta poporului cu sticla de şampanie, că generosul Moş Crăciun pe stil vechi ne-a scos în față ceva şi mai dihai: nemuritoarele mătuşi ale lui Adrian Năstase. Câte? „Am să le număr şi am să vă spun", a răspuns cu oțărală cuminte mahărul de la Camera Deputaților.

Viorel Patrichi

Dacă Traian Băsescu a uitat de țepele promise pentru corupți, dar a ştiut să pară de-al nostru, din popor, cu farmecul lui grobian, ca într-o reclamă de jinars, cu şi fără fes, Adrian Năstase a pornit cu oiştea lui direct spre Codul Penal. Iar pe oişte, cocoțate ca pe coada de mătură, erau rânduite toate mătuşile, începând cu neaoşa româncă Tamara Cernâşov, viță veche de boieroaică, ataşată sufleteşte de bucălatul ei nepot de la Tărtăşeşti. Ce contează că bătrâna abia avea ceai să-şi moaie cornul luat dintr-o pensie amărâtă. Tamara – nu şi nu! Mai bine lihnită de foame, dar să nu sufere băiatul! A sclipuit bănuț după bănuț, şi-a rupt de la gingie ca să-i lase Împăratului-de-Mătase un viitor de aur: avere de un milion de euro. Şi pentru a ilustra proverbul că „banul trage la ban şi păduchele la păduche", a apărut şi vechiul prieten Alexandru Bittner, la fel de neaoş, ca s-o ajute să înmulțească averea. Silviu Podolan, un taximetrist fără casă, i-a vândut mătuşii Tamara Cernâşov cu numai 2,5 milioane de lei un teren în Voluntari de peste 200.000 de dolari.

Care este însă rețeta pentru îmbogățire subtilă şi spălare sigură? Mătuşa trebuie să fie hoaşcă de tot, să-i pice osul într-o garsonieră cenuşie, să treacă de 90. Tamara Cernâşov avea 91 de ani când a început investițiile strategice cu Bittner prin Delta Dunării. Aurelia Zachir are 95 de ani şi este soră cu Irina Miculescu, pe care apropiații o alintă „Ira", la fel cum alintă ruşii, ştiu ei – apropiații – de ce. Iar Ira este mama Danei lui Adrian şi lasă şi ea o atenție de vreo 200.000 de euro acolo.

Şi pentru a înțelege mai bine ce renghi poate să-i joace Mikiduță unui politician de la Bucureşti, Adrian Năstase publică un articol în „Jurnalul Național", intitulat – nici mai mult, nici mai puțin – „Peştele cel mare". Subconştientul e lucru mare. Împăratu-de-Mătase este asemenea lui Iona în pântecul chitului uriaş, care este ... Corupția! Adică fenomenu', domne! La fel ca el, horhăie prin pântecul chitului Traian Băsescu şi Călin-Filă-dă-Poveste, dar se fac că nu e adevărat. Proorocul nu are curajul să strige numele peştelui şi orbecăie mai departe. Altădată, Adrian Năstase vorbea despre „țarc", un cuvânt cu adânci conotații psihanalitice.

Vila din Sardinia

Ziariştii români au turbat, scriu numai despre el. Nu mai are voie omul să-şi tragă o mătuşă-acolo, alba-lux, care să-i vândă case şi terenuri de sute de ori mai ieftine? Şi ce dacă Dana a cumpărat o pădure de peste două hectare la Valea Mocanului, nu departe de Bucureşti, de la Roxana Bichel? Ce dacă un metru pătrat de pădure a costat 6 cenți? Iar ca să-i ofere Împăratului-de-Mătase un codru frate cu românul, indigena Roxana Bichel şi-a adus pădurea de la Săcele la Corbeanca. În fond, oricine poate să-şi transfere pădurea de la Rădăuți la Băneasa, numai să vrea. Şi apoi, eu cred, aş putea spune, firește, am să vă semnalez un lucru, eu cred, evident: este o afacere profitabilă, firește... Pe timpul regimului Năstase-Ilici, Roxana Bichel, vecina lui Ristea Priboi şi amica Danei Năstase, s-a ocupat în APAPS de înstrăinarea unor capacități neglijabile din industria României: SIDEX, ALRO Slatina, Combinatul Siderurgic Reşița. Muncă grea, renumerație după buget, coane Adrian...

„Fiecare pasere pre limba ei piere“, spunea Ion Neculce. Şi uite-l pe Adrian Năstase, fără să-l întrebe nimeni, vorbind despre „conturi din Marea Chinei, vila din Sardinia şi miliardul de dolari“ pe care le-ar deține. El ne asigură că l-a sunat pe primarul din Sardinia şi l-a rugat să confirme, fireşte, că acolo nu există nici o proprietate pe numele lui Adrian Năstase fireşte. La fel cum l-ar suna pe „Ştefan cel Mare” de la Hemeiuş.

„Tu, cu nevastă-ta aia oață care este“

Acum vom înțelege mai bine indignarea olandezului zburătăcit Marean van Ghele, care a sărit la gâlca Arogantului chiar în timpul conventului organizat de Partidul lu’ Mucles de la Piteşti: „Tu, mă? Tu, mă, să mă bagi tu pă mine la puşcărie cu nevastă-ta aia a ta oață care este?“. Ex-prefectul Gabriel Oprea a pus pieptul la hotare în fața olandezului şi s-ar fi ales cu un pumn în ochi, care pumn era direcționat de baştanul DIP spre mufa Împăratului-de-Mătase.

Acolo, în Partidul lu’ Mucles, la vârf de tot, doar Tataie stă lipsit de mătuşi: nu le-a înzestrat, nu le-a moştenit, numai el ştie de unde l-a adus „diadia“. Nici Prostănacul nu are mătuşi, dar pe el l-a copleşit cu toată căldura soacra, o țărănistă revoluționară. E adevărat, soție de general de la bătrâna şi perversa, dar ce mai contează? Activitatea ei revoluționară a exorcizat toată familia Prostănacului. Continuitatea este esențială. Putin nu era general? Cei doi Bush nu au lucrat pentru CIA şi nu au ajuns ei la Casa Albă?

Ne putem amuza oricât, însă numai o națiune trăsnită mai poate râde în fața unei asemenea evidențe puşcăriabile.

Ziua Cuțitelor Roşii

Vă mai amintiți de romanța Marinelului la fereastra Arogantului? „Adriane, nici nu ştii/ Cât de mic începi să fii“. Iar a avut dreptate, asta e. (Jur pe statutul Partidului lu’ Mucles că nu vreau nici un post de portar la Ambasada României de la Ulan-Bator!). Prostanacul a simțit miros de sânge proaspăt.

De altfel, politicianul român este antropofag. El nu se poate ridica, decât după ce i-a rontăit beregata adversarului: Carol I nu i-a mai permis lui Cuza să se întoarcă în țară nici mort, Carol al II-lea a poruncit sugrumarea lui Corneliu Codreanu, regele Mihai l-a dat pe Ion Antonescu pe mâna ruşilor, Gheorghiu-Dej a turnat-o pe tovarăşa Ana Pauker la tovarăşul Stalin „pentru deviație de dreapta“, Nicolae Ceauşescu i-a dat o ultimă copită lui Gheorghiu-Dej, care dăduse indicația „să-l puneți pe Niculae, mă!“, Ionel Iliescu a jurat la closet în fața lui Brucan să-l împuşte pe Ceauşescu, care i-a fost ca un tată, Arogantu i-a tras preşul de sub picioare „bătrânului“, cum avea obiceiul să spună despre vechea deşcă a partidului. Şi vine Prostănacul în ziua cuțitelor roşii: „Referitor la scandalul «Mătuşa lui Adrian Năstase». Ca preşedinte al PSD, m-am săturat! M-am săturat de aceste crize care afectează de prea multă vreme credibilitatea partidului nostru. Sunt convins că Adrian Năstase va face tot ce-i stă în putință ca să clarifice această situație. Datorăm mebrilor noştri de partid, electoratului de stânga, sinceritate şi fermitate. Avem însă o obligație de colegialitate față de Adrian Năstase: vom aştepta un timp rezonabil înainte de a lua măsurile necesare“.

Barda Prostănacului stă deasupra gâtului aşa de delicat al Împăratului-de-Mătase... Gata, îl dă afară din Guvernu Fantomă!

Ziariştii români se trezesc din mahmureală, unii directori de media i-au mâncat din palmă, erau nelipsiți de pe treptele avionului primului ministru Adrian Năstase, au primit şpa..., pardon, contracte mănoase de publicitate de la el şi toate au fost uitate. A venit vremea lamentațiilor. „Se doreşte eliminarea omului politic Adrian Năstase. Observ că mătuşa Tamara a devenit cea mai importantă femeie din România. Un cotidian a ajuns până în Australia, la fostul soț al soției mele, de care aceasta a divorțat acum 26 de ani, în timp ce un altul verifică dacă studenții de la Facultatea de Drept sunt mulțumiți de cursurile mele“, s-a plâns Adrian Năstase. Apropo, la câte cursuri ați fost, domnule Năstase, în ultimii zece ani, fie şi numai la Facultatea de Drept de la Universitatea de stat Bucureşti, unde sunteți titular de catedră? Sincer, fiindcă ştim demult!

Războiul dintre Rusia și Ucraina

Pe durata sărbătorilor, Kremlinul a oferit fiori de gheață pentru toată Europa. Totul a început de la neînțelegerile dintre ruşi şi ucrainenii care fură gaze din conducta GAZPROM şi le vând... românilor şi bulgarilor. Plauzibil, dar trebuie dovezi.

După negocieri dure, Ded Moroz de la Moscova a ajuns la un compromis onorabil pentru ambele părți cu haholii lui Viktor Iuşcenko: ruşii vând gazul

cu 230 de dolari mia de metri cubi, iar ucrainenii cumpără de la ei cu 95 de dolari mia de metri cubi. Până la 1 ianuarie 2006, Ucraina plătea 50 de dolari pentru mia de metri cubi, dar mai şi umbla pe la conductele ruşilor. După ce a rămas trei zile fără naftă, Iuşcenko vorbea despre „o adevărată victorie".

Haholii s-u supărat totuşi pe preţ. În consecinţă, Parlamentul de la Kiev a votat o moţiune de cenzură, prin care Guvernul condus de Iurii Ehanurov a fost scos pe tuşă.

Să revenim. GAZPROM din Rusia vinde cu 230 de dolari mia de metri cubi, iar NAFTOGAZ din Ucraina cumpără cu 95 de dolari. Absurdul se traduce astfel: GAZPROM vinde gaze firmei intermediare ROSUKRENERGO, o căpuşă care cumpără gaze şi din Turcmenistan – cu 50 de dolari, şi din Rusia – cu 230 de dolari. Ucraina mai câştigă ceva din tranzit: de la 1,09 dolari pe mia de metri cubi la 1,60 de dolari pe mia de metri cubi de gaz transportat pe o distanţă de 100 de kilometri.

Ziarul „Kommersant" arată că firma căpuşă ROSUKRENERGO, care transportă gazul pe conductele ruşilor, aparţine lui Simion Moghilevici, cetăţean sovietic, emigrat în 1990 în Israel. Prin contul lui Moghilevici, din „Bank of New York", în 1998-1999, au trecut 10 miliarde de dolari. Infractorul este căutat de FBI, care se face că nu-l găseşte. Normal. El are o reţea de prostituate şi cluburi de noapte la Budapesta şi la Praga.

Aşa au aflat şi gânditorii de la Bruxelles unde este robinetul. Uniunea Europeană a cerut de mai multe ori ţărilor membre şi candidate să-şi construiască alternative energetice la resursele din Rusia. Inutil. Cancelarul Gerhard Schroeder a semnat în octombrie la Berlin cu Vladimir Putin un acord pentru construirea unei conducte de gaz pe fundul Mării Baltice, care să ocolească năzuroasele vecine Ucraina, ţările baltice şi Polonia. Cei frustraţi au strigat ca din gură de şarpe: „Este un nou pact Molotov-Ribbentrop!" O fi, dar trăim în capitalism, iar ţarul Vova are dreptul să-şi vândă gazul cui vrea şi la ce preţ pofteşte. Sau uităm brusc de economia de piaţă? Nu este vinovat Putin că a crescut preţul la naftă, prost este cel care se lasă şantajat de ruşi.

Războiul dintre Ucraina şi Rusia este şi o problemă politică, având reverberaţii asupra întregii Europe. Dacă gânditorii de la Bruxelles nu vor să fie năduşiţi de gazele lui Putin, atunci să vină cu idei fiindcă bani au.

În timp ce Moghilevici îi trage pe sfori şi pe ruşi, şi pe ucraineni, Vladimir Wolfovici Jirinovski, vicepreşedintele Dumei de Stat de la Moscova a venit cu o propunere tipică de luptă contra gripei aviare: „Trebuie să obligăm guvernul să oprească migraţia păsărilor migratoare, gata, s-a zis cu migrarea spre nord, n-au decât păsările sălbatice să rămână în sud. Să împuşcăm toate păsările, să-i scoatem pe bărbaţii noştri la graniţă, să desfăşurăm armata la hotare şi să oprească păsările cu foc de arme", a decretat Vladimir Wolfovici.

Kremlinul e gata pentru „Războiul Stelelor"

Cu adevărat gravă este însă noua doctrină militară a Rusiei, expusă de Serghei Ivanov, adjunctul lui Putin: „Mai întâi – menţinerea şi dezvoltarea forţelor de intimidare strategică. La sfârşitul anului trecut, am dezvoltat un nou detaşament strategic de rachete, înarmat cu sisteme Topol-M (SS-27). Anul acesta, vor apărea mai multe sisteme mobile Topol-M (SS-X-27), care nu au analog în lume, iar în decursul următorilor ani – Proiectul 955 „Borei". Întotdeauna ne-am îndeplinit şi ne vom îndeplini obligaţiile, inclusiv cele ce decurg din acordurile cu SUA, referitoare la reducerea şi limitarea armamentului strategic ofensiv, ce prevăd diminuarea rezervelor nucleare ruse până la 1700-2200 de ogive.

În acelaşi timp, Rusia nu intenţionează să renunţe la armamentul nuclear care va rămâne factor-cheie în prevenire şi un instrumemnt dintre cele mai importante de apărare a intereselor noastre naţionale.

A doua prioritate – dezvoltarea forţelor militare convenţionale – subunităţi de reacţie rapidă în armată, în marină, flotă, în trupele de desant aerian, unităţi formate din soldaţi profesionişti.

A treia prioritate – dezvoltarea pregătirii militare. Anul trecut, am avut peste 50 de aplicaţii militare strategice. Cele mai importante au fost manevrele tactice în Orientul Îndepărtat, în Asia Centrală, China şi India".

Nu cred că ruşii îl vor căuta pe Şamil Basaev cu rachete Topol.

Traiane, mă nesîmţâtule, mă!

Şi abia plecase studentul tomnatic Dan Voiculescu la Londra, să mai dea nişte examene la etică, că (sic!) se simţi mursicat la prestigiu de Traian Băsescu. El i-a trimis preşedintelui o scrisoare deschisă pentru toată lumea, care l-ar revolta până şi pe Ca-

ragiale: „Cred, domnule preşedinte, că este o chestiune de *bun-simţ* să mergeţi până la capăt. Să le spuneţi în mod deschis oamenilor cine sunt grupurile de interese care atentează direct la buzunarul cetăţeanului. Nu vă puteţi afişa la nesfârşit cu un aer superior în faţa românilor, spunându-le: atenţie, ştiu că sunteţi furaţi de grupuri de interese, fără să nominalizaţi aceste grupuri. Dacă nu le dezvăluiţi, înseamnă că sunteţi complice ale acestor grupuri de interese sau sunteţi un demagog bântuit zi de zi de febra imaginii proprii. Din păcate, atitudinea dumneavoastră de tipul „dă-i şi fugi“ mă obligă să nu-mi schimb opinia – aţi fost şi rămâneţi un mare ipocrit. Dacă vreţi să dovediţi că mă înşel, în calitatea dumneavoastră de „cel mai informat om din stat“, comunicaţi opiniei publice, în mod transparent, care sunt grupurile de interese din jurul Ministerului Economiei care au ridicat preţul gazelor în România. Românii vor cunoaşte adevărata dumneavoastră faţă, chiar dacă veţi avea grijă să trageţi mai adânc pe ochi celebrul fes prezidenţial“.

Nu ştim încă dacă studentul tomnatic de la Crescentul lui Ceauşescu ne fură pe toţi sau nu. Este treaba procurorilor. Ceea ce ştim însă este faptul extrem de grav că a trebuit să izbucnească războiul gazului dintre Rusia şi Ucraina ca să aflăm şi noi, românii, că un ministru smolit a oferit ruşilor cel mai mare preţ pentru naftă din toată Europa. Na, că măcar aici am fost mai tari ca nemţii! Iar când întrebam de ce se scumpesc gazele într-un asemenea hal, alde Şereş ne ofereau explicaţii pe tavă: „cerinţele Uniunii Europene“.

Ce-ai făcut, Căline? De ce n-ai vrut alegeri anticipate, aşa cum ţi-a spus Marinelu? Vrei să-l duci în cârcă şi pe Dan Voiculescu? În politică, aşa ceva se cheamă simplu: „prostie“. Dacă Traian Băsescu s-ar conduce după principiul „dă-i şi fugi!“, studentul de la Crescent este maestru în altă maieutică: „Ia şi fugi!“. Nu aşa că trecutul sună altfel? El speră că preşedintele nu va divulga numele escrocilor de teamă că s-ar... antepronunţa.

Reamintim că studentul de la Crescent tuna şi fulgera contra securiştilor din politică. I s-a comunicat că se vor cerceta mai adânc dosarele de cadre ale politicienilor şi a tăcut mâlc. Mai deunăzi, tot el a mai venit cu o „soluţie imorală“: a cerut public verificarea averilor ilicite. Aliaţii lui, la fel de pezevenghi, au transmis că s-a primit de la Comisia Europeană o recomandare privind verificarea averilor ilicite ale politicienilor. Imediat, studentul de la Crescent şi miniştrii lui au cerut să vadă cu ochii lor comunicatul oficial de la Comisia Europeană, după care n-au mai ciripit nimic despre controlul averilor. „Ciocu mic!“, a spus nemuritorul Miki Şpagă.

Nabucco, o fata morgana

GAZPROM extrage 550 de miliarde de metri cubi de gaz pe an, din care exportă 150 de miliarde de metri cubi spre 28 de ţări europene şi ex-sovietice. Principalii consumatori sunt Germania, Italia şi Franţa.

Uniunea Europeană, deci şi România, îşi leagă speranţele de conducta Nabucco, care va pleca din Turcia, prin Bulgaria, România, Ungaria şi Austria. Nabucco va transporta gazul din Iran şi Turcmenistan spre Europa. Se vor implica în construcţia proiectului companiile MOL din Ungaria şi OMV din Austria. Nabucco va costa aproximativ 5 miliarde de euro, va avea o lungime de 2841 kilometri, va demara în 2008 şi va fi gata în 2011. România, ţară de tranzit obligatoriu, a vândut compania PETROM către OMV Austria, prin urmare va avea cine să-i reprezinte interesele, n-aşa? Pe teritoriul nostru, conducta va avea 457 kilometri şi va fi construită de Transgaz.

Dilii sau corupţi?

„În vara trecută, vorbeam de grupuri de interese în jurul Ministerului Industriilor, pentru ca acum să constatăm că avem cel mai mare preţ la gaze“, l-a spârcuit Traian Băsescu pe Codruţ Şereş, odrăslit parcă din carnea lui Dan Voiculescu. După mai multe minciuni penibile, Şereş s-a obrăznicit: „Sunt sigur că domnul preşedinte Traian Băsescu are informaţii la îndemână şi cred că poate să pună la dispoziţia opiniei publice care sunt aceste grupuri de interese, pentru că, după aproximativ un an de prelungire a suspansului, dacă nu le precizezi, s-ar putea să fii încadrat la zona de tăinuire, ceea ce este extrem de grav“. Aşa este, pe cine nu laşi să moară nu te lasă să trăieşti. Ce-ai făcut, Căline?!... Nimic, el e convins că preţul la gaze nu e prea mare.

Germania plătea în, ianuarie 2006, 260 de dolari pe mia de metri cubi de gaze, iar România le dă ruşilor 285 de dolari. Până la urmă, Sereş s-a încurcat în propriile minciuni. În noiembrie 2005, el a fost la Moscova, unde a negociat, chipurile, cu Medvedev, vicepreşedintele GAZPROM, prelungirea contractului până în 2030. „Cu această ocazie, preşedintele Gazexport ne-a asigurat că, în 2006, Ro-

mânia nu va importa gaze la preţuri mai mari de 280 de dolari mia de metri cubi. Anterior, ANRGN, Ruhrgas şi Gas de France (noii acţionari de la Distrigaz Sud şi Distrigaz Nord), previzionaseră pentru 2006 un preţ de aproximativ 300 de dolari mia de metri cubi", susţine Şereş, care pretinde că ne-a fericit cu un preţ bun la gaze.

Traian Băsescu avertizase că este o prostie să dai resursele proprii de gaze către străini de interesele statului: „Privatizarea imediată a Romgaz nu este oportună, având în vedere actuala conjunctură de pe piaţa internaţională a energiei. România trebuie să anuleze într-un timp rezonabil dependenţa energetică pe timp de iarnă". A vorbit Marinelu ca Moise în pustie, ca să-l acuze Şereş de tăinuire. Economistul Ilie Şerbănescu a subliniat foarte pitoresc o situaţie dramatică pentru noi toţi: „Privatizarea Romgaz este o prostie, o inconştienţă, un act sinucigaş. Am şi eu o pârghie ca să nu depind de gazul rusesc şi o dau altora? Trebuie să fii diliu ca să faci aşa ceva!" Nu, domnilor, politicienii noştri nu erau dilii când au înstrăinat Petrom, Romgaz, Insula Şerpilor, nordul Bucovinei, sudul Basarabiei, Sidex, Reşiţa, Slatina, BCR... Erau corupţi până în măduva oaselor. Să dai străinilor până şi rezervele strategice, iar oamenii tăi să dârdâie de frig, cu mâna întinsă spre ruşi, este cea mai evidentă dovadă de trădare naţională.

Transilvania – din nou pe tarabă

În timp ce naşul Marinelu îşi boteza fina de la Piscu-Galaţi, Marko Bellissima de la uşa stabilimentului din Piaţa Victoriei a anunţat că Partidul Democrat, care l-a propulsat pe preşedinte, „are o retorică naţionalistă", ce nu dă bine în Partidul Popular European. Indirect, Marko vrea să-i şantajeze pe politicienii Alianţei D.A. să voteze pentru statutul minorităţii maghiare, aşa cum l-a propus UDMR. Dacă această lege ar consfinţi autonomia pretins culturală a ungurilor, s-ar legaliza o situaţie reală în teren. Harghita şi Covasna au devenit deja un fel de stat în stat. Nu cred că Traian Băsescu va promulga vreodată o asemenea lege, oricât de evident ar fi şantajul cu aderarea la Uniunea Europeană. „Bocii" lui Traian Băsescu au elaborat şi ei un prouiect de Lege a minorităţilor naţionale, din care au eliminat capitolul V referitor la autonomia culturală. „Proiectul se află de o lună pe masa lui Emil Boc", a precizat Valeriu Tabără, care a trecut de la PUNR la PD.

Legea Statutului Minorităţilor, propusă de UDMR, a căzut la vot în Senat, după o ditirambă a lui Corneliu Vadim Tudor. A urmat Partidul Conservator, care s-a opus acestei legi, fie direct, fie prin chiul deliberat de la vot. Acum, Partidul Democrat se opune aberaţiei.

Ungurii şi-au organizat deja un Consiliu Naţional al Autonomiei Culturale, un fel de guvern propriu. „Nu este nici o şansă pentru a accepta înfiinţarea unui organism de sine stătător, cum este Consiliul Naţional al Autonomiei Culturale. Un astfel de Consiliu nu are acoperire în dreptul intern sau în cel internaţional", a subliniat Valeriu Tabără. Şi ce dacă? UDMR funcţionează ilegal fiindcă în România legea interzice partidele pe criterii etnice, dar, de 16 ani, joacă pe sârmă cu toate guvernele. Pas cu pas, a obţinut toate concesiile posibile. Transilvania este însuşită sau cumpărată bucată cu bucată. Urmaşii grofilor primesc sute de mii de hectare de pădure prin noua lege funciară. Nu întâmplător, la Ministerul de Externe de la Budapesta s-a înfiinţat un departament care se ocupă numai de retrocedările din România. Tot ca o formă de tain pentru votarea Tratatului de aderare, Guvernul Tăriceanu a acceptat să îngroape fundaţia Emanoil Gojdu, tot în folosul Budapestei.

Până unde va putea însă Marko Bella să întindă coarda în faţa lui Traian Băsescu, un preşedinte imprevizibil şi mult mai categoric decât Ion Iliescu sau Emil Constantinescu?

Politica, între nea Ion și Zeus

Vechile turnuri de apărare ale politicii românești postdecembriste încep să se clatine. A căzut reduta care a străjuit până acum Cotroceniul, Ion Iliescu, se pare că nici pupilul său cel mai apropiat, Adrian Năstase, nu se simte prea comod.

Cristi Pantelimon

Când scriu aceste rânduri, presa urlă la propriu în furtuna declanşată de „operațiunea mătuşa“. Două săptămâni în care chipul lui Adrian Năstase s-a lipit de zeci şi sute de ori de ecranul televizorului şi de hârtia tipografică, perioadă în care presa a scormonit cum nu se poate mai bine dedesubturile moştenirii. Se aude că „mătuşa“ ar fi un fel de cuvânt de ordine, o parolă de recunoaştere prin mahalale, prin cârciumi, pe oriunde omul simplu îşi plimbă tristețea, frustrările şi dorința de a mai bârfi pe seama marilor zilei. Într-un fel, valul acesta uriaş este contraponderea popularității pentru orice personalitate. Uneori, oricât de bine ți-ai construi imaginea, publicul te vânează în călcâiul lui Ahile şi rămâi în istoria orală deformat, dar bine conturat de momentul de slăbiciune dovedit. Adrian Năstase este victima operațiunilor de imagine de până acum, care l-au coafat ca arogant, misterios, distant, rece, calculat, viclean. Dacă era numai aşa, nu ajungea aici. Din păcate, el răzbună o încercare de a construi o imagine deliberat nepopulară, o disciplină a distanței de vulg care i se potriveşte şi natural, dar este şi croită cu bună ştiință.

Să facem un exercițiu de imaginație. Dacă nu s-ar fi înghesuit cu dificultate în această hlamidă specială, Năstase ar fi avut mult mai multe şanse să scape nevătămat din furtună. Dar publicul, care trece cu vederea scăpările inşilor „simpatici“, nu suportă defel alunecările celor mai scorțoşi. E un fel de a vedea relația cu elita pe care cei care ne conduc ar trebui să-l ia în seamă. Traian Băsescu e departe de a fi un politician imaculat. A avut şi el parte de scandaluri. Casa din Mihăileanu a rămas însă în urmă, iar „blondele“ de la Cotroceni s-au scufundat într-un dulce anonimat, după ce au părăsit palatul prezidențial. Deocamdată, tunurile sunt toate pe Năstase. Operațiunea în sine are părți bune şi părți rele. E, desigur, o manevră de imagine până la un punct. De aici înainte, având în vedere că se caută mari corupți şi mari scandaluri, putem arăta Europei civilizate că avem scandaluri mari; ce să ne dorim mai mult decât un fost prim ministru şi actual preşedinte de Cameră băgat la colț într-o afacere de acest fel, alături de un fost ministru de prim rand, actual şef la capitală al partidului de opoziție cel mai mare? S-au şi auzit primele ecouri favorabile dinspre Vestul continentului. Cei care ne criticau de zor în forurile europene fac acum ochii mari şi sunt convinşi, cât de cât, că lucrurile se mişcă spre bine. Aşa o fi? Să sperăm că Europa nu se înşală. Totuşi, nu e bine să cădem în iluzia că mazilirea lui Năstase va rezolva problemele de fond ale țării. Am mai scris-o şi în altă parte, Năstase nu e în nici un caz întruchiparea răului în politica românească. Nu e nici fată mare, dar nici dracul gol. Dacă vrem să fim siguri că lucrurile vor merge mai bine, nu e suficient să retezăm capul unui politician, trebuie să îmbunătățim sistemul în ansamblu. Impresia din ultimii ani că PSD-ul e cel mai nociv partid are multe motivații, dar iarăşi e perfidă, căci ne poate păcăli. Eventual, cei care credeau asta îşi întăresc afirmațiile prin ideea că PSD-ul era moştenitorul PCR-ului şi că ăsta era un motiv în plus să facă figură odioasă. Nimic mai fals decât această gândire geometrică, simplistă,

prin ricoşeu. S-a văzut, de altfel, câte parale au făcut la guvernare anticomuniştii conduşi de PNŢ-c.d. şi de Emil Constantinescu. Nu mai trebuie să ne amintim! PSD-ul a fost nociv nu în virtutea vechilor sale nostalgii comuniste (întruchipate, nu-i aşa, de Ion Iliescu), ci în virtutea caracterului de partid-stat. Fiind singurul partid cu greutate (atât de greu, încât din el au ieşit şi PD-ul actual, dar şi facţiuni PNL-iste), era normal ca pe umerii lui să apese păcatele majore ale guvernărilor proaste. Dar nici acest din urmă caracter nu i se poate imputa şi nu e singura cauză a relelor. Faptul că a fost partid-stat nu e în sine, un rău. Partidul unic poate fi mai eficient decât coaliţiile sau sistemele bipartinice. Iarăşi ne întoarcem la coaliţia CDR-istă pentru a proba o atare aserţiune, în cazul României recente. Problema fundamentală este aceea a oamenilor care compun partidul. Dacă PSD-ul ar fi fost un partid serios de cadre, indiferent cât de „fost“ comuniste erau ele, el ar fi putut gestiona mult mai bine guvernarea. De altfel, până la un punct, eficienţa sa la guvernare s-a datorat tocmai vechilor cadrişti comunişti, gen Cozmâncă, pe care exerciţiul administrativ îi transformase în birocraţi de care Max Weber ar fi fost mândru, în ciuda culorii roşii a drapelului pe care-l cinstiseră înainte. Aşadar, nu unicitatea sa ca partid stat, nici fosta culoare politică a celor care-l compuneau nu au avut o mare importanţă. Problema a apărut atunci când liderii din eşalonul al doilea, de genul lui Adrian Năstase, au încercat să păcălească actul de guvernare în favoarea unui semimandarinism balcanic. Adică au încercat să iasă din tiparul de cadre al căror prizonieri fuseseră până atunci. Disciplina de partid, înţeleasă în spirit cazon-comunist, nu concepe nici averile prea mari, nici alunecările aristocratice, nici fumurile bizantine. Partidul e o maşină şi trebuie alimentată cu cadre. Adrian Năstase a crezut că, o dată cu venirea lui la conducere, PSD-ul va fi altceva. Şi, într-adevăr, până la un punct, a şi fost, dar spiritul vechiului partid s-a răzbunat. Nu cred ca greşesc mult dacă spun că Adrian Năstase cel din ultimii doi-trei ani şi-ar fi găsit mai bine locul la PNL sau chiar la PD. Această inadecvare între liderii cu ştaif şi partidul moştenitor al PCR-ului se vede cel mai bine azi, când vechiul lider, Ion Iliescu, nu mai are resursele de altădată. De fapt, PSD-ul nu e condamnat să dispară, aşa cum cred unii, dar e condamnat să-şi găsească urgent un cap pe măsură, pe care să şi-l asume cu disciplină cât mai strictă. Altfel, riscă să alunece pe panta derizoriului total. Deja sunt semne clare în acest sens.

Cine ridică piatra contra Sinodului

În Evul Mediu a existat, în Vest, un fel de dispută între filosofii realişti *şi cei* nominalişti. *Numai că disputa – sau măcar denumirea celor două grupuri – era ciudată. Ea a fost numită* cearta realiilor*, realiştii susținând că real este nu obiectul din fața mea, ci existența lui în lumea ideală (era perioada în care platonismul se ridica viguros împotriva aristotelismului brutal al Evului mediu).*

Pr. Gh. Calciu

În cartea a patra a *Republicii* lui Platon, acest idealism, care este adevărata existență a lucrurilor, îşi are demonstrația în Mitul Peşterii imaginat astfel: un grup de oameni sunt legați într-o peşteră, cu fața spre fundul ei. Lumina vine din spatele lor şi proiectează pe peretele din spate umbrele celor care trec prin fața peşterii, oamenii care trec izolați sau în grupuri, cărând sarcini, se aud frânturi de discuții care par a fi reflectate de pe peretele pe care se mişcă umbrele şi cei din peşteră cred că umbrele de pe perete sunt cele reale şi nu ceea ce se aude indistinct de afară. Am evocat acestea, pentru a-i ajuta pe cititori să înțeleagă mai uşor cearta *taberelor* transilvane.

Ceva în genul acesta este cearta *realiilor* pornită de Mitropolia de la Sibiu împotriva viitoarei Mitropolii a Clujului. Cei de la Sibiu sunt legați şi privesc numai spre umbrele dorinței lor de putere, ale trufiei păcătoase, ale frustrării lor de câteva județe prin înființarea Noii Mitropolii a Ardealului.

Numai că disputa *realiilor* s-a purtat într-un chip civilizat, filosofic şi argumentativ, fără mânie şi fără insulte şi, mai ales, fără murdării. Atacul Mitropoliei de la Sibiu este o introducere a duhului lumesc, de care se şi servesc, în argumentația teologică debilă a poziției lor față de hotărîrea Sfântului Sinod. O puternică trupă de mercenari, adunați de oriunde, cu existență reală sau inventați s-a dezlănțuit. De la ziarişti gălăgioşi, flecari, uzând de un limbaj caragialesc, sau nu ştiu care diplomat sau politician din Vest de care nimeni nu a auzit vreodată – şi care să fi scos un singur cuvânt împotriva situației din țară pe vremea comunismului –, până la fabricarea de către fostul preşedinte Constantinescu a „călugărului Vasile“, un fel de „uite popa, nu e popa“, care apare la timpul oportun să dea sentințe absolute împotriva Sfântului Sinod, numindu-l indirect „tâlhăresc“, prin fraza grosolană *„au mai fost sinoade tâhăreşti“*. Şi dacă acest călugăr rătăcitor, care apare şi dispare ca un spiriduş este de la Sf. Munte (cum afirmă fostul preşedinte), de ce se tot plimbă hojma prin lumea noastră păcătoasă în loc să stea acolo, în Grădina Maicii Domnului, ducându-şi viața îngerească? Este evident că nu se împacă deloc cu Stăpâna Sfântului Munte. Sunt şi eu în legătură cu câțiva sfinți părinți din Athos, pe care i-am întrebat dacă ştiu ceva de acest cuvios care îşi alege cuvintele, probabil, dintr-un dicționar al expresiilor mahalageşti. Mi-au răspuns că sunt mulți monahi în Athos cu numele de Vasile, dar nici unul nu corespunde monahului lansat de oamenii preşedintelui Constantinescu.

L-am pomenit numai pentru că a scris un articol ruşinos. A ieşit şi el la vânătoare, folosind arma murdară a minciunii şi pumnalul schismei în codrul imposibil al imprecațiilor duhovniceşti ale Mitropoliei Sibiului. Dumnezeu să-i închidă gura, amuțindu-i-o pentru o vreme.

În sfârşit, printre mercenarii, să zicem, neanimați de rele intenții, care s-au prezentat de bună

voie pe arena luptei dinainte pierdută, sunt preoții ardeleni care au părăsit țara şi Biserica românească şi au venit în America (probabil şi în Europa) pentru un trai mai bun. Ei se consideră luptători voluntari, dar au părăsit lupta – sau compromisurile slujitorilor din țară ai Bisericii – în momentul când au ieşit din România şi au venit în Episcopiile din America. Fapta aceasta se numeşte trădare. Nu implic faptul că majoritatea acestor tineri preoți „defectori", care erau studenți în străinătate, nu puteau obține bursele de care s-au bucurat, fără anumite obligații şi angajamente, pentru că nu pot nega faptul ca unii ar fi putut trece fără angajamente dezonorante. Ei au fost acceptați în Episcopia de la Vatra, au primit funcții şi au fost înălțați, sau coborîți. Ei au dreptul să vorbească şi să-şi spună părerea în Episcopia în care slujesc, dar nu într-o țară şi o Biserică pe care le-au părăsit şi în care viața a fost aşa cum o ştim, iar ei au trăit bine şi chiar foarte bine în comparație cu România.

Ospățul neascultării

Dacă vreunul din cititori se va întreba: *Dar Părintele Calciu nu a trădat țara şi Biserica română, nu a huzurit în timp ce Românii sufereau?*, le dau un răspuns tare: Eu nu am plecat din țară şi din Biserică. Eu am fost expulzat, şi din tară, şi din Biserică. Dar venind în America nu mi-a tihnit nici somnul, nici mâncarea. Am protestat la posturile de radio din străinătate, am călătorit prin lume vorbind despre suferința Bisericii noastre, am fost audiat de trei ori de Congresul American, am fost primit de doi preşedinti, de ziua drepturilor omului – Reagan şi Bush senior – am organizat demonstrații în fața Casei Albe şi a Congresului, şi, mai mult decât orice, am stat în închisoare 21 de ani, din care, un an în domiciliu obligatoriu cu toată familia mea, fiind păzit de 45 de agenți ai Securității, ostaşi şi polițişti, ziua şi noaptea. Nu port nici un fel de ranchiună nimănui, ierarhi, preoți, angajați ai Patriarhiei, securişti sau gardieni. Dumnezeu i-a pus în jurul meu pentru ispăşirea păcatelor mele, pentru a-mi arăta puterea Lui şi pentru a mă face să înțeleg că nimic nu am fost şi nimic nu sunt nici acum. Dar nu voi închide gura mea niciodată atunci când este vorba de adevăr.

Aşadar, cine le dă dreptul acestor ardeleni să se amestece spunând lucruri neadevărate sau aducând argumente false şi neconfirmate de istorie pe această estradă a ambițiilor ierarhiceşti sau academice (teologice) care cheamă bârfitorii, persoane laice care nu au habar de deontologia profesională, indivizi care până mai ieri erau duşmanii declarați ai Bisericii Ortodoxe, „ecumenişti" care calcă în picioare canoanele bisericii, transfugi clerici şi laici pentru care orice neadevăr, orice insultă, orice expresie murdară este argumentul nevalabilității noii Mitropolii? De unde s-a adunat această ceată de „viteji" ai măsluirilor? Cine i-a poftit la o cină, care ar fi trebuit să fie de Taină dar care s-a transofrmat într-un dezmăț verbal? Toți aceştia au venit la un ospăț al neascultării, pentru că i-a chemat Mitropolia Sibiului.

Arhimandritul *webmaster*

Mărturisesc cinstit că, deşi trăiesc in America, am puțină spaimă de computer şi de alte maşini inteligente. Mă intimidez în fața unor termeni ca *link*, *site* şi unele titluri legate de aceste maşini neobişnuite. Am văzut că toate încălcările regulilor bisericeşti de subordonare către ierarhul suprem, PF Patriarh Teoctist şi către Sfântul Sinod al BOR, folosind un limbaj linguşitor şi perfid şi multe expresii incompatinile cu poziția înaltă a unei Mitropolii, exprimate vulgar de autori cunoscuți sau necunoscuți, curg continuu pe site-ul Mitropoliei Sibiului. Cineva semnează ca autor sau administrator al spațiului acesta. Este un arhimandrit care adaugă şi un alt titlu: *webmaster*. M-am sculat în picioare auzind acest titlu de origine „cerească", dar din alte ceruri decât ale noastre. Am întâlnit mulți arhimandriți, unii mi-au fost învățători şi spoveditori, care m-au scăpat de Iad, dar când am văzut scris cu litere mai groase *webmaster*, am dat pe dinafară de respect.

Aproape că aş pune rămăşag că preacuviosul a fost şcolit la universitățile protestante eretice din Occident, unde a prins gustul *web-master*-atului. Pe aşa un titlu poți oricând să-ți vinzi sufletul diavolului.

Falsele primejdii şi catastrofa comunismului

Gălăgia cea mare era că scindarea aceasta a Mitropoliei scindează unitatea Bisericii şi a națiunii. Atunci înseamnă că în momentul în care România Mare a fost împărțită în provincii şi județe, s-a scindat unitatea țării şi dobrogenii au fost cuceriți cu arme de moldoveni (care, oricum erau mulți), oltenii i-au înghițit pe bănățeni, ca să nu mai vorbesc de ardeleni, care i-au înghițit pe toți ceilalți. Şi mitropolii-

le şi eparhiile, la fel. De astfel de jalnice argumente s-a slujit retorica sibiană şi academicenii Mitropoliei. Mi se pare că trăiesc o comedie de prost gust când se anunță pompos: un profesor de teologie (se înțelege, plin de faimă) declară că scindarea Mitropoliei Ardealului va fi o catastrofă națională. Preacucernice Părinte Profesor, chiar foarte faimos, nu a fost o catastrofa națională dăinuirea comunismului şi colaborarea preacucernciilor voastre cu acest regim? Căci a tăcea este colaborare. Nu am auzit niciodată cuvântul dumneavoastră tăios de faimos profesor – şi ce bine ar fi fost – protestând împotriva încălcărilor pe care le ştim. Nu am auzit nici măcar vreun student afirmând că profesorul a strecurat fie şi un cuvânt cu subînțeles antiregim într-o convorbire particulară. Ştiu câțiva profesori reputați – Dumnezeu să-i odihnească! – şi care făceau astfel de aluzii, sau chiar mă susțineau în acțiunea mea. Şi ce s-a ales de catastrofa comunistă? Biserica a triumfat, chiar atunci când preacucernicia voastră lăudați regimul sau erați complice cu el, prin eludarea adevărului. Acum constatați că toate crimele comuniste nu au fost o catastrofă, dar o orînduire fixată de Sf. Sinod, ineluctabilă prin prezența Duhului Sfânt este, pur şi simplu, o catastrofă națională (?!?). Pentru cine? Pentru un arhiereu care n-a stat nici o zi în mânăstire? Pentru acoliții lui şi *webmasterii* arhimandriți?

Tulburarea o fac ierarhii fără viață de mănăstire

Am urmărit cu multă atenție ce se întâmplă în BOR în țară, ca şi ce se întâmplă în America şi Europa. Cei care îmi citesc articolele ştiu că nu am cruțat niciodată răutățile şi îngrozitoarele abuzuri. Un ziarist român din America, gudurător, a scris repede o linguşire, prin care propunea transportarea mea în Afganistan, pentru că am protestat împotriva abuzurilor deprimante folosite de America în Abu Graib şi Guantanamo, „Noul Piteşti".

Prea Fericite Părinte Patriarh, Înalți Prea Sfinți şi Prea Sfinți mitropoliți şi Episcopi, nu ați observat că majoritatea tulburărilor sunt făcute de ierarhi înălțați în scaun fără o zi de călugărie? Şi, mai abitir, de cei fără călugărie şi studiind la universități eretice?

După înțeleapta hotărîre de a înființa Mitropolia Ardealului de Nord, cred că următoarea înțeleaptă hotărîre sinodală ar fi ca să se ceară viitorului postulant la scaunul arhieresc cel puțin zece ani de viețuire duhovnicească în mânăstire şi să se cerceteze viața lui spirituală din mânăstiri*. Atunci, Biserica ar fi mai ferită de rebeliuni, ascultarea ar fi prezentă şi ierarhii ar lucra mereu sub îndrumarea Sfântului Duh. Şi nu ne vom teme când Mitropolia Sibiului, sau altă Mitropolie va striga prin guri năimite că Sinodul cutare a fost tâlhăresc, sau că Duhul Sfânt nu a vorbit prin Sinod, ci prin inventatul monah Vasile, sau prin nu ştiu care corector de ziare sau de la TV.

Biserica nu funcționează prin democrație, ci prin teocrație, prin hotărîrea Mântuitorului. Democrația noastră este credința nestrămutată în Iisus Hristos, în dragostea Lui şi în prezența Sfântului Duh la toate Sinoadele neeretice.

Binecuvântați şi iertați, Prea Fericite!

Nota bene: Părintele Bleahu scrie într-un articol postat pe internet că îl cunoaşte bine pe monahul Vasile (şi pe alții), că acesta îşi face doctoratul prin cele străinătățuri (adică la eretici, ceea ce explică poziția lui şi exprimarea). Dar care este legătura dintre viitorul doctor la universitățile protestante şi misteriosul monah al fostului preşedinte al României? Sunt sute de monahi Vasile, dar numai unul vine când vrea de la Sf. Munte şi chiar în momentele cele mai potrivite pentru situații ca aceasta de care ne-am ocupat. Sau asta este multipla față a lui Vasile?

Foto: Lucian Merişca

* Cu câțiva ani în urmă, am citit o istorioară în *Pateric*: un monah cu o viață destul de îmbunătățită în mânăstirea în care trăia, a murit. S-au făcut toate rânduielile şi priveghiul. La miezul nopții, toți privighetorii au adormit. Când s-au trezit, sicriul nu mai era în tinda bisericii, ci afară. L-au adus înăuntru şi au adormit din nou; au aflat iar sicriul afară. Lucrul acesta s-a petrecut şi a treia oară şi apoi nu s-a mai repetat. Monahul a fost înmormântat şi curând s-a uitat incidentul. Numai starețul a cercetat viața călugărului pe la toate mânăstirile. Toate păreau bune numai că, uneori, apăreau semne de neascultare față de părinții spirituali. Dumnezeu a făcut un semn prin el pentru monahii care l-au privegheat, dar şi pentru noi.

Reforma școlii românești trebuie reluată. De la bunul-simț

Greva profesorilor mi-a readus în atenție şi mie, mai mult decât oricând, tarele educației în România. Totuşi, poate n-aş fi abordat subiectul, dar, într-un dialog cu unii dintre elevii mei, m-am convins că reforma în şcoala românească trebuie să înceapă cu lucrurile elementare. Cum este, de pildă, disciplina – nu cea aberantă, a sistemului comunist, ci aceea a educației şi a bunului simț. Este doar una dintre valorile la care trebuie să ne întoarcem.

Mihail Albișteanu

Într-o discuție cu elevii, mi-am manifestat nedumerirea că aceştia nu au politețea dialogului, nici între ei, nici cînd vorbesc cu un profesor. Se reped cu vorba, haotic, neascultînd, ci fiind mereu nerăbdători să-şi spună punctul de vedere, chiar riscînd să nu se mai înțeleagă nimic. Le-am spus că pe cînd eram elev nu-mi permiteam să mă adresez unui profesor neîntrebat sau fără să-i cer acordul, necum să vorbesc „peste el". Mi-au răspuns la unison: „Da, dar atunci era comunism!". Am realizat că ei nu fac diferența între cenzura impusă din afară şi autocrontrolul impus de bunul-simț. Evident, nu este vina lor, ci a sistemului. Încercând să le arăt diferențele, le-am spus că în timpul Revoluției eram elev de liceu şi că am fost bucuros să pot scăpa de uniformă şi de numărul matricol. Am adăugat că nu mi-am schimbat nici astăzi părerea că este greşit să încerci nivelarea conştiințelor şi a personalităților (deşi, pentru liceele de tradiție, uniforma a reprezentat întotdeauna o mândrie). Dar că asta nu are nici o legătură cu respectul pe care îl aveam şi pe care îl păstrez pentru dascălii mei.

Foto: Bogdan Onofrei

Parte din vină este şi a profesorilor de azi. Unii profesori tineri „se bat pe burtă" cu elevii, pentru a fi „populari" şi mai „apropiați de elevi". Oricât de democrați am fi, totuşi există o distanță între elev şi dascăl. Este distanța dată de respect, care creează autoritatea.

Vinovații

Evident, această distanță nu trebuie să devină o barieră, dar nu *trebuie* uitat că dascălul educă, iar elevul este cel care trebuie educat, modelat (ținând cont, firește, de individualitatea sa). Elevii au un rol

şi un loc în şcoală şi în societate, pe care, din păcate, nu îl mai înțeleg. Mulți dintre ei nu mai au modele şi repere morale, limite în comportament, iar unii dau dovadă de o lipsă de responsabilitate incredibilă. Vina trebuie împărțită. Pe de o parte, este a părinților, care au transmis elevilor ideea că doar banul contează, indiferent cum îl obții. Pe de parte parte, a profesorilor, care acceptă resemnați situația. Cea mai mare parte din vină aparține însă sistemului, care, prin intermediul autorităților, şi-a arătat adevărata „apreciere“ față de profesori în timpul recentei greve. Comportamentul față de profesori a ministrului care în timpul lui Ceauşescu se ocupa să controleze camerele studenților transilvăneni, ca şi a celui care şi-a dat concursul la „privatizarea“ siderurgiei hunedorene a întrecut orice limită a lipsei de bun-simț. A fost nevoie de o grevă pentru ca cineva să sesizeze că securitatea în şcoli nu există şi că profesorii sunt bătuți de derbedei, chemați uneori de elevi, care intră în şcoală nestingheriți, ca pe tarlaua comunală. Această nepăsare față de educație a devenit cronică în România după 1945, iar în ultimii 16 ani, lucrurile, pe alocuri, s-au înrăutățit.

Dar oare care sistem democratic nu ar încerca să dea tinerelor generații percepția corectă asupra flagelului comunist şi să le educe în spiritul receptării valorilor trecutului? Evident, doar unul în ale cărui puncte-cheie tronează tocmai foştii reprezentanți şi susținători ai sistemului comunist, precum şi urmaşii lor (de sânge şi politici).

Comuniştii de ieri, educatorii de astăzi

În decembrie 1989 aveam 17 ani şi credeam că sunt un privilegiat al sorții – care părea să îmi ofere libertatea. Ce s-a împlinit din idealurile tinerilor care s-au jertfit atunci? Libertatea obținută este o iluzie. Adevărul ne-a rămas ascuns. Democrația noastră este „originală“ adică schilodită. Societatea mai are de parcurs ani nenumărați pînă la normalitate.

Tinerii au ieşit în stradă în decembrie ’89, dar nu ei au luat puterea. Nu ei conduc destinele societăţii româneşti, ci tot bătrânii politruci şi securişti, sau informatori ai acestora. Comuniştii şi securiştii au afaceri mari, dirijează trusturi media, conduc ministere, dau legi, ne „pregătesc“ viitorul. Evident, nici învăţământul nu scapă de acest control al foştilor. Nici un tînăr nu deţine vreo poziţie importantă fără să fie controlat de un bătrîn înrăit în comunism. Iar dacă vreunul dintre junii ajunşi într-un scaun mai înalt se revoltă, o păţeşte. Cât timp ei vor fi la cârmă şi vor controla destinele tinerilor, nu vom putea însănătoşi societatea românească.

Un partid al oamenilor tineri şi necompromişi este stringent necesar dacă noi, cei încă tineri, dorim ca măcar descendenţii noştri să trăiască într-o lume definitiv scăpată de minciuna comunistă. Pînă acum, toate încercările de a construi o astfel de forţă politică au eşuat, din pricina neîncrederii din societatea românească (bine întreţinută de sistem) faţă de orice nouă iniţiativă politică, a inerţiei caracteristice românilor, dar şi a lipsei de educaţie.

Educaţia în şcoală şi în afara şcolii

Aici voiam să ajung. Nimic bun nu va fi posibil în România viitorului, dacă nu investim în educaţie. Recenta grevă a profesorilor a arătat o parte din tarele sistemului educaţional românesc. Nu pe toate însă. Nu este suficient să dotezi şcolile şi nici să motivezi financiar profesorii. Criza din educaţie are cauze mai adânci. Ele ţin nu atât de procesul de învăţământ, cât de lipsa unei viziuni la nivel central asupra educaţiei. Poate că statul român va începe să investească în învăţământ, dar eforturile vor fi inutile, dacă nu va investi şi în educaţie (ministerul se numeşte „al educaţiei“, dar de fapt se ocupă doar de învăţământ). În şcolile din România nu se mai face educaţie; şi asta pentru bunul motiv că, la nivel de stat, nimeni nu ştie ce ne propunem, unde dorim să ajungem. Nu există o strategie educaţională la nivel central. ştim doar că vrem să fim democraţi, toleranţi, să valorizăm libertatea individuală şi iniţiativa personală. Este ceva, dar nu suficient. Mai ales că mulţi dintre cei care se presupune că ar trebui să înveţe pe alţii habar nu au cu ce se mănâncă aceste concepte. Le folosesc – ca pe cuvintele purtătoare de coadă ale poetului naţional – fără a le înţelege. Şi chiar dacă ar face-o, acestea pot dezvolta capabilităţi necesare şi folositoare unui individ, iar nu unui stat, pe termen lung. Pentru ca statul să beneficieze de investiţia făcută, ar mai trebui câte ceva. Şi anume chiar apelul la conceptele de stat, de naţiune, apelul la tradiţii. Fără cultivarea acestor concepte în trecut nu am fi avut niciodată România Mare, nici lupta anticomunistă din munţi. Or statul român de astăzi, pe cale de a se integra pe deplin în structurile euro-atlantice, se fereşte cât poate de aşa ceva. Cuvântul „naţionalism“ a căpătat un sens peiorativ, şi pare că în curând şi cuvântul „naţiune“ va deveni desuet. Iar starea de anarhie (accentuată de nesfârşitele şi contradictoriile „reforme“) din învăţământ nu reprezintă decât reflexia confuzei din capetele membrilor clasei politice româneşti în această privinţă. Să nu uităm că educaţia nu o face doar şcoala, ci şi părinţii şi societatea. Să-i înţelegem pe părinţi, că abia mai fac faţă la „meandrele concretului“ din economia de piaţă şi să înţelegem şi că societatea este încă bulversată de şocul adaptării la capitalismul sălbatic. Iar tinerii de azi nu au ca „avantaj“ acea presiune continuă şi tot mai puternică pe care sistemul totalitar o exercita asupra lor în 1989, care să-i facă să rupă baierele răbdării şi să iasă în stradă pentru a schimba lucrurile. Astăzi, tinerii au doar presiunea libertăţii, care poate apăsa uneori incredibil de tare, atât de tare încât, dacă nimeni nu-ţi sugerează direcţii alternative, se poate termina în clinici de dezintoxicare, în penitenciar, la balamuc sau la cimitir. Asta dacă respectivul nu alege varianta fericită, aceea de a pleca din România, fără să se uite în urmă, ceea ce, pentru România are aproape acelaşi efect. Un sondaj televizat realizat recent printre adolescenţi şi copii arăta că foarte mulţi dintre ei habar nu au ce s-a întâmplat în decembrie 1989, cine a fost Ceauşescu sau ce este aceea „comunism“. Ar trebui ca statul să preia sarcina educării tinerii generaţii, prin programe cu bătaie lungă, folosind inclusiv televiziunea naţională şi radioul naţional, alături de şcoală. Dacă autorităţile statului, mult prea preocupate de lupta politică a prezentului, vor continua cu obstinaţie să refuze să se gândească la viitor, poate că va trebui ca unele asociaţii non-guvernamentale să-şi asume sarcina de a crea structuri de educaţie paralele sistemului ineficient de educaţie al statului. Căci, îmi pare evident, că un sistem „ticăloşit“, care vrea să se perpetueze, va face tot posibilul să lovească în educaţie, pentru că tinerele generaţii, beneficiind de cunoştinţele necesare şi de structura morală corespunzătoare, ar putea să-i vină de hac.

Naţionalismul şi isteria multiculturală în Basarabia

Interesant lucru: demofilii de ieri, adică cei care au luptat pentru democraţie şi drepturile omului în spaţiul dominat de fosta URSS, mai ales cei care au luptat deschis contra regimului totalitarist, apoi credincioşii în Dumnezeu, mai ales credincioşii ortodocşi care au fost târâţi de bărbi prin sate şi oraşe, băgaţi la ani grei de puşcărie şi de multe ori ucişi fără milă, apoi deţinuţii politici, deportaţii în Gulag, luptătorii pentru dreptate, chinuiţii, dar de fapt iluminaţii, aproape toţi au devenit în democraţie naţionalişti, antisemiţi, fascişti.

Andrei Vartic

Şi cine sunt cei care prin televiziuni şi gazete transformă în naţionalişti pe demofilii de ieri? Răspunsul este, vorba lui Caragiale, de ras mustăţile: tocmai cei care au stat ieri binişor, cu pufuşor pe botişor, în organele represive comuniste sau care, adicătelea, au rezistat prin „opera“ lor în administraţie, *mass-media*, literaratură, ştiinţă şi chiar în organele superioare de partid. De ce se întâmplă fenomenul acesta în democraţiile postcomuniste? Fiindcă anticomunismul din spaţiul fostei Uniuni Sovietice a fost, chiar şi în pilda concretă a ruşilor, şi luptă pentru eliberare naţională. Sau, cum îl eticheta partidul comunist şi organele lui represive, *naţionalism*.

Printre luptătorii anticomunişti de alte etnii decât cea rusă din fosta URSS puţini sunt cei cărora nu li s-a pus în dosarul de „duşman al poporului“, mai întâi, apartinenţa la o etnie şi... naţionalismul acelei etnii. De fapt Kremlinul nu credea nici într-un activist de altă etnie decât cea rusă şi, pe anumite etape ale războiului pentru crearea imperiului comunist universal, în cei de origine etnică evreiască. Au mărturisit acest lucru mai ales ofiţerii superiori de KGB. Fiecare din ei era urmărit cu străşnicie de către un ofiţer de KGB rus (şi, uneori, de către unul evreu, care, la rândul lui, era supravegheat de unul rus). Urmărirea asta au simţit-o pe pielea lor şi activiştii superiori al partidului comunist – peste tot în fostele republici sovietice, sau în autonomii, sau regiuni cu specific etnic, chiar şi în simplele raioane sau în organizaţiile şi întreprinderile cu un număr mai mare de salariaţi – cel puţin al doilea om în ierarhia comunistă, sau în administraţie, sau la serviciul de cadre era în mod obligator rus. Iar naţionalismul, mai ales cel anticomunist, era considerat duşmanul de moarte al partidului comuniştilor.

Iar dacă cercetăm cu atenţie fenomenul, vedem că regimul criminal comunist a fost zdruncinat din temelii anume de lupta de eliberare naţională a popoarelor din fosta URSS. Comunismul a picat mai întâi la Vilnius, Chişinău, Tbilisi, Bacu, Riga, Tallin, Erevan şi doar mai apoi la Kiev şi Moscova. Această luptă a fost susţinută de către posturile de radio apusene, mai ales de „Voice of America“ şi „Radio Free Europe“. Cel puţin românii din Basarabia, în acest sens, au merite la fel de mari ca şi popoarele baltice sau caucaziene. Iar pentru etapa toamnei lui 1988 şi primăvara lui 1989 românii din Basarabia au fost, cu marile lor demonstraţii şi adunări, chiar în prima linie a luptei anticomuniste (nenorocul basarabenilor a fost că lupta lor nu s-a întâmplat la Vilnius sau Riga; balticii aveau şi o diaspora anticomunistă puternică şi secţii la posturile de radio amintite mai sus, iar mişcarea naţională şi anticomunistă din Basarabia nu putea coincide cu mişcarea anticomunistă din România).

Anticomunismul văzut ca naţionalism

Să revenim, pentru a ilumina denigrarea actuală a foştilor demofili, la timpurile dinaintea anului 1989. Să ne amintim măcar vestitul caz al „medicilor evrei“ de la începutul anilor ’50 al secolului trecut. Crima lor consta în faptul că acei medici erau evrei şi anume ca evrei au atentat la securitatea naţională a URSS. Adică era vorba de un caz tipic de rasism comunist băgat de Kremlin şi de Stalin sub

şandramaua naţionalistă. Acelaşi lucru se poate spune despre alt caz concret, cel al grupului anticomunist Şoltoianu-Usatiuc-Ghimpu, creatorii Frontului Naţional Român din Basarabia. Toţi membrii grupului au făcut ani grei de Gulag în primul rând ca naţionalişti şi doar mai apoi ca anticomunişti. Deşi esenţa luptei pe care a dus-o acest grup era totalmente anticomunistă, adică antitotalitaristă şi urmărea să deschidă ochii opiniei publice internaţionale asupra crimelor (genocidului) pe care îl înfăptuia cu multă cruzime în fosta URSS partidul comuniştilor. Să mai amintim că în URSS, o creatură geopolitică din zeci şi zeci de popoare, lupta cu naţionalismul făcea parte din tehnicile de bază ale activităţii aparatului represiv leninist-stalinist. Chiar dacă nu ştiai de naţionalism, aflai despre el ca de o ciumă de care trebuie să te păzeşti din ziare, de la radio şi televiziune sau din lecţiile publice ale sutelor de mii de propagandişti şi activişti de partid. Sau din pilda concretă a pedepsirii dure a celor care au spus „ceva“ (de multe ori nici nu spuneau nimic, ci doar erau pârâţi anonim că ar fi spus „ceva“), trimiterii lor în Gulag cu un proces de formă (vezi cazul „Arcaşilor lui Ştefan“, tot din Basarabia), sau dispariţia lor fără nici o urmă (vezi cazul marelui intelectual basarabean Petre Ştefănucă, sau al unor membri ai Sfatului Ţării – cum ar fi Teodor Neaga şi alţii care nu au fost informaţi despre primejdia de moarte a comunismului, sau nu reuşit să plece din Basarabia în dezastrul evacuării de o zi, sau nu s-au putut despărţi de familii la 28 iunie 1940), sau trimiterea în Gulag fără nici un proces (vezi cazul Abajeru-Crihan de la începutul anilor ’50 din Basarabia). Pilda vie, adică arestarea naţionaliştilor, judecarea în colectiv (când era cazul), sau dispariţia fără urmă (tot după caz, dar şi în dependenţă de zelul celor care executau ordinul), sau darea afară din câmpul muncii, apoi imposibilitatea de a găsi un loc de muncă, *de facto* condamnarea la dispariţie prin înfometare şi boli era folosită cu deosebit succes de către aparatul represiv comunist. Existau, însă, şi metode mai subtile de luptă contra naţionalismului – elitelor, celor talentaţi, formatorilor reali de opinie li se înscenau, mai ales pe domeniul patimilor omeneşti, diferite potlogării şi apoi erau chemaţi, speriaţi (că va şti soţia şi copiii, că nu vei mai primi apartament, că nu mai ajungi doctor în ştiinţe, că vei fi trimis la ţară sau în Siberia) şi umilit (uneori în genunchi) până omul se dădea de bună voie în mâinile lor şi accepta să fie turnător şi, de multe ori, ofiţer sub acoperire al poliţiei politice.

Foto: Bogdan Onofrei

Comuniştii transformaţi în demofili

Nu e de mirare, aşadar, că şi toată lupta anticomunistă a poporului român din Basarabia din anii 1988-1991 a fost calificată şi mai este astfel catalogată drept naţionalism şi chiar fascism („Tricolorul este steag fascist“ – o vestită vorbă a lui Vladimir Voronin, preşedintele comunist al Republicii Moldova). În marea majoritate a cazurilor, nici unul din activiştii sau foştii activişti de partid deveniţi peste noapte, dar în democraţie, demofili şi, mai ales, apărători ai poporului evreu, nu vorbesc despre alungarea evreilor din fosta URSS, despre genocidul organizat de către partidul comunist popoarelor băştinşe, despre deportarea unor popoare întregi („vina“ tătarilor sau a cecenilor încă nu a fost spălată de nici o instanţă internaţională sau măcar de o pocăinţă generală a partidului comunist şi a Internaţionalei Comuniste) sau despre umilinţa lor etnică în propriul lor leagăn de fiinţare (obligativitatea învăţării limbii ruse şi practicării obiceiurilor

culturale ale ruşilor, cum ar fi, de pildă, dansarea în colectiv a dansului „Calinca“, cântarea în colectiv a cântecului „Catiuşa“ sau băutul, de foarte multe ori în colectiv, a vodcii în cantităţi mari).

Aşa se face că marea majoritate a celor care au fost în primele rânduri ale luptei anticomuniste în Basarabia în anii „revoluţiei noastre de catifea“ au fost trecuţi în listele naţionaliştilor încă înainte de a se declanşa marile demonstraţii şi adunări anticomuniste din 1988-1989. Mitingurile de pe Aleea Clasicilor din vara-toamna lui 1988 au fost denumite „naţionaliste“. Demonstraţiile din februarie-martie 1989 de pe bulevardul central al Chişinăului erau „naţionaliste“. Adunările de la Uniunea Scriitorilor erau „naţionaliste“. Mişcarea ecologistă din Basarabia era „naţionalistă“. Adunările uriaşe, de peste 20.000 de oameni, din Teatrul de Vară din Chişinău, organizate de cenaclul „Alexei Mateevici“, erau „naţionaliste“. Spectacolele teatrelor româneşti erau „naţionaliste“. Marea Adunare Naţională din piaţa centrală a Chişinăului de pe 27 august 1989 era „naţionalistă“. Declaraţia de Independenţă a Republicii Moldova, unde se arătau consecinţele grave ale pactului Ribbentrop-Molotov, genocidul comunist, dar şi faptul că moldovenii sunt români şi vorbitori ai limbii române, era „naţionalistă“. Tot ce arăta o crimă cât de mică a fostului regim şi, în special, a partidului comunist şi organelor sale represive, era declarat naţionalism. Doar ei, călăii de ieri, ucigaşii a zeci de milioane de oameni (inclusiv prin crime ecologice de proporţii pe care le-au condus şi actualii fruntaşi ai partidului comunist din Basarabia, cum ar fi tovarăşii Calin, Bondarciuc, Jdanov, Iovv, Mişin şi alţii) sunt demofili, luptători pentru drepturile tuturor etniilor, apărători fideli ai spaţiului multicultural basarabean. Ei, care au organizat alungarea aproape totală a evreilor din Basarabia (de ce au plecat evreii din raiul comunist al RSSM, tovarăşe Voronin?), care au lichidat cultura şi limba găgăuzilor, care au aţâţat unii împotriva altora românii din Basarabia şi Trasnistria, care au adus în Trasnistria toată lepădătura fostului regim comunist, care au provocat crâncenul război de pe Nistru (condamnat şi de CEDO), toţi aceştia sunt demofili, iubitori de democraţie, de economie de piaţă, de idealuri culturale europene. În schim, intelectualii români din Basarabia (mai ales acei care apără opera lui Eminescu sau Paul Goma), patrioţii de aici care au stat în prima linie şi la demonstraţiile anticomuniste, şi la adunările anticomuniste, şi pe frontul de pe Nistru în 1992, numai aceştia au fost declaraţi naţionalişti, antisemiţi, fascişti, pedofili politici şi chiar terorişti.

Multiculturalismul camuflează comunismul

Mirarea noastră vine acum de la faptul că această stigmatizare a luptătorilor anticomunişti cu eticheta „naţionalişti“ continuă cu înverşunare şi în zilele noastre, adică şi în 2006. Practic toată elita intelectuală a Basarabiei este în opinia foştilor şi actualilor comunişti, aţi ghicit, naţionalistă. De ce? Fiindcă se opune, să zicem, invaziei monopoliste a mass-media ruse în Basarabia (zeci de posturi de radio şi TV ruseşti, sute de ziare şi reviste, mii de situri pe Internet, sute şi sute de magazine de cărţi ruseşti şi mai nimic, de multe ori absolut nimic românesc) atunci când cetăţenii de etnie română reprezintă 80% în structura demografică a Republicii Moldova, iar cei de etnie rusă, veniţi aici după 1945 în funcţii represive bine plătite, numai vreo 5%. Aceşti 80% de cetăţeni de etnie română duc tot greul bugetului, trăiesc mai ales în zona rurală în condiţii medico-sanitare, educaţionale şi alimentare umilitoare (R. Moldova, stat lipsit de resurse energetice sau minerale, este cea mai săracă ţară a Europei). Din rândurile acestor condamnaţi la sărăcie recrutează marfa lor proxneţii şi traficanţii de carne vie din toată Europa. Iar ruşii şi apărătorii lor comunişti, adică fosta nomenclatură rasist-comunistă de ieri, adică cei care au trăit foarte bine şi ieri chinuind pe aceiaşi „baranâ“ şi „mulâ“* trăiesc la oraşe, se folosesc de toate binefacerile politice şi sociale ale democraţiei (educaţie, transport, asistenţă sanitară, acces la informaţie, apărare socială), primesc pensii bune (fiindcă au avut salarii mari în trecutul comunist şi nu au muncit ca robii în colhozuri), batjocoresc pe acei care îndrăznesc să vorbească despre condiţiile în care trăieşte majoritatea română şi le mai zic că sunt naţionalişti (comuniştii moldoveni au ajuns cu aceste atacuri până la Consiliul Europei şi la ONU) .

De fapt, anticomunismul a dispărut aproape cu totul din spaţiul românesc în formula lui clasică, cea din perioda războiului rece. Ca să fii primit în rândurile celor care se declară azi anticomunişti trebuie să nu mai foloseşti în discursuri sau scris termenul „român“ (şi, mai ales, „mândria de a fi român“), să te declari de altă credinţă decât cea ortodoxă, să-l batjocoreşti public pe Decebal, Ştefan cel

* *„baranâ“*, mulâ (oi, berbeci, măgari) aşa numesc ruşii din Chişinău pe etnicii români de aici.

Mare şi Eminescu, să publici studii ateiste despre posibilitatea cunoaşterii „ideii de Dumnezeu“ (Dumnezeu, adicătelea, este o idee omenească, o creatură a „geniului omenesc“), să strigi zi şi noapte despre spaţiul multicultural european şi să nu sufli nici un cuvîntel despre faptul că acest spaţiu este, de fapt, un mare buchet de culturi naţionale. Anticomunismul (ca şi comunismul) poate fi după opinia noii clase anticomuniste (care nu a luptat pe baricade în anii totalitarismului şi nu a suferit în Gulag) doar multicultural şi antinaţional. Tricolorul este steag fascist. România este stat imperialist. Limba română vorbită în Basarabia nu este limbă română. Cei care pledează pentru un manual de istorie al românilor (într-un stat cu 80% români) sunt naţionalişti. Cei care cer ca presa rusă din Basarabia să nu mai aibă monopol (fiindcă este finanţată cu bani grei de la Moscova) sunt duşmani ai poporului multicultural al Republicii Moldova. Nu se mai fac sărbători naţionale, ci doar multiculturale. De Ziua Limbii Române (din 31 august 2005) s-a făcut chiar şi un festival al teatrelor naţionale din Basarabia (în realitate, aici există numai un singur Teatru Naţional, celelalte aduse la acel festival erau mici grupuri folclorice de amatori), iar termenul „român“ a fost scos din titulatura sărbătorii. Toate sărbătorile naţionale ale românilor au fost înlocuite de comunişti cu uriaşe beţii şi orgii naţionale care se organizează chiar în Piaţa Marii Adunări Naţionale. Republica Moldova a adoptat chiar şi o strategie „naţională“ de luptă cu tendinţele naţionaliste (citeşte – anticomuniste) şi apărarea nou-născutului spaţiu multicultural al Republicii Moldova.

Aşa se face că anticomunismul românilor din Basarabia a rămas şi în democraţie naţionalism. Iar vechii activişti de partid au devenit mari luptători pentru drepturile multiculturale ale cetăţenilor Republicii Moldova. Lupta contra naţionalismului românesc din Basarabia se dă, aţi ghicit, în limba rusă şi urmăreşte ca mai ales românii să vorbească în

Foto: Bogdan Onofrei

rusă. Iar ruşii să nu vorbească în limba română. Ca românii din Basarabia să părăsească în masă patria lor (aproape un milion din cei 3,5 milioane au şi plecat), iar etnicii ruşi să fie asiguraţi cu locuri de muncă bine plătite („primim la lucru vorbitori de limbă rusă“, iată un anunţ des întâlnit în presa rusă de la Chişinău, fără ca asta să scandalizeze vreun organism naţional sau european care se ocupă cu monitorizarea discriminărilor). Ca românii din Basarabia să nu-şi mai amintească de crimele comuniştilor lui Lenin şi Stalin (aproape un milion de oameni dispăruţi din Basarabia între 28 iunie 1940 şi martie 1952), şi mai ales de executorii acelor crime. Iar ruşii să trâmbiţeze zi şi noapte crimele lui Ion Antonescu. Sau, mai recent, aşa zisele păcate ale Bisericii Ortodoxe Române. Sau, şi mai recent, antisemitismului scriitorului român Paul Goma, originar din satul Mana, judeţul Orhei, Basarabia.

România nu-şi recunoaşte fiii „naţionalişti“ de peste Prut

Dar toate astea treacă-meargă. Voronin, Mişin, Calin, Jdanov, Iovv, Stepaniuc, Stati, Tcaciuc, adică comuniştii de ieri şi de azi din Basarabia, sunt sub nasul basarabenilor şi se ştie ce poame şi ce luptători pentru democraţie şi drepturile omului au fost şi sunt. Dar ce te faci cu fraţii de peste Prut, care, de la un timp, se feresc ca dracul de tămâie de „naţionaliştii“ basarabeni – în fapt luptătorii anticomunişti de aici? Ce te faci cu cei care pun pe Dumnezeu în formulă şi atacă zi şi noapte Biserica Ortodoxă Română? Ce te faci cu secretarii de partid de ieri, redactorii-şefi şi editorialiştii „Scânteii“, activiştii uniunilor de creaţie, strigătorilor (comunişti cu faţă umană) de la balconul Universităţii sau chiar a unor şezători în corturile din Piaţa Universităţii (dar şi în corturile din Orăşelul Libertăţii din Chişinău) care se feresc de tot ce este românesc în Basarabia şi care pun eticheta naţionalism pe tot ce a fost ieri anticomunism, iar azi mai rămâne încă românesc şi ortodox? Ce să faci cu marea majoritate a presei româneşti care a uitat că Basarabia este pământ românesc cu acte în regulă şi că aici locuiesc peste trei milioane de cetăţeni români?

Unii spun că răspunsurile la aceste întrebări sunt complexe. Că, adicătelea, trebuie să iertăm activitatea comunistă a tovaraşilor-domni Brucan, Iliescu sau Constantinescu (câteva pilde dintr-o listă uriaşă) şi să ne concentrăm pe rezolvarea problemelor pragmatice ale zilei de azi. Aşa o fi. Dar problema problemelor zilei de azi, zilei de tranziţie şi de armonizare a mentalului românesc (distrus de ideologia criminală a comuniştilor) cu cel european, nu este una pragmatică, ci una de pocăinţă. Cum poţi să ieşi la televiziune, în faţa unui popor de peste 20 de milioane, şi să le vorbeşti despre democraţie, atunci când tu însuţi nu te-ai pocăit pentru crimele pe care le-ai săvârşit în fostul regim comunist? Ce fel de mental democratic şi european creează un asemenea vorbitor în sufletele oamenilor care ştiu că anume el a fost mare activist de partid, mare editorialist la „Scânteia“, mare creator de rime comuniste, mare actor în dramele sau filmele comuniste? Cum poate cineva să se declare mare european şi democrat dacă scrie cărţi şi articole despre degeneratul popor român (tot poporul român şi nu careva elemente ale lui) şi, în acelaşi timp, se supără când alticineva vorbeşte critic despre „opera“ lui Paul Cornea sau crimele Anei Pauker şi ale lui Iosif Kişinevski?

De ce se teme România să revendice unirea cu Basarabia, parte a sa de cînd lumea?

De ceva vreme încoace condiţiile geopolitice s-au schimbat radical. România este membră NATO şi pentru a securiza hotarul de sud-est al Uniunii Europene, inclusiv cel economic, cultural, religios şi demografic, este obligatoriu ca România să fie primită către 1 ianuarie 2007 şi în UE. Mai mult, noile condiţii de securitate europeană, când este pusă în joc soarta civilizaţiei europene, atacată deosebit de violent din interior, când idealismul comunist ajunge la putere pe cale democratică în America Latină sau Asia, când păinjenişul globalizării aduce nu doar comunicare în masă, ci şi nenorociri mediatice în masă, când gazoductul baltic este ca şi construit şi deci toate tensiunile ruso-europene sunt trecute la flancul sud-est european, acolo pe unde Europa este atacată şi de fundamentalismul arabo-musulman, şi de comunităţile economice criminale, şi de interesul mesianic şi geopolitic rusesc, şi de noua configuraţie etnică şi religioasă a Federaţiei Ruse (musulmană, budistă, taoistă, mai puţin ortodoxă), anume în aceste condiţii Uniunea Europeană, dar şi scutul ei militar, NATO, au nevoie de o Românie puternică la hotarul său de sud-est. Chiar şi simpla privire asupra hărţii Europei demonstrează cât de importantă a devenit România (mai ales în ultimile luni) pentru întărirea securităţii naţionale a tuturor statelor europene. Nu Ungaria, Polonia, Germania, Franţa sau chiar Marea Britanie sunt prima linie de apărare a acestei securităţi. Ci România. Concluzia

asta este simplă: pentru a păzi mai bine democrația și bunăstarea europeană trebuie să întărim România.

Dar cum se poate realiza cât mai repede acest deziderat? De-a lungul veacurilor și mileniilor civilizația europeană a avut un singur răspuns la această întrebare și l-a folosit cu mare eficiență – patriotismul! Nici elicopterele de luptă americane, nici serviciile secrete engleze, nici berea germană nu vor apăra mai bine hotarul de sud-est al Europei decât poporul român care locuiește aici, sedentar și casnic, de la începuturile sale. A ataca în aceste condiții fundamentul spiritual al poporului român, Biserica lui ortodoxă, cultura lui multiseculară, istoria lui adâncă (până la apariția anume în aceste locuri a celui mai vechi om), moralitatea și tradițiile lui, a distruge manualele de istorie sau cele de limbă română, a propaga pe toate canalele de televiziune dezmățul manelelor și al erotismului, a închide accesul Bisericii Ortodoxe la mass-media, a transforma luptătorii anticomuniști de ieri în naționaliști, antisemiți și chiar fasciști este, după opinia noastră, un atac direct la securitatea întregii Europe Unite. A nu înțelege că în noile condiții ale lumii leagănul civilizației, care este Europa, este atacat la fel de violent ca și în timpurile lui Attila sau Genghis Khan, că de stabilitatea din interiorul Europei depinde soarta omului pe Pământ și în plan economic, și în cel tehnologic, dar și în cel moral, a nu înțelege că rugile fundamentaliștilor evrei de la zidul plângerii din Ierusalim ar putea dispărea tocmai din cauza dispariției civilizației europene, înseamnă, cum spuneam mai sus, atac la securitatea întregii Europe. Și, deci, a întregii lumi.

Basarabia – scutul civilizației

A nu înțelege că România stă pe linia întâi a luptei grele care se duce acum pentru supravețuirea omului pe Pământ, că în noile condiții ale lumii sunt necesare pentru mobilizarea oamenilor și prevenirea panicii generale mai ales modele spirituale și că cele românești ar putea fi de mare folos în aceste condiții, este, după opinia noastră, un atac la ființarea omului pe Pământ. A pune la îndoială existența lui Dumnezeu, a înrădăcina ideea (leninistă, stalinistă) că orice bucătăreasă (vezi cazul doamnei Ostapciuc, ajunsă în 2001 președinte al Parlamentului de la Chișinău) poate conduce lumea și poate fi responsabilă de soarta lumii, a demoniza sau nemernici poporul român (sau cel german, francez, englez, rus, italian, spaniol etc), este un rău la fel de mare ca și cel pe care l-au făcut lumii în secolul XX comuniștii lui Lenin și Stalin (pioneratul le aparține), apoi și naziștii lui Hitler. Dar poate și mai mare.

A nu înțelege că pelerinajul de peste un milion de oameni la moaștele Sfintei Paraschiva este una din ele mai puternice fortificații ale civilizației europene, că mănăstirile și schiturile românești fac parte din strategia de apărare a acestei civilizații, că sutele, poate miile de schivnici români ce se roagă în pustietățile Carpaților sunt clopotele de mântuire ale tuturor europenilor, că Eminescu și Enescu sunt drapele mobilizatoare de mare efect în această zonă a războiului de apărare pe care îl duce Europa, înseamnă atac la siguranța întregii Europe. A denigra poporul român și elitele sale culturale, mai ales cele anticomuniste, a face isterie multiculturală comunistă și a transforma în naționalism interesul național al României (care acum este și interes național european) este, după opinia noastră atac la siguranța națională a întregului spațiu euro-atlantic.

A nu vedea, în acest context, cât de importantă este Basarabia pentru securitatea întregii Europe oare ce este? A nu vedea că aici poporul român este isterizat cu un multiculturalism fără fond și rădăcini, care este de fapt vechiul rasism rusesc și comunist ascuns sub perdeaua ideologică a fostului Komintern, a nu vedea că aici s-a stocat și se stochează nu numai armament, ci și ură etnică și rasială, a nu vedea că mentalul oamenilor de aici este prelucrat cu uriașe resurse mediatice de către serviciile secrete ruseți pentru un scop care nu este al Uniunii Europene, a nu vedea sau a te preface că nu vezi nici limba română vorbită în Basarabia, nici tradițiile seculare românești pe care le practică 80% din locuitorii acestui ținut românesc, a nu vedea că românii din Basarabia sunt împărțiți cu rea voință în ortodocși ai Rusiei și ai României, înseamnă a nu vedea că Basarabia și, mai ales, Transnistria au devenit focarul strașnic al unui nou război mondial.

A venit timpul ca și la Chișinău și la București, dar mai ales la București, să se înceteze să se bată toba rasial-multiculturală a fostei internaționale comuniste și să se purceadă cu toată seriozitatea la apărarea interesului național. A venit timpul ca naționalismul românesc – adică partea de identitate culturală, religioasă și etnică a poporului român – să fie integrat armonios cu celelalte etno-culturi europene. A venit timpul ca Basarabia să devină aceea ce este, scut al civilizației europene în partea ei cea mai vulnerabilă, de la Marea Neagră și până la izvoarele Nistrului.

Cultură și viață religioasă

Centrul de greutate al creştinismului se situează în viața sufletească a oamenilor. Iar dacă extindem sfera vieții sufleteşti, ea se împlineşte în sfera spirituală. Aici, în suflet şi în spirit acționează învățătura creştină. Dar tot în suflet şi în spirit îşi are sediul şi cultura. Este de neimaginat o viață în suflet şi în spirit conformă cu demnitatea umană, care să nu simtă nevoia unei ancorări religioase. După cum este de neimaginat că ea ar putea să acorde o importanță minimă culturii. Încât, din punct de vedere structural, adică al elementelor constitutive ființei umane, religia şi cultura au o sumă de contingențe, care îngreunează mult o delimitare a domeniilor lor de manifestare.

Pr. Prof. Radu Ilaș

Această delimitare este mult mai uşoară dacă o facem din punctul de vedere al finalității care revine atât religiei, cât şi culturii. Religia cuprinde o concepție despre viață, dar ea îşi găseşte expresia specifică într-un ansamblu de norme, de modalități de trăire cotidiană, dar în acelaşi timp şi în chip precumpănitor ea este o legătură directă cu Dumnezeu. Nu e mai puțin adevărat că doctrina religioasă oferă un răspuns la marile probleme ale existenței şi ale vieții. Şi fără voia ei, ea trebuia să abordeze preocupări de ordin metafizic. Or, şi cultura oferă o concepție despre viață, şi ea procură un răspuns la marile probleme ale existenței şi ale vieții. Însă, în vreme ce religia este un drum, şi singurul care începe de pe pământ şi sfârşeşte în viața viitoare, aducându-1 pe om înaintea lui Dumnezeu, realizând aşadar o relație de subordonare a omului față de Dumnezeu, cultura are ca domeniu de predilecție operele minții şi ale spiritului, făcând din ele o finalitate a efortului intelectual, dar nu şi o posibilitate de mântuire, sarcină care revine religiei. În esență, religia se defineşte prin lucrarea ei de mântuire a persoanei umane, iar cultura îşi rezervă opera de orientare a spiritului în ansamblul realizărilor lui. Mai departe, Biserica şi credința găsesc în cultură un material indispensabil lor, ca informație, şi nu mai puțin ca o disciplină de dezvoltare intelectuală, după cum doctrina Bisericii formează un obiect de studiu pentru cultură, fără ca totuşi simpla preocupare culturală să-i ofere şi o posibilitate de mântuire.

Foto: Bogdan Onofrei

Am relevat această relație între religie şi cultură, pentru a preciza punctele comune care le prezintă până la un anumit nivel, dar şi pentru a preciza aspectele finale care le deosebesc.

Creştinismul grupează dogme, cu obligativitatea de a crede în ele, şi precepte obligatorii de îndeplinit. Dubla dimensiune care îl face să fie în acelaşi timp şi credință şi mora-

lă îi dă posibilitatea creştinismului să opereze în om şi în societate transformări care conduc la crearea unei vieţi noi. Această viaţă câştigă în superioritate, în noblețe şi în desăvârşire. Ea se hrăneşte dintr-o continuă tensiune de apropiere şi contopire cu ființa divină.

Chiar dacă, aşa cum am menționat mai sus, există zone de despărțire între religie şi cultură, totuşi religia oferă culturii elemente care îi asigură acesteia armonia, îi imprimă o soliditate care o face să înfrunte vremea până la capătul veacurilor. Contingențele dintre creştinism şi cultură conferă primului şi dreptul şi posibilitatea de a o îndruma pe ultima. De altminteri, creştinismul a creat fundamentele de ordin moral ale omului, singurele care pot să-i asigure o dezvoltare armonioasă.

Pentru o cultură morală

Nu ne putem închipui o adevărată cultură, în divorț cu creştinismul. Prin esența ei, cultura este morală. O cultură despărțită de morală este una dintre căile cele mai sigure de pervertire şi pierzanie ale ființei umane. Pentru că sălaşul Bisericii este, în primul rând şi în cele din urmă, sufletul, acesta nuşi poate găsi în altă parte sprijinul şi călăuza, decât în preceptele ei. Prin faptul că Biserica salvează sufletul, ea salvează totodată şi cultura.

Omul lăuntric care, pe drept cuvânt, este considerat sediul credinței, un sediu însă care rămâne ca atare şi neviciat numai dacă stă sub puterea şi ocrotirea Sfântului Duh, ajunge să tindă spre desăvârşire prin relația lui cu Biserica. Nu există în lume o altă forță care să imprime culturii proprietăți de însănătoşire a societății, mai mare ca aceea a Bisericii.

Nu numai că omul lăuntric este zona de înfrățire a omului cu Biserica, dar el atestă prezența lui Hristos în om. Convertirea omului, transformarea lui interioară prin decizia şi aspirațiile noastre de a trăi conform liniei creştine, reprezintă momentele inițiale în zidirea adevăratului om creştin. Ele pot fi o chezăşie a mântuirii lui.

Trebuie să spunem că activitatea culturală, subminată însă de vicii, este expusă sterilității. Antichitatea prezintă acest tip de cultură, care dacă nu ar fi fost oprit, el devenea o piatră de moară în dezvoltarea civilizației, precum şi în realizarea destinului uman. Omul antic, care a excelat în realizări culturale, era mai puțin pregătit să-şi dobândească mântuirea, iar în multe cazuri ignora această cale.

Creştinismul este acela care a stopat procesul de degenerare a lumii antice, insuflându-i virtuți, printre care unele erau necunoscute societății de atunci.

Exilarea lui Dumnezeu

Milostenia, sinceritatea, castitatea, pudoarea, puritatea, demnitatea, erau practicate capricios şi fără legătură cu nevoia omului de a-şi împlini destinul, nevoie care nu se poate realiza în afara efortului de mântuire. În contextul unei societăți primejduite de mari racile morale şi amenințate de disoluție, Biserica vine cu un mesaj salvator. Ea insuflă societății o sete de regenerare morală şi axare spirituală care face din ea o cetate a lui Dumnezeu şi o comuniune a sfinților. Ar fi o greşeală să se creadă că religia creştină neagă instituțiile acestei lumi. El le consideră necesare, dar le dăruieşte cu spiritul său purificator şi dătător de viață nouă, descoperă o înaltă înrudire între omenire şi Dumnezeu, conform ideii că Dumnezeu 1-a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa, transfigurând astfel lumea veche şi cultura ei.

Divorțul dintre cultura modernă şi Dumnezeu a fărâmițat cultura într-o puzderie de individualisme, lipsite de înțelesul înalt al unității spirituale. Speculațiile omului modern, care năzuiesc spre o iluzorie autonomie spirituală, sunt pândite de o moarte sigură. Trăim un grav proces de secularizare a forțelor spirituale, antrenate într-o separare a tuturor domeniilor de viață socială şi culturală, creând goluri şi abisuri între ele şi tentându-le la autonomii care, în aparență sunt un câştig, dar în realitate un eşec. Gravitatea acestei tendințe nu stă numai în autonomia rațiunii şi a câmpurilor de viață culturală şi spirituală, ci în faptul că lumea în totalitatea ei este concepută ca un organism care vrea să trăiască prin el însuşi, exonerat de protecția lui Dumnezeu. Urmările sunt incalculabil de primejdioase. În primul rînd se ajunge la o retranşare a omului în imanență şi la un fel de expediere a lui Dumnezeu într-o nebuloasă transcendență. Această concepție denumită deism îl vede pe Dumnezeu ca pe un fel de bobârnac care a pus lumea în mişcare pentru ca aceasta să se emancipeze şi să-şi găsească drumul singură, scutită de conducător. În intimitatea ei, o asemenea concepție ascunde un ateism latent pentru că lumea ca existență propriu-zisă nu-L mai conține pe Dumnezeu şi prezintă toate semnele unei autonomii totale. O altă fațetă a acestei

Foto: Bogdan Onofrei

concepții a condus la teoria evoluționistă, ambiționând să explice apariția şi dezvoltarea vieții pe pământ numai prin cauze naturale, fără intervenția creatoare a lui Dumnezeu.

Secularizarea culturii poartă o amprentă mecanicistă pentru că se sprijină pe o relație inexplicabilă între cauză şi efect.

Izolându-1 pe Dumnezeu în transcendent, omul îşi inaugurează o împărăție faptică aici pe pământ. Spre deosebiere de omul evului mediu care nu-şi ajungea sieşi, şi pentru a remedia acest neajuns aspira să se întregească în Dumnezeu, omul modern îşi proclamă autonomia respingând revelația divină şi substituindu-se lui Dumnezeu.

Omul, în centrul lumii

Contrar epocii medievale caracterizată prin teocentrism, adică prin aşezarea lui Dumnezeu în centrul lumii, modernitatea este antropocentrică, adică situează pe om în centrul lumii. Ruperea lumii de Dumnezeu nu are urmări nefericite numai pentru mântuirea omului. Urmările sunt vizibile, iar în stadiul actual anevoie de remediat, pentru că Biserica are de înfrînt factori a căror forță socială se întemeiază în primul rînd pe puterea de seducție a banului. În cadrul unor libertăți civice şi morale rău înțelese şi practicate fără discernământ s-a permis infiltrarea în corpul social a unor secte religioase, practici sexuale şi formule de viață destinate să dezechilibreze şi să descompună instituții şi datini pe care Biserica le-a creat de-a lungul multor veacuri. Asistăm la o reeaditare a libertăților consecutive revoluției franceze – când zdruncinarea instituțiilor creştine şi defăimarea clerului au deschis calea unui libertinaj pe toate planurile de viață. Străduania Bisericii de a redresa omul şi societatea, desfăşurată cu precădere după primul război mondial, dar blocată prin instaurarea unor regimuri fără Dumnezeu, încurajate la rîndul lor de alte regimuri care îşi ascundeau ateismul dar îl practicau efectiv, a pregătit ofensiva iconoclastă la care asistăm în zilele noastre. Dacă tot ceea ce s-a dărâmat a fost posibil printr-o îndepărtare de Biserică, atunci se impune cu necesitate ca tot prin Biserică să se reconstruiască şi prin nimeni altcineva.

Omagiu Elisabetei Rizea

Cît de puţin se vorbeşte, din păcate, despre rezistenţa anticomunistă din România! Cîţi români cunosc faptul că rezistenţa anticomunistă din munţi a fost cea mai îndelungată dintre toate ţările aflate sub ocupaţie comunistă? Cîte manuale povestesc despre eroii luptei fără speranţă a partizanilor din munţi? Cîţi părinţi le vorbesc copiilor lor despre cei care au luptat împotriva comuniştilor, cu arma în mînă, pînă la începutul anilor '60?

Varujan Vosganian

Numele lor, din păcate, sînt mult mai puţin cunoscute decît numele celor care i-au prigonit. Pilda lor este necesară pentru aceia care se îndoiesc de virtuţile combative ale românilor. Este drept că ei au fost puţini prin comparaţie cu forţele cărora li se opuneau şi nu au reuşit să abată istoria de la traiectoria ei atît de potrivnică destinului românesc. Dar, spre deosebire de putere, eroismul nu este întotdeauna de partea celor care învinge. Victoriile, pînă la urmă, nu se judecă numărînd morţii de pe cîmpul de bătălie, ci mersul istoriei. Iar din acest punct de vedere putem socoti că învinşii, ucişii, încarceraţii şi torturaţii anilor '50 sînt, de fapt, adevăraţii învingători.

Pentru ceea ce a făcut în perioada rezistenţei franceze, Jean Moulin este, după Ioana d'Arc, martirul care se află pe buzele tuturor francezilor. Ce ştim noi astăzi şi cum îi preţuim pe martirii rezistenţei anticomuniste? România a avut cea mai amplă, cea mai sângeroasă şi cea mai îndelungată rezistenţă anticomunistă. În România au activat 19 centre de rezistenţă, dintre care unele au luptat pînă la începutul anilor '60. Ele au fost răspîndite pe întreg teritoriul ţării, cuprinzînd mii de luptători din categorii sociale diverse, de la ofiţeri ai armatei române, pînă la preoţi, intelectuali, muncitori şi ţărani. Ultimul partizan din România a fost un ţăran, Ion Bânda, împuşcat de Securitate, în munţi, în Banat, în 1962. N-aţi auzit de el, nu-i aşa?

Am crescut la Focşani, în Vrancea. În istoria acestor locuri ar trebui să se vorbească despre grupul Vrancea al ofiţerului Mihai Timaru şi al fraţilor Ion şi Cristea Paragină, grup care a activat în anii 1948-1951 şi ai cărui membri, atunci cînd nu au fost ucişi în ambuscade sau executaţi în detenţie, au fost condamnaţi la închisoare pe viaţă, fiind eliberaţi abia în 1964. Ar trebui să se vorbească despre rezistenţa ţăranilor de la Răstoaca, Suraia şi mai ales de la Vadu Roşca, unde împotrivirea lor a lăsat în urmă, în dimineaţa zilei de 4 decembrie 1957, nouă morţi şi 48 de răniţi. Am învăţat la şcoala despre Vasile Roaită, care a fost împuşcat în timp ce trăgea sirena Uzinelor Griviţă şi care din martir comunist s-a transformat în agent al Siguranţei. Dar în manuale nu scrie şi nimeni nu ştie nimic despre Ene (Ionuţ) Cristea, care a tras clopotul la Vadu Roşca pentru a chema ţăranii la răzmeriţă şi care nu s-a oprit, murind cu mîinile încleştate pe frînghie pe cînd clopotniţa era ciuruită de mitraliere.

Pentru a conştientiza toate acestea e nevoie nu doar de smerenie şi de o bună informare, este nevoie de voinţă politică şi de gesturi politice pe măsură. Cred că un astfel de gest ar fi ridicarea, în fata Casei Presei, a statuii Elisabetei Rizea, chiar pe postamentul pe care comuniştii îl aşezaseră pe Lenin.

Elisabeta Rizea este un simbol al dragostei de libertate tocmai pentru că a fost o femeie simplă, crescută creştineşte într-o familie de ţărani şi a fost condamnată la moarte pentru credinţa ei. A fost torturată, ţinută în lanţuri, a supravieţuit tuturor acestor cruzimi, şi-a trăit martiriul cu demnitate şi bătrîneţile cu discreţie. Singura ei apariţie publică a fost alături de Regele Mihai, care a vizitat-o la ea acasă şi căruia Elisabeta Rizea i-a purtat devotament toată viaţa. Elisabeta Rizea a murit în 2003. S-ar putea crede că e prea devreme pentru a-i cinsti memoria în acest fel. Tocmai de aceea, însă, pentru că ea face parte – aşa cum sînt şi tinerii ucişi în 1989 – din morţii noştri cei noi, sîntem cu atît mai răspunzători prin ceea ce facem. De aceea socotesc că acest gest monumental, şi la propriu, şi la figurat, ar trebui făcut. Există un grup de iniţiativă care strînge fonduri pentru ridicarea acestui monument dedicat Elisabetei Rizea. Faptul că această iniţiativă a fost demarată acum mai mulţi ani şi încă nu a fost finalizată este o vină care apasă pe umerii noştri. Este momentul ca Guvernul, Primăria Capitalei să intervină, să acopere diferenţa de bani şi monumentul acesta să fie realizat cît mai repede.

O martiră a Bisericii Ortodoxe Române:

Maica Mihaela Iordache

Maica Mihaela Iordache este un nume binecunoscut în spațiul eclezial românesc. Personalitatea ei aparte şi moartea în temnițele comuniste au contribuit din plin la acest lucru. Din păcate, numeroase date ale biografiei sale au rămas mult timp necunoscute[1]. Vom încerca în cele ce urmează să reconstituim, în liniile esențiale, pe baza documentelor alcătuite de fosta Securitate, un traseu existențial marcat adesea de încercări şi suferințe.

George Enache

Maria Iordache, fiica lui Alexandru şi Elena Iordache, s-a născut la 15 noiembrie 1914 în localitatea Nicoreşti din județul Galați[2]. Primele şapte clase le va urma în satul natal, cursurile liceale urmându-le la Liceul de Fete din Dej şi la Liceul „Domnița Elena“ din București[3]. În perioada 1934-1938 Maria (Marieta cum era mai bine cunoscută) urmează cursurile Academiei Naționale de Educație Fizică (A.N.E.F.), pe care le încheie cu succes obținând diploma de licență, dar meseria de profesoară de educație fizică o va exercita cu totul sporadic, pentru o scurtă perioadă de timp. În paralel ea va audia cursuri la facultatea de Litere şi Filozofie, însă fără a le finaliza cu o diplomă[4].

Etapa studenției este decisivă pentru destinul ulterior al Mariei Iordache. Acum ea îşi defineşte convingerile politice şi îşi asumă un drum care o va duce în cele din urmă la moarte. Ca mulți tineri din epocă, ea vede în Corneliu Zelea Codreanu şi în Mişcarea Legionară o alternativă la partidele politice tradiționale, considerate insuficient de dinamice pentru o generație care nu se mai mulțumea cu fapte mărunte ci dorea o „Românie ca soarele de pe cer“. Distanțarea istorică ne permite să vedem azi erorile acestei mişcări care au condus la consecințe tragice, dar, în acel moment, Mişcarea Legionară seducea o mare parte a tinerilor prin mesajul ei de demnitate națională şi prin afirmarea constantă a ideii de credință în Dumnezeu, concepție radical diferită de indiferentismul religios al celorlalte partide. Proveniți în mare parte din copii de țărani, din case în care religia juca un rol decisiv, aceşti tineri nu puteau concepe că ar putea să existe o morală care să fie ruptă de credință. Înălțarea României la statutul pe care îl merita urma să se facă prin ridicarea morală a românilor, dar acest lucru însemna automat trăirea după toate preceptele credinței creştine. Relația dintre Mişcarea Legionară şi Biserică este departe de a fi lămurită, dar asta nu neapărat din vina istoricilor. Chiar în interiorul mişcării au existat opinii diferite referitor la acest subiect. Unii legionari înțelegeau prin Biserică o comunitate

Foto: Bogdan Onofrei

[1] În galeria de personalități întocmită de Fundația „George Manu“ sunt prezente şi câteva rânduri referitoare la biografia Mariei Iordache (pot fi accesate pe Internet la adresa http://www.fgmanu.net/personalitati/personalitati1.htm). Un portret deosebit de interesant îi face Petre Pandrea în *Călugărul alb*, Ed. Vremea, Bucureşti, 2003, *passim*.

[2] Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 186.

[3] *Ibidem*, f. 191.

[4] *Ibidem*, f. 188.

creştină ideală, de sfinţi, spre care oamenii (românii în cazul de faţă) trebuiau să tindă. Legiunea era numai o manifestare datorată lumii decadente, care îşi asuma, asemenea oştilor îngereşti, lupta împotriva răului. E o imagine ce se apropie de judecata de apoi, când îngerii separă pe cei păcătoşi de sfinţi instaurându-se împărăţia veşnică[5]. Din aceste considerente unii legionari şi-au asumat înfăptuirea acelor asasinate, considerate acte de justiţie[6], care au devenit principale capete de acuzare la adresa Legiunii. Cazul Mişcării Legionare a dovedit, dacă mai era nevoie, dificultatea enormă de armoniza politicul cu spiritualul. Pe de-o parte era modelul Bisericii, pe de altă parte exigenţele societăţii şi ale politicului care nu se puteau confunda cu Biserica. De aceste lucruri vor deveni conştienţi mulţi legionari după 1940, când, după eşecul scurtei guvernări, îşi vor pune problema dacă linia pe care au adoptat-o este cea justă.

Din Legiune, la mănăstire

Revenind la cazul Marietei Iordache, apropierea ei de legionarism este motivată şi de atmosfera familială, deoarece toţi copiii familiei Iordache au fost, într-un fel sau altul, au fost implicaţi în Mişcare. Iordache Nicoară va deveni comandant legionar[7], iar una din fete va fi cununată chiar de Căpitan, venit special la Nicoreşti[8]. Marieta, la rândul ei, devine membră a cetăţuilor, sub conducerea Nicoletei Nicolescu[9], cea care va fi ucisă mai târziu în mod bestial de Siguranţă[10]. Împreună cu alte fete ea va munci voluntară la unul din restaurantele legionare din Bucureşti şi va activa în cadrul organizaţiei de femei[11]. În ancheta din 1955, care în mod firesc a insistat pe trecutul ei legionar, Maria Iordache a fost întrebată care era scopul Legiunii. Răspunsul ei a fost crearea unui om nou, iar acest ideal putea fi realizat prin interiorizarea conştiinţei, mărturisirea sinceră a greşelilor şi frecventarea bisericilor. De asemenea, mărturiseşte că în cadrul şedinţelor de cuib se citea Biblia[12]. A fost întrebată: „Ce se realiza prin frecventarea Bisericii în vederea formării omului nou?“. Răspunsul a fost: „Prin frecventarea bisericii se căpăta conduită creştină şi principiile de corectitudine, astfel puse în practică de legionari aceştia să se bucure de simpatie şi încrederea celor ce-i înconjurau[13].“ Astfel de declaraţii, strânse de la mulţi

[5] Codreanu afirmă într-una din scrierile sale: „Legiunea apără altarele Bisericii pe care duşmanii vor să ni le dărâme. Linia istorică este una: aceea pe care o trăim noi. Căci noi trăim în veac. Linia Bisericii este cu mult deasupra noastră. Către ea tindem, dar nu realizăm decât puţin. Pentru că trăim sub condamnare şi sub piatra de moară a păcatelor noastre, a lumii şi a moşi-strămoşilor noştri. Recunoaştem că suntem păcătoşi: aceasta este atitudinea legionară faţă de Biserică. Mi se pare însă că şi biserica (reprezentanţii ei, oamenii) s-au îndepărtat de la linia Bisericii, în fapt. Aşa bunăoară: preoţii binecuvântează cu mâna lor armele, săbiile, puştile, mitralierele şi tunurile armatelor, care pleacă la război [...] Iată fapte. Fapte de pe pământ. Cred însă în superioritatea nepieritoare a principiului Bisericii creştine! Biruinţa veşnică şi adevărată este biruinţa născută din martiriu“, (Corneliu Zelea Codreanu, *Doctrina Mişcării Legionare*, Ed. Lucman, Bucureşti, 2003, p.100-101). Aspiraţia spre o comunitate creştină ideală manifestată în veac s-a conjugat cu un anume dezinteres în realizarea unui proiect pragmatic de organizare socială, Codreanu afirmând că este nevoie mai întâi de formarea de oameni de caracter care vor înfăptui o „revoluţie“ a societăţii româneşti. Istoria însă a demonstrat că revoluţiile scapă cel mai adesea de sub control iar diferenţele dintre o revoluţie socio-politică şi una spirituală sunt exstrem de mari. În aceeaşi perioadă activează în Italia don Luigi Sturzo care este întemeietorul creştin-democraţiei, arătând cum se poate valoriza credinţa creştină în condiţiile unei societăţi tot mai secularizate (Luigi Sturzo, *Libertatea: prietenii şi duşmanii săi*, trad. de Nicoleta Panait, Ed. Paidea, Bucureşti, 2001). Dacă una din doctrine este „revoluţionară“, cealaltă ar putea fi calificată drept „reformistă“, iar diferenţa dintre Codreanu şi Sturzo este cea dintre un profet mesianic şi un teolog scolastic. Eşecul guvernării legionare din 1940 va arăta limitele doctrinei şi va face pe mulţi adepţi cu credinţă în Dumnezeu să se apropie de Biserică, dându-şi seama că aici este adevărata mântuire. Securitatea va folosi acest lucru pentru a acuza Biserica de infiltrări legionare, (vezi în acest sens George Enache, *Ortodoxie şi putere politică în România contemporană. Studii şi eseuri*, Ed. Nemira, Bucureşti, 2005, p. 381-400, 451-497).

[6] Erau considerate păcate asumate cu bună ştiinţă (Vezi Flor Strejnicu, *Creştinismul Mişcării Legionare*, Ed. Imago, Sibiu, 2000, *passim*).

[7] A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 187.

[8] *Ibidem*, f. 192.

[9] *Ibidem*, 190 – 191.

[10] Cf. http://www.fgmanu.net/personalitati/personalitati1.htm.

[11] *Ibidem*, f. 191 (Întrebare: Ce activitate ai desfăşurat dumneata în cadrul acestui grup legionar?; Răspuns: În cadrul acestui grup am desfăşurat următoarea activitate: luam parte la şedinţele ce se ţineau săptămânal, plăteam cotizaţia, ajutam legionarii închişi precum şi familiile acestora materialiceşte, cântam cântece legionare şi mergeam la mormintele legionarilor, am lucrat voluntar la cantina şi restaurantul legionar din Str. Gutemberg, alături de casa lui Cantacuzino).

[12] *Ibidem*, f. 192.

[13] *Ibidem*.

arestați, era un motiv pentru Securitate să vorbească de o infiltrare a Bisericii de către legionari şi doctrina lor. De fapt, în mintea unor oameni precum Maria Iordache era invers. Doctrina Bisericii urma să pătrundă în viața Legiunii, creând o mişcare socială şi politică care să se ghideze după valorile creştine. Din declarațiile Mariei Iordache rezultă că pentru ea legiunea era mai mult un ordin laic, menit să impună un set de valori creştine în societate.

Succesul Mişcării a stârnit îngrijorarea regelui Carol al II-lea. Eşuând în încercarea de a o atrage în proiectele sale de instaurare a dictaturii personale, Carol va lua o serie de măsuri menite să distrugă Legiunea. Una din ele a fost arestarea şi condamnarea lui Corneliu Zelea Codreanu. La 8 iunie 1938 avea pe stadionul ANEF o manifestație la care urma să participe şi regele Carol al II-lea. Reuşind să intre pe stadion şi să se apropie de un microfon, Maria Iordache a strigat: „Corneliu Zelea Codreanu este nevinovat şi pentru acest adevăr sunt gata de moarte“[14]. Arestată şi bătută, ea este internată în lagărul de la mănăstirea Suzana, destinat femeilor legionare. În octombrie 1938 ea reuşeşte să evadeze şi rătăceşte mai mult timp prin păduri cu o coastă fisurată. Desființarea lagărului imediat după evadarea ei o scuteşte de noi neplăceri[15].

În următoarele luni două morți o vor afecta profund: moartea lui Corneliu Zelea Codreanu şi uciderea fratelui ei, Iordache Nicoară, în noaptea de 21-22 septembrie 1939, în lagărul de la Miercurea Ciuc. Mult timp va refuza să creadă că cei doi au murit. Revine în satul natal, unde stă până în septembrie 1940. În acest timp face o vizită la mănăstirea Vladimireşti şi rămâne impresionată de viața din cadrul obştii monahale. Venirea la putere a unui guvern legionar în septembrie 1940 o determină să vină la Bucureşti, dar numai pentru a asista la deshumarea osemintelor lui Codreanu. Se convinge de moartea Căpitanului şi imediat pleacă la Vladimireşti, hotărâtă să se călugărească[16]. În fața anchetatorilor de Securitate ea a afirmat că s-a retras practic din organizația legionară din acel moment, iar în fața mirării anchetatorilor de ce a făcut acel gest atunci, când Legiunea era la putere, ea a răspuns: „M-am retras tocmai în timpul guvernării legionare întrucât am văzut că legionarii comit unele fapte ce nu mi-au plăcut, fapt ce a făcut să ne depărtăm de această organizație, văzând în acelaşi timp că legionarii convinşi pentru această idee muriseră“[17].

Părinții nu au lăsat-o la mănăstire, ci au venit după ea. În aceste condiții, Maria Iordache pleacă din nou la Bucureşti, unde lucrează ocazional şi organizează cu câteva prietene o mică fermă pe proprietatea fratelui ei, unde se duce o viață cvasimonahală. Fie la biserică, fie acasă, Marieta se roagă pentru sufletele celor ucişi, pentru iertarea păcatelor[18]. Plecată un timp din Bucureşti, ea află că ferma a fost confiscată iar fetele arestate[19]. Din acel moment decizia este luată. După un scurt timp petrecut la mănăstirea Pasărea, la 22 septembrie 1942 ea vine la Vladimireşti, pentru a nu mai pleca niciodată, părinții trebuind să accepte decizia fetei lor[20].

După doi ani, intră în rândul rasoforelor (16 iulie 1944), iar în 22 septembrie 1946 este călugărită primind numele de Mihaela[21]. Datorită pregătirii superioare i s-a încredințat funcția de secretară. Stareța mănăstirii Vladimireşti, maica Veronica mărturiseşte despre maica Mihaela: „Ca monahie, prin rugăciune şi nevoință, a dus o viață duhovnicească deosebită, fiind pildă şi exemplu de urmat pentru întregul sobor. Deşi îndeplinea funcția de secretară a mănăstirii, maica Mihaela, cu smerenia ce se ridica deasupra tuturor celorlalte virtuți ale sale, participa neobosit la toate ascultările din obşte.

Maicile îşi aduc aminte cum într-o zi, mănăstirea fiind cotropită de soldați ai armatei ruse, aceştia au vrut să tragă cu arma în icoana Maicii Domnului din biserică. Fără nici o ezitare, gata de sacrificiu în orice clipă, curaj născut din profunda-i credință, Maica Mihaila s-a aşezat în fața icoanei, preferând să fie împuşcată ea decât să vadă chipul Maicii Domnului şi al Pruncului Iisus batjocorit“[22].

[14] *Ibidem*, f. 187.

[15] *Ibidem*, f. 196.

[16] *Ibidem*, f. 197 – 198.

[17] *Ibidem*, f. 189.

[18] *Ibidem*, f. 194, 199.

[19] *Ibidem*, f. 197 – 198.

[20] *Ibidem*, f. 200.

[21] Cf. mărturiei maicii stareţe Veronica Gurău de la mănăstirea Vladimireşti dată în 2004 pentru martirologiul realizat de Fundația „Sf. Gerhard“.

[22] *Ibidem.*

Arestată de Securitate

În anii care au urmat, prestigiul mănăstirii Vladimireşti a crescut necontenit, mulți considerând-o, datorită predicilor curajoase ale preotului Ioan Iovan, un centru al rezistenței anticomuniste. Mulți fugari au găsit ajutor aici. Din aceste motive puterea comunistă era hotărâtă să desființeze mănăstirea, încercând să se folosească şi de unele neînțelegeri de natură dogmatică între cele predicate de părintele Iovan şi restul Bisericii. Patriarhul Justinian va încerca să rezolve situația creată printr-un compromis, care a eşuat. Securitatea intervine în forță, printr-o amplă desfăşurare de forțe, în noaptea de 30 martie 1955, arestând mai multe persoane din mănăstire, cei vizați în primă instanță fiind părintele Ioan Iovan şi maica Mihaela. Maica stareță Veronica îşi aminteşte că: „Prima chilie unde s-au năpustit soldații înarmați, în număr mare, a fost chilia maicii Mihaela (ca secretară, făcând parte din comitet) şi căminul preoțesc, unde se afla părintele Ioan. Maica Mihaela era la chilie ca să se odihnească o oră, îşi scoase numai încălțămintea şi aşa îmbrăcată se culcase pe patul nepregătit, de-a curmezişul. Când auzi zgomotul, tropote în curte, se trezi iute şi fiind şi îmbrăcată fugi într-o clipă, desculță, spre stăreție. Militarii negăsind-o în chilie, au făcut zarvă mare, țipau ca ieşiți din minți, se repezeau la maicile din chilii. Au găsit-o la stăreție; au vrut s-o lege de mâini, dânsa s-a luptat cu ei, i-a muşcat de mâini, dar ei au întors patul puştii şi au lovit-o peste gură. Se zice că ar fi pierdut chiar câțiva dinți“[23].

Cei doi au fost arestați şi duşi la Penitenciarul Galați, fără mandat de arestare, care va fi eliberat în cazul maicii Mihaela abia pe 23 aprilie 1955 (pe motiv de agitație publică, art. 327 C.P.)[24]. Anchetatorii nu aveau nimic concret împotriva lor, sperând să se poată agăța de ceva în cursul investigațiilor. Au urmat un şir de interogatorii dure, în care maica Mihaela a fost chestionată despre toată viața ei, securiştii insistând în mod deosebit pe trecutul ei legionar şi pe eventuala continuare a acestei activități, pentru a putea găsi un motiv să o pună sub acuzație oficial şi să intre în legalitate. Maica Mihaela îşi recunoaşte deschis trecutul, afirmă limpede ce a înțeles ea prin legionarism, ce a sperat de la acesta, dezamăgirea față de unele aspecte ale acestuia şi apropierea de Dumnezeu prin Biserică. Afirmă hotărât că este împotriva ideologiei comuniste[25], că va lupta mereu împotriva ateismului, că a ascuns fugari în mănăstire şi că nu i-a denunțat[26] din spirit de solidaritate şi că nu ar face niciodată altfel. În acelaşi timp, ea spune că foştii legionari care o mai vizitau uneori făceau acest lucru datorită prieteniei care-i lega, nu pentru a organiza conspirații cum doreau să acrediteze anchetatorii. Din procesele verbale reiese că distanțele dintre vizite sunt mari, iar persoanele sunt altele. Maica Mihaela a ştiut să despartă lucrurile. Ea spune clar: „Nu s-au ținut şedințe legionare în mănăstire. Dacă aş fi ştiut i-aş fi dat afară“[27]. Întrebată odată de un legionar (Aurel Tacu) ce ar trebui să facă în noul context politic, ea răspunde: „Rostul mişcării legionarilor este de a apăra şi sprijini Biserica, [...], să propage în rândurile populației virtuțile creştine şi a atrage populația alături de Biserică. Că legionarii vor trebui să dea ei înşişi exemplul lor personal că apără Biserica şi că sunt uniți împotriva celor care sunt contra lui Dumnezeu“[28].

Ancheta bătea pasul pe loc, până în momentul când sunt arestați Ioan Lupeş, Petre Măzăreanu (care uciseseră mai mulți milițieni), Teodorescu Dumitru (Theovid, simpatizant legionar, admirator al Vladimireştilor, care a sprijinit acțiunile de aici) şi Păiş Ghiță (din Tudor Vladimirescu, luptător împotriva colectivizării)[29]. Toți avuseseră de-a face cu

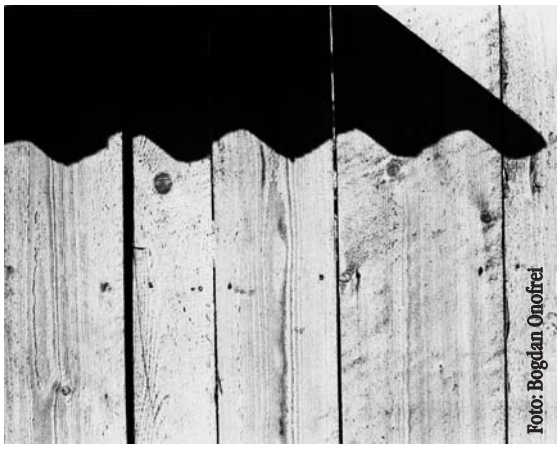

Foto: Bogdan Onofrei

[23] *Ibidem.*

[24] A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol. 3, f. 179. Ancheta Maicii Mihaela în vol. 3, f. 179-355.

[25] *Ibidem*, f. 221.

[26] *Ibidem*, f. 216.

[27] *Ibidem*, f. 214.

[28] *Ibidem*, f. 204.

[29] *Ibidem*, vol. 6, f. 1-11.

Vladimireştiul şi cu personalul de aici. Din acest moment, motivul pentru arestare se găseşte şi ancheta se concentrează pe legăturile maicii Mihaela, ale lui Ioan Iovan şi ale maicii Veronica (arestată la rândul ei) cu aceste persoane. Se creează un grup ad-hoc, judecat la Galaţi de Tribunalul Militar Bucureşti. În cadrul actului de acuzare maicii Mihaela i se impută că a continuat sub haina călugărească activitatea legionară, încercând să atragă şi pe alte monahii. Ar fi iniţiat o veritabilă şcoală a crimei, a organizat tabere legionare, a organizat exerciţii de tragere cu arma[30]. Faptele sunt prezentate în stilul caracteristic, mobilizator-apocaliptic, specific actelor de acuzare din perioada comunistă. Ridicolă este interpretarea dată adăpostirii unor soldaţi germani după 23 august 1944: a vrut să-i sustragă de la răspunderea pentru crimele lor[31]! Maica Mihaela a sprijinit întradevăr cu bani şi alimente pe unii fugari, a dat buletine de identitate sau a falsificat acte pentru a-i face scăpaţi şi a trimis lui Theovid o maşină de scris pentru ca acesta să multiplice broşurile cu vedeniile maicii Veronica[32]. Toate acestea erau motive suficiente pentru ca maica Mihaela să fie condamnată de justiţia comunistă, dar s-a dat un plus de patetism pentru ca sentinţa să fie şi mai mare şi să se justifice teoria conspiraţiei legionare de care se va folosi mai târziu puterea comunistă pentru a desfiinţa un număr important de mănăstiri[33].

A murit în închisoare

Prin sentinţa 1655 din 7 decembrie 1955, Maria Iordache este condamnată la 25 de ani muncă silnică şi 10 ani degradare civică pentru „crima de uneltire contra ordinii sociale“ p.p. de art. 209 p III C.P. şi la cinci ani închisoare corecţională şi cinci ani interdicţie corecţională pentru fals în acte publice. Urma să execute pedeapsa cea mai mare confort art. 101 C.P.[34]

De la Galaţi este trimisă în închisoarea de femei din Miercurea Ciuc. La 4 martie1960 este trimisă pentru munci la Penitenciarul Arad[35]. La 4 septembire 1960 este transferată la Jilava pentru cercetări[36] de unde la 21 februarie 1961 revine la Miercurea Ciuc. Aici, la 20 aprilie 1963 îşi găseşte obştescul sfârşit, în acelaşi loc unde, în urmă cu 24 de ani, fusese ucis şi fratele ei, Iordache Nicoară.

Pentru a se lămuri cauza morţii este utilă redarea în întregime a referatului medical întocmit de medicul închisorii, Alex. Lorenzovici, la 23 aprilie 1963:

„Deţinuta C.R. Iordache Maria, născută la data de 14.11.1914 a decedat la data de 20.04.1963 orele 20.00.

Cauza morţii: insuficienţă cardiocirculatorie, cardioscleroză decompensată, reumatism anchilozant.

Datele importante ale fişei medicale:

- data completării fişei: 1956.07.18 – sănătoasă
- 31.08.1956: Ptoză gastrică, gastro-enterocolită cronică, dizmenoree, polimenoree, debilitate fizică generală. Se pregăteşte ex. ginecologic, deţinuta refuză acest examen.
- 9.04.1957: Anemie sec. hipermenoree. Refuză examenul ginecologic
- 19.04.1957: idem (trat: Progesteron, Testosteron, Glanduitrină, Ergatină, Glucoză, Vit. C, Vit. B1, complex b şi Syr. Hemoglobină)
- 7.07.1957: idem
- 10.10.1957: idem
- febr. 1959: refuză toate medicamentele prescrise
- 13.12.1960: MRF, ITH
- 3.03.1960: Apt pentru muncă (trimisă la Arad, n.n.)
- 11.04.1962: reumatism cronic (tratament vit. C, Aspirină)
- 17.01.1963: Distrofie, reumatism cu anchiloză incipientă (trat. Arenal, Algocalmin, Polivitamine, Glucofilin, regim alimentar)
- 01.02.1963: insuficienţă cardiacă, cardioscleroză, colită cronică (trat. Strofantină, Glucoză)
- 15.02.1963: idem (trat. Strofantină, Glucoză)
- 26.02.1963: idem (Vit. C fiole, Vit. K, Vit. B1 25 mg. fiole)

30 *Ibidem*, f. 162.

31 *Ibidem.*

32 *Ibidem*, f. 179. Şi ea şi Ioan Iovan au avut în celulă un informator (*Ibidem*, vol. 11, f. 326-353). În destăinuirile făcute şi existente în dosar, maica Mihaela recunoaşte că a încercat să transmită monahiilor ceva din spiritul legionar, dar prin aceasta înţelege cinste şi fermitate. În acelaşi timp mărturiseşte profunda ei credinţă în Dumnezeu.

33 Vezi George Enache, *op.cit.*, p. 148-150, 398-400).

34 A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 160, vol.6, f. 188.

35 *Ibidem*, vol. 12, f. 96.

36 *Ibidem*, f. 31,33.

– 8.03.1963: Strofantină, Glucoză, Vit. C fiole
– 28.03.1963: Status idem plus Enterocolită, bronşită, suspect de cancer esofagin
– 5.04.1963: Decompensaţie cardiacă (Strofantină, Glucoză, Vit. C fiole)
– 15.04.1963: Status idem(Strofantină, Glucoză, Vit. C fiole)
– 17.04.1963: Status idem (Cofein, pentazol, Vit. B1, Vit. C)
– 18.04.1963: idem (Vit. B1 100 mg. Strofantină, Glucoză, Pentazol).

În ultimul timp a dominat insuficienţa cardiacă, bolnava a devenit caşextizată gravă din cauza lipsei de poftă de mâncare, vărsăturilor şi disfuncţiei pronunţate (am şi pus diagnosticul: suspect cancer esofagian). În tratament am ţinut seama de caracterul bolii anulând tratamentul reumatismului, medicamentele căruia fiind contraindicate.

La 19.02.1963 am cerut internarea în spitalul Văcăreşti, care a fost aprobată cu cursa din 23.04.1963.

Deţinuta a refuzat examenul ginecologic în repetate rânduri. În ultimul timp ea nu a mai acuzat simptomele unei boli ginecologice, însă pe baza datelor anterioare era posibil şi existenţa tumorii maligne a uterului care ar explica simptomele abdominale subiective care s-au accentuat treptat (dureri abdominale, diaree, lipsa poftei de mâncare, caşexia gravă). În ianuarie 1963 cu sprijin a mai putut să vină jos în cabinetul medical, dar din februarie nu a putut să se scoale singură din pat, a necesitat îngrijirea din partea altor persoane.

Starea generală s-a agravat rapid, deşi am încercat şi am făcut tot ce am putut şi la data de 20.04.1963, orele 20, în urma unei crize de sufocaţie a decedat.

Luni, 22.04.1963 am raportat cazul, conform ordinelor în vigoare.

În condiţiile de faţă neexistând medic legist sau medic expert cu delegaţie în Miercurea Ciuc, am raportat şi acest fapt către Procuratura Militară Tg. Mureş, care ne-a dat aprobarea telefonică, pentru înmormântarea cadavrului fără autopsie.

Menţionez că bolnava nu a fost internată la noi în infirmerie, pentru faptul că nu avem infirmerie, de aceea nu putem să vă înaintăm copia foii de intrare în infirmerie. Miercurea Ciuc, 23.04.1963"[37].

Măsurile luate de medic au fost corecte, însă regimul de închisoare era distrugător. Faptul rezultă printre rânduri din raportul medicului dar şi mai clar dintr-un act scris de maica Mihaela: „9 iunie 1959 – Miercurea Ciuc – Domnule Comandant, subsemnata deţinută Iordache Maria, condamnată 25 ani m.s. fiind suferindă de metropatie hemoragică şi propunându-mi-se un raclaj uterin nu l-am putut accepta din motive personale. Declar prin prezenta că mi s-a propus deci tratamentul condiţionat de această operaţie pe care o refuz, fiind încredinţată că motivul hemoragiilor repetate este determinat de răceală şi de o stare de oboseală şi slăbiciune excesivă. Mai înainte de a se încerca deci o refacere fizică, determinată de condiţiile speciale ale vieţii din închisoare, nu pot accepta operaţia propusă, iar la acest regim desigur nu am nici o pretenţie, fiind deţinută şi nu om liber cu dreptul la viaţă. Cu respect, deţinuta Iordache Maria"[38]. Este o afirmare cât se poate de limpede al statutului pe care îl aveau deţinuţii politici. Prin urmare, intrată sănătoasă în închisoare, maica Mihaela se îmbolnăveşte grav în închisoarea de la Miercurea Ciuc. Refăcută parţial la un moment dat, a fost trimisă la muncă la Arad şi la Jilava, de unde s-a întors la Miercurea Ciuc reumatică şi cu probleme cardiace. Suferinţele deschise în raport sunt atroce. Ironia sorţii, este înmormântată chiar în ziua când trebuia să plece la spitalul Văcăreşti. Din pricină că nu s-a făcut autopsia, nu se poate spune cu precizie care a fost cauza decesului. Toate mărturiile arată că a vieţuit în închisoare ca o adevărată mărturisitoare, îndurând cu răbdare toate chinurile.

[37] *Ibidem*, f. 9.
[38] *Ibidem*, f. 115.

Securitatea şi terorismul (inter)naţional (1977-1989) (5)

Despre relaţiile dintre Securitate şi terorismul internaţional ştim astăzi mai multe lucruri decît s-ar putea crede la prima vedere. În acest progres al cunoaşterii trecutului nostru recent doar arhivele româneşti rămîn închise.

Mircea Stănescu

Studierea acestui subiect este îngreunată de o serie de aserţiuni şi/sau lucrări care fie trimit pe piste false, fie ecranează înţelegerea. Iatăle pe cele mai importante.

În *Orizonturi roşii*, Pacepa relatează o întîlnire pe care a avut-o – probabil în 1977 – cu şeful de fapt al Ministrului de Interne libian (botezat de Securitate „Riyad"), în care acesta i-ar fi spus: „Atîta timp cît Carlos locuieşte aici, dispun de fonduri nelimitate pentru a-i acoperi toate cheltuielile pînă la sfîrşitul vieţii sale. [...] Carlos este un om nervos, agitat, care nu poate sta locului. El vrea să organizeze o nouă operaţiune împotriva unui stat occidental." Apoi „Riyad" ar fi cerut Securităţii, prin intermediul lui Pacepa, „un paşaport sud-american"[1] pentru Carlos. Prima afirmaţie pare să fie complet falsă: din datele pe care le cunoaştem Carlos nu a locuit în Libia. Dar dacă a făcut-o într-adevăr, acesta s-a petrecut în mod excepţional şi pentru un timp extrem de redus. Membrul grupului care a folosit cu siguranţă Libia ca loc de odihnă a fost Johannes Weinrich, dar probabil nici el înainte de 16 iunie 1982. Din sursele care au stat la baza cărţii lui Schröm ştim că după atacul asupra conferinţei OPEC de la Viena, din 1975, Gaddafi îi promisese lui Carlos un milion de dolari anual, pe care i-a şi plătit de mai multe ori, motivat fiind probabil mai degrabă de serviciile pe care grupul le făcea Libiei după înfiinţarea ORI, organizaţie care în 1977 – anul la care probabil se referă relatarea lui Pacepa – nu exista.

Pe de altă parte, ştim cu toată siguranţa că Gaddafi nu l-a întîlnit niciodată pe Carlos, care, de altfel, nu a avut nici o întîlnire cu vreun lider politic din ţările cu care se afla în complicitate, ci numai cu ofiţeri şi şefi ai serviciilor secrete. Aşa încît, afirmaţia lui Pacepa că „Şacalul" era „un prieten intim al lui Gaddafi"[2] este cu totul falsă. În fine, informaţia cu privire la procurarea de către Securitate a unui paşaport sudamerican fals este la fel de greu de evaluat. (Ne putem întreba, de pildă, la ce i-ar fi folosit, de vreme ce Carlos, fiind foarte cunoscut, nu de încă o identitate falsă avea nevoie, ci de acoperire diplomatică.) Prin urmare, ne aflăm în faţa unui discurs care amestecă informaţii neverificabile, cu altele complet eronate, cu banalităţi (vezi portretul psihologic schiţat lui Carlos) sau cu informaţii care, dacă sînt adevărate, nu contribuie cu nimic la înţelegerea noastră, căci sînt irelevante. Singura aserţiune care merită atenţia este aceea că „Şacalul" „vrea să organizeze o nouă operaţiune împotriva unui stat occidental". Dar şi ea poate fi luată în consideraţie doar dacă este degrevată de contextul sfîrşitului anilor '70, căci este produsă în contextul general al publicării cărţii, care viza o întărire a rolului Statelor Unite de sub administraţia Reagan în lupta ideologică împotriva regimurilor comuniste din Est dirijate de Uniunea Sovietică.

În genere, datele privitoare la atentatele organizate de Securitate şi la relaţiile acesteia cu grupul Carlos, comunicate de Pacepa în relatările sale, mai mult încurcă o tentativă de analiză decît o ajută. Astfel, Pacepa relatează în *Orizonturi roşii* că la o dată necomunicată din 1978 Nicolae Ceauşescu i-a cerut să organizeze asasinarea lui Noël Bernard, directorul secţiei române a postului Europa Liberă[3]. Apoi, în *Cartea Neagră a Securităţii*, el afirmă că la 22 iulie 1978 Ceauşescu i-a cerut să-l ucidă pe Bernard folosind o instalaţie sovietică de iradiere, botezată „Radu"[4]. Diferenţele de situare (prima discuţie Ceauşescu-Pacepa s-a desfăşurat într-un birou, iar

[1] I.M. Pacepa, *Horizons Rouges*, 89. Vezi şi *Cartea neagră a Securităţii*, vol. 3, p. 128.

[2] I.M. Pacepa, *Horizons Rouges*, p. 89.

[3] *Ibidem*, p. 312.

[4] I.M. Pacepa, *Cartea Neagră a Securităţii*, vol. 3, p. 142.

cea de-a doua pe malul Lacului Tekirghiol, în staţiunea Neptun) şi raportul dintre cele două episoade rămîn neexplicate.

În *Operaţiunile „Melița" şi „Eterul"*, lucrare dedicată refacerii imaginii Securităţii, care are ca subiect tocmai Radio Europa Liberă, Mihai Pelin, istoricul oficial al Securităţii, numeşte „abuzuri" acţiunile criminale din interiorul ţării ale Securităţii, iar pe cele ale Securităţii externe simple „agresiuni"[5]. În plus, aceste „agresiuni" ar fi fost... defensive, iar Securitatea ar fi sabotat în parte ordinele primite de la responsabilii regimului comunist de la Bucureşti. Citãm: „în războiul cu *Europa Liberă*, Securitatea a avut o reacţie de autoapărare şi nu s-a subordonat niciodată pînă la capăt indicaţiilor de partid"[6]. Lucrarea acestui autor a fost motivată de apariţia în presă, începînd din 1998, a unor informaţii fiabile privitoare la acţiunile criminale ale Securităţii împotriva postului, în speţă a atentatului cu bombă, pe care Pelin le numeşte sugestiv: „legende extravagante, inventate de o publicistică dezabuzată, [care] nu au nici un fel de relaţie cu adevărul."[7] Într-un posibil clasament al abjecţiei, lucrările lui Pelin ocupă, indubitabil, locul cel dintîi[8].

Într-o lucrare de „convorbiri" din 2001, reluînd pista falsă a asasinării lui Pacepa de către grupul Carlos, Nicolae Pleşiţă afirmă că cel care ar fi dorit să-l ucidă pe acesta ar fi fost Arafat, iar nu regimul Ceauşescu; că el nu a avut nici un amestec în relaţiile lui Ceauşescu cu teroristul Carlos (ci numai mortul Sergiu Nica); că teroristul... renunţase la terorism şi că nu a primit nici un ban de la regimul comunist din România pentru atentatele săvîrşite. În fine, Pleşiţă nu spune un cuvînt nici despre celelalte atentate reale pe care le-a organizat şi coordonat[9]. „Convorbirile" în cauză sînt o mostră de dezinformare de la un capăt la altul, motivate de posibila sa inculpare de către procurori.

Într-un interviu recent, realizat de Lavinia Betea cu un alt istoric oficial al Securităţii, Cristian Troncotă, găsim următorul dialog: [L.B.:] Despre acţiunile de lichidare a ofiţerilor de Securitate care au dezertat se găseşte ceva [în Arhiva Securităţii – *n.n.*]? / [C.T.:] Generalul Pleşiţă a mărturisit că, cel puţin în timpul cînd a condus Direcţia de Informaţii Externe, exista o structură care se ocupa de acţiuni speciale (de lichidări sau acţiuni umede), după modelul sovietic. A desfiinţat-o la nivelul anilor '80, adică a reprofilat-o pe acţiuni antiteroriste în exterior. Dar a mai păstrat o structură pentru dezertorii (defectorii) din Securitate, întrucât în acea perioadă au început să se înmulţească. / [L.B.:] Aşa spune el? / [C.T.:] Da, aşa spune şi avem toate motivele să credem că are dreptate."[10] Unitatea „R", de „lichidări", din CIE nu a fost nicicînd „desfiinţată", şi în nici un caz „reprofilată". Ea a existat şi a executat aceeaşi gamă de operaţiuni înainte de perioada în care Pleşiţă s-a aflat la conducerea CIE/DIE, la fel cum a continuat să o facă şi după. Dincolo de schimbarea de denumire, natura criminală a unităţii – ca şi a Securităţii în ansamblu – a rămas aceeaşi. În alt loc[11], Troncotă spune că: „Relaţia Carlos-Pleşiţă a avut două directive bine definite: prevenirea oricăror atentate teroriste pe teritoriul României şi capturarea lui Pacepa."[12] Am văzut deja că „prevenirea antiteroristă" în cauză a fost realizată de Securitate tocmai prin organizarea de atentate teroriste, împreună cu Carlos sau separat, fapt care face din aserţiunea de mai sus o pură dezinformare, la fel ca şi din aceea că rolul cooperării dintre cele două organizaţii ar fi vizat „capturarea" (nu uciderea?!) lui Pacepa.

În lucrarea *Duplicitarii*, Cristian Troncotă afirmă necesitatea continuităţii dintre Securitate şi actualele structuri informative în acest fel: „restructurarea serviciilor secrete nu reprezintă decât o banală expresie pur teoretică şi fără nici o legătură directă cu ceea ce se întâmplă de fapt în lumea serviciilor secrete. / Au existat şi vor mai exista probabil paradoxuri. Istoricii care se ocupă de trecutul serviciilor

[5] M. Pelin, *Operaţiunile „Melița" şi „Eterul". Istoria Europei Libere prin documente de Securitate*, Bucureşti, Editura Albatros, 1999, p. 5.

[6] M. Pelin, *op. cit.*, p. 9. Autorul foloseşte în mod expres termenul de „sabotaj".

[7] M. Pelin, *op. cit.*, p. 10.

[8] Vezi, din acelaşi registru, *DIE, 1955-1980. Culisele spionajului românesc*, Editura Evenimentul Românesc, Bucureşti, 1997 şi *«Artur», dosarul lui Ion Caraion*, Editura Publiferom, Bucureşti, 2001. Iar lista nu se încheie aici.

[9] Vezi *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiţă. Dialoguri consemnate de Viorel Patrichi în perioada aprilie 1999-ianuarie 2001*, Bucureşti, Editura Ianus Inf S.R.L., 2001, pp. 202-211.

[10] „Jurnalul Naţional", 5 aprilie 2005.

[11] Vezi C. Troncotă, *Duplicitarii. O istorie a Serviciilor de Informaţii şi Securitate ale regimului comunist din România (1965-1989)*, Bucureşti, Editura Elion, 2004.

[12] C. Troncotă, *op. cit.*, p. 119.

secrete au reuşit să documenteze, prin probe indubitabile, existența unei continuități absolut necesare pentru activitatea de informații. Referirea vizează *interesul național* [subl. în text – *n.n.*] care a funcționat sub cele mai subtile forme dincolo de orice ideologie, chiar şi în perioada războiului rece."[13] Prezenta situație, descrisă de autor, nu are nimic paradoxal, la fel cum existența continuității dintre Securitate şi actualele structuri informative nu poate fi cu nici un chip un argument împotriva reformării lor. Prin urmare, sugestia autorului este aceea că Securitatea – de a cărei moştenire actualele structuri informative nu pot să scape (şi nici nu trebuie?!) – a fost, în ansamblu, garantul interesului național, în timp ce ea proiecta şi executa tot soiul de operațiuni criminale. În plus, subtitlul lucrării – *O istorie a Serviciilor de Informații şi Securitate ale regimului comunist din România (1965-1989)* – sintetizează şi el acea imagine refăcută a Securității ca garant al siguranței naționale, existent într-un regim în care națiunea era marea absentă. În concluzie, dacă lucrările lui Pelin sînt varianta *hard* a refacerii imaginii Securității, varianta *soft* o reprezintă cele ale lui Cristian Troncotă.

Criminalitatea comunistă astăzi

La începutul anilor '90, în Germania Federală a fost arestat un agent Stasi care se afla în legătură cu Carlos. Asupra lui fost găsită o agendă care, între altele, cuprindea două numere de telefon ale CIE. Ele erau de la biroul colonelului Sergiu Nica, de la unitatea 0544/R. Chestionată de autoritățile germane, Securitatea externă a încercat să nege realitatea. Apoi, reprezentanți ai serviciilor secrete germane au venit în România cu scopul de a discuta cu şefii CIE şi cu Nicolae Pleşiță. Fără nici un rezultat însă. În fața acestei lipse complete de cooperare, germanii s-au adresat SRI. Singurul efect obținut a fost o vizită a lui Virgil Măgureau în Germania, care nu a fost urmată însă de nici un ajutor în rezolvarea cazului[14].

După 1989, Nicolae Pleşiță a fost reactivat de Ion Iliescu, care l-a ridicat la gradul de general-colonel. Conform propriilor sale afirmații, în prezent este consultant al Serviciului de Informații Externe.

În anii '90, directorul SRI de atunci, Virgil Măgureanu recunoştea – într-o scrisoare adresată şefului serviciului de securitate al RFE/RL, Richard Cummings – responsabilitatea Securității în atentatele cu colete-explozive îndreptate împotriva lui Paul Goma, Nicolae Penescu şi Şerban Orescu, exprimîndu-se astfel: „pentru a-i intimida pe unii colaboratori ai Europei Libere sau pe alți adversari ai trecutului regim, au fost folosite prin poştă unele dispozitive explozive, care prin detonare au produs efectele cunoscute"[15].

Începînd din 1997, dosarul Carlos a fost instrumentat de generalul Dan Voinea (numit în decembrie 1996 şef al Secției Parchetelor Militare din Parchetul General). Ancheta a fost demarată la cererea instanțelor occidentale. Judecătorul de instrucție francez care a instrumentat cazul s-a declarat mulțumit de colaborarea cu Secția Parchetelor Militare din România, spunînd totodată că este surprins de refuzul SIE (condus atunci de Cătălin Harnagea) de a-l sprijini cu documente referitoare la colaborarea Securității cu grupul Carlos[16]. În septembrie 2000 Parchetul Militar a finalizat dosarul „Carlos Şacalul – filiera românească", formulînd recomandarea ca Nicolae Pleşiță să fie trimis în judecată sub acuzația de „instigare la omor"[17]. Pe 15 martie 2001 însă,

Foto: Bogdan Onofrei

[13] C. Troncotă, *op. cit.*, p. 8.
[14] „Evenimentul Zilei", 9 ianuarie 1998.
[15] „22", an XIV, nr. 672, 21-27 ianuarie 2003.
[16] „Evenimentul Zilei", 1 noiembrie 1998.
[17] „Evenimentul Zilei", 5 septembrie 2000.

Dan Voinea a fost destituit de procurorul general, Ilie Botoş, pentru un presupus „management defectuos“, în fapt pentru eforturile sale în instrumentarea cazului, care au adus prejudicii PDSR/PSD[18]. Conform informațiilor de presă, ancheta Parchetului s-a bazat pe declarațiile persoanelor implicate în relațiile regimului Ceauşescu cu grupul Carlos, pe „cîteva documente“ obținute de procurorii militari de la serviciile secrete moştenitoare ale Securității şi pe „un recent raport al SIE“ (din 2000)[19].

La 30 noiembrie 2001, cu ocazia sărbătoririi a 50 de ani de la înființarea RFR/RL, secția română a fost celebrată oficial de preşedinție. Toți jurnaliştii români au primit decorații sau diplome de merit pentru „contribuția la înlăturarea totalitarismului comunist şi la instaurarea valorilor democrației şi ale libertății“[20]. Cu acea ocazie, preşedintele Ion Iliescu a confirmat public responsabilitatea Securității în atentate: „Nu putem uita nici morțile teribile şi încă neelucidate ale celor trei directori ai departamentului românesc al Europei Libere din anii ’80 – Noël Bernard, Radu Gorun Cismărescu, Vlad Georgescu sau a unui redactor de frunte al postului, ca Emil Georgescu. La fel cum nu putem uita barbara agresiune împotriva Monicăi Lovinescu, în 1977, ori pachetele-bombă primite de colaboratorii Europei Libere – Paul Goma, Nicolae Penescu, Şerban Orescu, ori atentatul de la München din 21 februarie 1981, coordonat – după cum dovedeşte ancheta în curs[21] – de teroristul Carlos, la comanda fostei Securități.“[22]

Urmare a acestor declarații, la începutul anului 2002 conducerea Europei Libere, prin preşedintele ei, Thomas Dine, a adresat o cerere oficială pentru cercetarea dosarelor Securității privind RFE/RL, iar Nestor Rateş, consilierul pentru politici editoriale al directorului general, a fost delegat să le studieze. El a primit în total 65 de dosare, dintre care 11 din Arhiva DIE/CIE (cópii de pe microfilm), restul fiind produse de Securitatea internă (grupa operativă „Eterul“). Dosarele au fost foarte bine cenzurate înainte de remiterea la CNSAS[23]. Rezultatul a fost că serviciile secrete au răspuns pozitiv cererii, însă nu au dat informații cruciale despre operațiunile criminale ale Securității asupra angajaților postului. Astfel, regimul Iliescu a reuşit o abilă operațiune de imagine, fără a livra datele cu adevărat aşteptate de petenții îndreptățiți.

Între 2000 şi 2004 dosarul „Carlos – filiera românească“ a fost închis de PSD şi Ion Iliescu din motive politice, apoi, după schimbarea de putere din decembrie 2004, a fost redeschis. Motivele sînt date de cererea comisiei rogatorii franceze şi a Procuraturii Federale germane, pentru investigarea implicării Securității (şi a lui Pleşiță) în atentatele realizate de Carlos de pe teritoriul român şi cu sprijinul Securității regimului Ceauşescu; şi plîngerea penală a lui Paul Goma împotriva unui număr de 15 ofițeri de Securitate şi/sau angajați ai Ministerului de Interne responsabili de activități criminale duse împotriva sa şi a familiei sale (între care şi Nicolae Pleşiță), datată Paris, 20 noiembrie 2004, şi depusă la Parchet în cursul lunii următoare. În consecință, plîngerea lui Paul Goma a fost şi ea anexată la dosar, iar în ianuarie 2005 acesta a fost redeschis[24]. În iunie 2005 dosarul a fost finalizat, cu recomandarea ca Nicolae Pleşiță să fie inculpat pentru „acte de terorism“ şi „[crime] contra păcii şi omenirii“ comise pe teritoriul Franței şi Germaniei[25]. Conform procedurii, pe 21 iunie 2005 acesta a fost supus unei expertize medico-legale, ale cărei rezultate nu se cunosc încă.

Asemeni criminalității naziste, este necesar ca şi criminalitatea comunistă să fie definită într-un mod specific. Ambele fac parte dintr-un gen de criminalitate pe care îl putem numi „de tip ideolo-

[18] „Evenimentul Zilei“, 16 martie 2001.

[19] „Evenimentul Zilei“, 6 septembrie 2000.

[20] „22“, an XIV, nr. 685, 22-28 aprilie 2003.

[21] Ancheta era, încă din anul 2000, încheiată, iar în acel moment urmărirea penală a celor implicați fusese stopată din motive politice de chiar regimul reprezentat de Ion Iliescu.

[22] „22“, an XIV, nr. 685, 22-28 aprilie 2003.

[23] „22“, an XIV, nr. 672, 21-27 ianuarie 2003.

[24] Vezi P. Goma, *Două reclamații – în forma lor integrală*, pe site-ul autorului la *www.paulgoma.free.fr*.

[25] Vezi „Evenimentul Zilei“, 16 iunie 2005. Cea de-a doua plîngere a lui Paul Goma îl vizează pe Ion Iliescu, acuzat de „trădare de patrie“, şi este datată Paris, 23 noiembrie 2004. În iunie 2005 Ion Iliescu a fost şi el inculpat oficial pentru opt capete de acuzare, între care „subminarea ordinii constituționale“ şi „crime împotriva păcii şi omenirii“ în dosarele *Revoluției* şi *13-15 iunie 1990*.

gic“[26]. Acțiunile descrise în acest studiu nu presupun însă nici o înțelegere specială, ele fiind direct inteligibile şi putînd fi asociate cu uşurință crimelor împotriva păcii şi umanității, aşa cum au fost ele definite pentru prima dată la Procesul de la Nürnberg, din 1945. Conform Tribunalului, „crimele împotriva păcii“ reprezintă „dirijarea, pregătirea, declanşarea sau ducerea unui război de agresiune sau a unui război care violează tratatele, asigurările sau acordurile internaționale, ori participarea la un plan concertat sau la un complot pentru ducerea la îndeplinire a unuia dintre actele de mai sus“. La rîndul lor, „crimele împotriva umanității“ sînt definite astfel: „asasinatul, exterminarea, aducerea în stare de sclavie, deportarea şi orice alt act inuman comis împotriva oricărei populații civile, înainte de sau în timpul războiului, ori chiar persecuțiile din motive politice, rasiale sau religioase, dacă aceste acte sau persecuții – care au constituit sau nu o violare a dreptului intern al țării în care au fost săvârşite – au fost comise în continuarea oricărei crime care intră în competența Tribunalului sau în legătură cu această crimă.“ Totodată, legislația precizează: „Conducătorii, organizatorii, provocatorii sau complicii care au luat parte la elaborarea sau la executarea unui plan concertat, ori a unui complot pentru a comite una dintre crimele mai sus definite, sînt responsabili de toate actele săvârşite de orice persoană care a executat acest plan.“ Codul penal român cuprinde şi el această crimă la art. 357, intitulat „Genocidul“[27].

Rămîne de văzut dacă ancheta penală s-a limitat la investigarea lui Nicolae Pleşiță sau a vizat, pe de o parte, o cercetare în profunzime a relațiilor criminale şi a persoanelor din Securitatea regimului comunist condus de Nicolae Ceauşescu, aflate în legătură cu grupul terorist Carlos, şi, pe de altă parte, a aceluiaşi tip de acțiuni şi a persoanelor din Securitate implicate în numitele acțiuni întreprinse împotriva românilor exilați, a cetățenilor şi a statelor occidentale.

Este util de spus că pînă în prezent regimurile postcomuniste din România, deşi sînt alese prin scrutin popular şi se pretind democratice, nu au luat măsurile administrative şi legale necesare pentru a detaşa instituțiile statului de trecutul comunist. Fapt şi mai revelator, ele nu au procedat nici măcar la o condamnare simbolică a acestui trecut criminal, continuînd să-l tragă după ele.

Foto: Bogdan Onofrei

Schimbînd deci registrul legal cu cel moral, dacă instituțiile statului de după 1989 au ales această cale, este mai uşor de înțeles de ce nici o persoană implicată în acțiunile criminale ale regimului comunist nu a simțit nevoia să ceară scuze victimelor sale, mizînd pe complicitatea actualelor structuri politice şi informative în acoperirea acestor acțiuni. Pe de altă parte, fără o asumare a vinei, iertarea nu poate exista nicicînd. Sau, altfel spus, dacă victimele şi urmaşii lor pot uita, ei nu pot ierta. Căci, necerută, iertarea nu este în acest caz decît o transfigurare a fricii sau a nepăsării. În fine, va exista şi o categorie de oameni care nu va putea nici uita şi nici ierta aceste crime. În eternitate...

[26] Pentru o încercare de definire a criminalității comuniste a se vedea studiul introductiv la lucrarea noastră *Organismele politice româneşti (1948-1965). Documente privind instituțiile şi practicile*, Bucureşti, Editura Vremea, 2003, intitulat: *Despre criminalitatea comunistă, istoria şi memoria ei*, pp. 9-36.

[27] Vezi *Codul penal şi Codul de procedură penală*, Curtea de Argeş, Editura Juris Argessis, 2000, p. 176.

Actualitatea romanului *Blocada*, de Pavel Chihaia

Romanul Blocada *(Cluj, Ed. Dacia, 2004, ediția a IV-a, definitivă), al lui Pavel Chihaia, a avut o istorie mai vitregă de cât cea a autorului său. Concediat de la Direcția Generală a Teatrelor în 1948, Pavel Chihaia lucrează timp de 12 ani ca muncitor, caloriferist, zilier sau figurant. În 1960 iese din eclipsa proletară şi se angajează la Secția medievală a Institutului de Istoria Artei unde, până în 1978, publică trei lucrări despre arta medievală românească. Şirul acestor lucrări continuă şi după ce autorul părăseşte țara în 1978. Dar, dacă Pavel Chihaia a reuşit să scape de sub obrocul comunist, cartea sa avea să rămână neştiută publicului din 1947 – dată la care a fost tipărită la Crăciun de Editura Cultura Națională numai pentru a fi arsă în primele luni ale Republicii Populare – până în 1991. Aşadar 44 de ani de obscuritate pentru o carte numită, fatidic parcă,* Blocada.

Mircea Platon

Destinul postcomunist al cărții a fost însă unul marcat de recenzii entuziaste, *Blocada* fiind aşezată, de critici sensibili precum Ion Negoițescu sau Gelu Ionescu, în descendența „pitorescului levantin", a *Crailor de Curtea-Veche* şi a estetismului arhaizant. Ca „frescă a unei lumi apuse" (Gelu Ionescu), *Blocada* poate fi înscrisă şi în linia reprezentată de *Falezele de marmură* ale lui Jünger. Citit şi în cheie politică, romanul a fost considerat o cvasi-profetică parabolă despre dezolarea adusă de comunism, despre împăienjenirea realului în cei 45 de ani de domnie a nimicului agresiv şi a minciunii organizate. Această cheie de lectură, catalizată şi de anumite confesiuni epistolare ale autorului, e justificată, numai că mi se pare puțin teleologică, ținând cont mai mult de bagajul istoric cu care venim noi înspre carte decât de intențiile şi lumea interioară ale autorului la momentul scrierii ei.

Deşi recunosc în *Blocada* trăsăturile unui roman pitoresc, arhaizant, balzacian şi politic, cred că el e şi un roman religios. Blocada la care se referă nu e numai una a putreziciunii pitoreşti sau a clandestinității politice: e şi un blocaj mistic, o neputință a personajelor de a se aşeza în realitatea mântuitoare. Conflictul romanului nu e cel dintre port şi lumea largă, nu e o neputință de a ieşi, de a evada, ci incapacitatea de a se înrădăcina în real. Personajele nu sunt măcinate de exil, nu pier în aventuri coloniale, ci se surpă interior în lipsa, în căutarea şi în falsa certitudine a unui principiu. Pentru cârciumarul Marcu sunt banii, pentru zaraful Hwaja al Wasiti un maniheism cinic, pentru Hemcea, închipuirile sale exotice de fals căpitan de vas în maniera „Romanului de 15 lei", pentru Şandru e idealul gangsterului american din filmele anilor '30-'40, pentru Andrei e adventismul. E o carte țesută dintr-un conflict de irealități. E o carte a fugii de realitate terminate tragic. Singura care presimte realitatea, care se înrudeşte cu ea, e Cristina. Educată să devină curtezană, fuge şi ea în i-realitatea unei iubiri romanești, a unei dăruiri fără țel. Şi totuşi, chiar din

acestă cauză poate, pentru că e singura care se dăruieşte, nu e consumată de această patimă, ci iese din ea cu certitudinea existenței unei realități la care se poate ajunge prin sacrificiu de sine. Ferestrele ei către adevăr, icoanele ei de stepă sunt pescarii Braiei şi tătarul Ciagatai.[1] De la ambii deprinde Cristina gustul de mare şi văzduh al verticalității, al substanței.

Încercând să se salveze prin traiul în duh „pocăit", Cristina îşi aduce aminte de pescarii care veneau să se ospăteze la Braia: „Adunarea părea foarte pioasă şi arăta ca îndoliată în goliciunea pereților şi apriga dorință de puritate a sufletelor. Îşi spuneau unul altuia «frate» şi «soră», cântau psalmi şi interpretau cu rândul pasagii din Biblie. Mai toate predicile aveau acelaşi conținut: îşi recunoşteau păcatele, deplângând starea omenirii întregi şi îndemnau pentru limpezirea sufletului [...] Iscodeau viitorul, răstălmăceau rândurile biblice [...] Cristina primi ca adevărate aceste predici, numai că morala lor nu o mai încânta ca poveştile cu sfinți ale pescarilor din Lazul; o chinuiau doar, conducând-o către o lumină nouă, străină [...] Dar încet, încet, zbuciumul se pierdu într-o liniște la fel de searbădă ca a celorlalți, o împietrire a gândului ca şi a trupului, care îi stinse imaginația." Pentru Cristina, care vrea parcă să calce în pustietățile calcaroase ale Dobrogei pe urmele Mariei Magdalena şi ale Mariei Egipteanca, stafidita credință a adventiştilor nu e cu nimic mai reală decât superstițiile Braiei, traficanta de carne vie, pentru că adventismul era o credință „tot atât de străină de bunul Iisus ca şi superstițiile castelanei". Cristina vrea să-şi ispăşească păcatele: şi nici în lumea Braiei, nici în cea neoprotestantă nu are cum. În prima pentru că păcatele nu sunt considerate păcate, ci un mod de viață, în cea de a doua pentru că, după cum declară bunica ei: „Ne rugăm numai pentru cei care merită". Deci acest tip de creştinism se de-realizează prin lipsa de iubire, prin faptul că nu e pentru păcătoşi – cum sunt toți oamenii –, ci pentru sfinți.[2] E o ficțiune la fel de neîntremătoare ca şi filmele cu gangsteri ale lui Şandru (p. 169), sau romanele cu aventuri coloniale ale lui Hemcea. Toate te împiedică să te mântuieşti pentru că toate te închid în ficțiunea patimilor propriului eu, în visare. Toți trăiesc „ca şi cum": ca şi cum ar fi magi înțelepți, precum persanul, ca şi cum ar fi bogați, precum Marcu – cel care nu face niciodată uz de bogăția sa decât într-o singură ocazie, şi atunci nu din bunătatea inimii, ci din cinism: îi dă bani lui Hemcea, aflat în ultimul hal, numai pentru a-şi dovedi sieşi că haimanaua îi va părăsi, nu va face nimic cu ei, lucru pe care îl aşteaptă şi notează cu satisfacție –, ca şi cum ar fi mari căpitani de vas, precum Hemcea, sau bandiți, precum Şandru. Toți sunt, în fapt, nişte dezrădăcinați, nişte coji.

Blocada nu e numai cea exterioară, politică, e mai ales cea interioară, a sevei care nu mai poate urca în trunchi din cauza lipsei rădăcinilor înfipte într-o țărână roditoare. Romanul lui Pavel Chihaia e, într-un fel, o rafinare a temei dezrădăcinării din literatura sămănătoristă. *Blocada* e, astfel, înrudit mai puțin cu Mateiu Caragiale şi mai mult cu romanele lui Mircea Streinul. Ştiu că, pentru cei hotărâți să vadă în el un roman estetizant, afirmația mea poate părea păşunistă. Păşunist-expresionistă, cel mult. Dar apoi, dacă ne gândim, va veni o vreme când firul ierbii va sparge din nou asfaltul politichiei şi estetismului aporetic şi păşune se va întinde peste tot unde acum e beton, asfalt şi oțel. Şi Pavel Chihaia se va dovedi din nou „de actualitate". Chiar şi sub „un cer nou".

[1] Pentru minunatul episod cu Ciagatai, vezi paginile 310-319, care se încheie cu Ciagatai care se întoarce din drum la mormântul lui Hemcea, căruia-i veghease ultimele ceasuri: „Totul era gata de plecare, legase cele două oi şi-şi încărcase vasele de aramă pe umeri, când ultima datorie îl întoarse din drum. Privind movila singuratică, pământul roşu ca sângele sub care odihneau frământarea şi zbuciumul bătrânului, rosti destul de tare, ca versetul arab al despărțirii să ajungă până la el: – Să nu te temi. Noi plecăm şi te lăsăm, dar mila lui Alah va fi cu tine şi să răspunzi foarte clar şi cu nădejde la întrebările ce-ți vor pune îngerii săi!" E semnificativ poate faptul că pescarii, care au a înfrunta necuprinsul mării, şi Ciagatai, care avea a înfrunta necuprinsul stepei, sunt singurii care au o „busolă" religioasă, un Nord ontologic. Hemcea nu ajunge căpitan din cauză că nu se poate găsi pe sine şi astfel i-ar pierde şi pe alții: e un om lipsit de „busolă" şi pe uscat, şi pe mare şi în ceruri. Iată-l pe Hemcea față cu credința Cristinei din ochii căreia „curgeau lacrimi de căință. Îşi cerea iertare în cuvinte neînțelese şi, când el se depărtă cu paşi grei, îngăimă rugi fierbinți către Maica Domnului, către îndurarea-i milostivă. Hemcea se strâmbă. Oprindu-se lângă bar, destupă o sticlă de 'Curacao' şi-şi umplu cu vârf paharul. Acum putea să bea, simțea că îl cuprinde disperarea adâncă [...]: – N-aş vrea să fiu pe timpul ăsta pe mare, făcu el schimbând vorba. I-auzi cum latră valurile! Noroc că nu-i nimeni primprejur să tragi cu puşca... Numai nălucile oamenilor se scufundă, adăugă cu amărăciune. – Duhurile nu se scufundă, zise Cristina cu convingere. Şi Mântuitorul nostru a plutit pe mare. – Tu eşti cam proastă, o mustră Hemcea. Mai bine spune-mi unde-s deşuchiatele de sus?" Beția lui Hemcea nu e un simplu viciu, ci o încercare de a suplini lipsa duhului prin spirt, prin surogat, la fel ca toți ceilalți.

[2] „În unele clipe păreau chiar mândri că descoperiseră poteca mântuirii, pierdută muritorilor obişnuiți sub bălăriile păcatului. Se înfricoşau şi se încălzeau în gând numai, trăgându-şi bucuria şi suferința din cuvintele sterpe fără să înțeleagă legăturile dintre cer şi cunoaştere. Cristina simțea că religia nu le lumina viața de fiecare zi, hrănindu-i doar cu dogme şi arătându-le un fel de a se purta." Pentru cine cunoaşte sterpele avânturi neo-protestante, gândurile Cristinei sintetizează perfect efectul şi greutatea lor.

Eminescu la Mănăstirea Neamț

„Eminescu la Mănăstirea Neamț“ este o istorisire din 1906, a doctorului Rudolf Șuțu, publicată în volumul De toate *apărut la Iaşi în aprilie 1909, exemplar pe care l-am descoperit întâmplător, căutând date privitoare la implicarea medicilor în societățile literare ale sfârşitului de secol XIX, în cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu“ din Iaşi.*

Richard Constantinescu

După cum spune şi titlul, cartea cuprinde diverse însemnări adunate din diverse caiete, meditații despre sacrificiul christic, moarte, fericire, despre datini, câteva schițe, mici povestiri, dar şi probleme ce privesc istoria unor locuri, societăți culturale („Amicii artelor“), analiza unor evenimente politice din societatea moldovenească a primei jumătăți a secolului XIX, premergătoare anului 1859, presa culturală ieşeană şi nu în ultimul rând „Aniversarea Unirii Principatelor Române“, capitol dedicat sărbătoririi în 1909 a „jumătate de veac de la îndeplinirea celui mai însemnat act pentru țara noastră“.

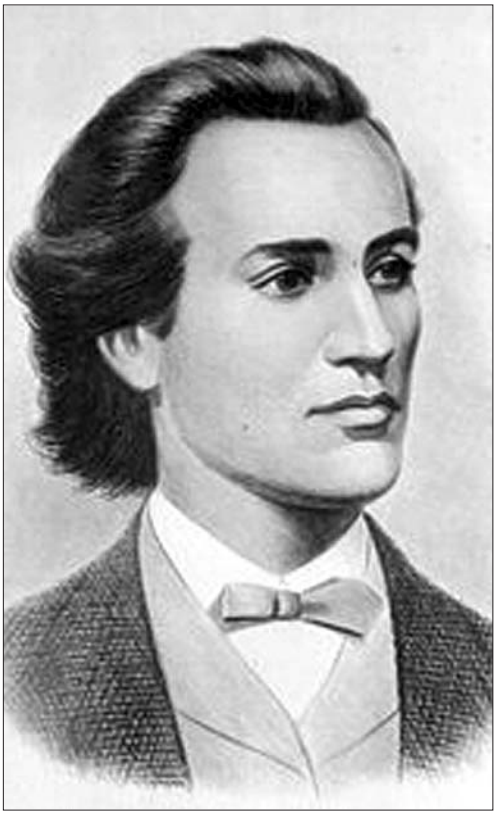

Pagini numeroase sunt acordate Mănăstirii Neamț, loc unde dr. Şuțu a petrecut mult timp, ce i-a îngăduit să se aplece asupra unor fapte ce țin de istoricul Cetății Neamțului, de vechea şcoală a mănăstirii, povestea agheazmătarului, a peceții de alun din 1374 din vremea starețului Domețian, precum şi a patrimoniului cultural al mănăstirii.

Dat fiind că Mănăstirea Neamț a reprezentat şi locul unde Eminescu, încercat de „o boală ce nu l-a lăsat în odihnă până la sfârşitul vieții sale“, a fost internat între 9 noiembrie 1886 şi 10 aprilie 1887, sau cum aminteşte Cornelia Emilian (protectoarea Henrietei şi a lui Mihai în lunile de suferință) într-o scrisoare, „acolo Eminescu a stat de cu toamnă până în primăvară...“, dr. Şuțu, afirmă că „împins de curiozitatea de a afla tot noi lucruri despre viața acestui om, m-am pus cu toată inima să răsfoiesc mințile acelora ce l-au apucat, pe aici, doar mi-or spune ei ceva nou“.

„A stat destulă vreme şi la M-rea Neamț, unde, nu e vorbă, era tratat mai omeneşte decât ceilalți bolnavi“, scrie dr. Şuțu. În registrul bolniței, după cum se ştie, era consemnat: „Mihai Eminescu de 34 de ani, ortodox, român, profesiune liberă, din urbea Iaşi“, diagnostic: *delirium tremens* (scris după ce acela de *manie furibundă* fusese şters).

Aminteşte la începutul relatării faptul că „se povestesc multe pe socoteala lui Eminescu, cât timp a stat la ospiciul de alienați din M-rea Neamț“, încât

multe din amănuntele care s-au dat privitoare la modul cum îşi purta zilele, au fost fără temei.

Se trezea la 5 dimineaţa, „pe tăcute“ se îmbrăca, păşind uşor să nu-i trezească pe ceilalţi bolnavi („cât era de bun în nebunia sa“) şi ieşea la aer, „nu putea suferi odaia“, plimbându-se ore în şir în cerdac, recitând, „şoptind mereu“ vreme de cinci ore neîntrerupt, când, obosit, şi la chemarea clopoţelului, mergea, cu ceilalţi bolnavi la dejun.

Având în faţă cana cu apă şi lingura din lemn, „care închipuiau tacâmul fiecărui bolnav“, la masa lungă aşezată în timpul verii în curte, lua loc şi Eminescu, privind zilnic aceleaşi scene în care din pricina unei porţii mai mari sau a unei bucăţi de pâine, se iscau adevărate lupte între bolnavi. „Eminescu mânca foarte puţin“ şi fiind impresionat, dar şi pentru a nu mai asista la asemenea scene şi a nu le mai auzi gardienilor „răcnetele sălbatice“, din „mizerabila“ sa porţie, dădea adesea celorlalţi. La acestea mai amintim şi mărturiile Corneliei Emilian şi a lui Titu Maiorescu, despre modul său de a se alimenta: „La masă, dacă-i dădeai lingura în mână, mânca, iar altfel stătea şi se uita...“ sau „adesea se hrănea numai cu narcotice şi excitante, abuz de tutun şi de cafea, nopţi petrecute în citire şi scriere, zile întregi petrecute fără mâncare şi apoi deodată la vreme neobişnuită după miezul nopţii mâncare şi băutură fără alegere şi fără măsură“.

Când îi era foame, se „pitula“ prin spatele spitalului, sărea gardul şi în fugă păşea pârâul Nemţişor şi străbătea câmpul până la crâşmă, unde cumpăra o jumătate de pâine şi un pahar cu vin. „Mai mult îi tihnea acestea, aşa pe negândite decât *dejunul* din grădină.“ După o astfel de masă, dormea până la ora 4, când ieşea din nou în cerdac – „singurul său prieten, singura sa mângâiere în acest pustiu“ – se aşeza pe un scaun, cu picioarele întinse peste coloanele cerdacului şi cu mâinile încrucişate, şi, vreme îndelungată privea spre văzduh... Se spune că Eminescu stând odată aşa, un bolnav scăpat din „fiare şi stăpân pe libertate“, dorind să sară cerdacul l-a trântit pe podea. „Lui Eminescu nici nu-i păsa. El rămase aşa cum a vrut nebunul. Doar dacă, după o clipă de pauză în noianul acela de gânduri, el, poetul nebun s-ar fi întrebat de ce această schimbare de loc.“

Pentru a-i mai linişti, erau aduşi pe la orele 6 din nou la masă bolnavii. Dar Eminescu se făcea că mestecă, nu dorea să mănânce. „Era sătul de viaţă, d-apoi de mâncare!“

Seara, după 8, când toţi mergeau să doarmă, „începea timpul când Eminescu se simţea în culmea fericirii“. Din nou în cerdac, dar de astă dată nu mai privea fix înspre cer, ci îl sfredelea. Când apărea luna, plângea de multe ori, îşi plângea „durerea, necazurile, suferinţele acestei deşarte vieţi“. „În poiana tăinuită blânde zboară dungi de lună / Când departe-n munţi şi codri duios buciumul răsună.“ Dr. Şuţu scrie că Eminescu avea obiceiul ca înainte de a se culca să audă glasul buciumului, neputând adormi „decât în armonia acestui plâns şi tânguitor ecou“... Somnul venea pe la orele 2 ale nopţii. „Până s-adoarmă însă, cerca versuri.“

„Nu-i vorbă, câte gândiri eterne n-au rămas din fugitivele bolnavului de la M-rea Neamţ.“

Această relatare privitoare la internarea lui Eminescu de la Mănăstirea Neamţ, o prezint nu atât că s-ar constitui într-o noutate, ci datorită faptului că este scrisă de către medicul-scriitor Rudolf Şuţu în urmă cu un secol, acesta creionând un emoţionant portret al poetului într-un mediu terifiant, în contrast cu cele scrise în revista medicală „Spitalul“, nr. 11 / 1903, de către dr. Panaite Zosin, care oferea o imagine dureroasă a acelor vremuri ale lui Eminescu. Doctorul Zosin susţinea în acel material ca unică probă asupra perioadei cât Eminescu a stat la M-rea Neamţ, relatarea unui gardian care-l supraveghease când „avea perioade de mare agitaţie, se lovea de pereţi şi de balcoane, îşi cauza răni, nu dormea, uneori mânca foarte puţin, se murdărea, făcea figuri şi murdărea pereţii cu excremente“. Cu toată acestea, Zosin face totuşi distincţie între valoarea lui Eminescu, „negreşit croit dintr-o stofă, ce nu se întâlneşte pe toate cărările“ şi boala sa.

Închei cu cele scrise în 1875 de Eminescu în „Archeus“: „În starea de nebunie toate ideile sunt de o cumplită realitate... Omul e torturat, e pus pe cruce, e bătut, fără ca cineva să-l atingă. Cele mai cumplite dureri fizice sfâşie sufletul şi-i brăzdează faţa... din contra, dureri reale în sensul nostru îl găsesc nesimţitor... Nu avem criteriu... Nu ştim dacă ştim ceva... O credem, fiindc-o cred şi alţii, pentru că e o normă predomnitoare, şi asta nu fiindcă lumea ar fi cum ne-o închipuim, ci pentru că om cu om seamănă mai mult ori mai puţin... Poate-se zice însă că cutare om ciudat nu are drept când spune ceva? Cu ce-l combaţi? ... Cu aceea că şi alţii zic ca tine că nu-i aşa? Cu ce drept? Valoarea privirei lui este aceeaşi cu valoarea privirii noastre... numai c-a lui e izolată, pe când a noastră găseşte şi altele turnate pe-acelaşi calup. Dar e un visător? Bine. Cine? Noi ori el? Asta e-ntrebarea. ... Poate că noi nu facem alta decât visăm într-un fel şi el într-altul...“.

Portretul unui bizantinolog

Orice istorie culturală care se respectă reuneşte o serie de personalităţi care au punctat hotărâtor dimensiunea unui spaţiu intelectual. Din nefericire, cultura română este într-o fază de pionerat în privinţa redescoperirii unor figuri remarcabile în plan epistemologic, trecute într-un con de umbră, fie voit, prin perpetuarea unor scheme de gândire comunistă, fie involuntar, prin nepăsarea românească aproape proverbială. Astfel se întâmplă şi în cazul lui Gheorghe Popescu-Vâlcea, intrat în marea masă a anonimilor din care se pare că ne facem un titlu de glorie.

Constantin Mihai

Voi încerca să surprind în textul de faţă trăsăturile distinctive ale acestui om de cultură, creionând un portret cât se poate de sugestiv bizantinologului. Născut în 1912, în comuna Copăceni, din judeţul Vâlcea, Gheorghe Popescu-Vâlcea absolvă cursurile secundare ale renumitului Seminar Teologic „Sfântul Nicolae“ din Rm. Vâlcea, unde s-au mai format numeroase figuri ecleziatice. Licenţiat în teologie la Chişinău, în Litere şi Filosofie la Bucureşti, Gheorghe Popescu-Vâlcea este diplomat al Institutului de Artă Bizantină şi al Sud-Estului European, la Universitatea din Strasbourg. Frecventează cursurile de artă creştină şi bizantinologie de la Ecole Pratique des Hautes Etudes din Paris, fiind elevul bizantinologilor André Grabar şi Gabriel Millet.

Doctor în Arte şi Filosofie, în Franţa, specializarea istorie şi artă bizantină, Gheorghe Popescu-Vâlcea este apreciat în ţară de Iorga, Giurăscu, I.D. Ştefănescu, Ion Petrovici. Participă alături de generaţia sa la războiul din Răsărit împotriva comunismului, ca ofiţer de rezervă, fiind decorat cu ordinul „Coroana României“ şi cu Virtutea Militară.

În 1947, el este iniţiatorul Mişcării de Rezistenţă „Vlad Ţepeş“ contra comunismului. Arestat în 1948 şi condamnat politic la 20 de ani muncă silnică, Gheorghe Popescu-Vâlcea execută 16 ani în temniţele Jilava, Văcăreşti, Aiud, Gherla. Eliberat în 1964, lucrează la comisia de pictură bisericească a Patriarhiei ca inspector principal de specialitate, profesor şi vicepreşedinte. Se stinge din viaţă în 1998.

Opera sa compozită, majoritatea nereeditată, se circumscrie unui orizont tematic precis şi unor preocupări sistematice diverse. Dintre lucrările sale de prestigiu, unele publicate în franceză, amintim: *Simbolul crucii în gândirea şi arta creştină* (1940); *Rapports entre la miniature et l'imprimerie roumaine* (1940); *Le problème de l'entrelacs et l'ornementation des vieux manuscrits roumains* (1941); *Consideraţii noi asupra artei bizantine* (1941); *Contribuţii la iconografia simbolului euharistic* (1943); *Arta brâncovenească* (1967); *Şcoala miniaturistică de la Dragomirna* (1968); *Miniatura românească* (1981); *Un manuscris al Voievodului Ieremia Movilă* (1984); *Cărţile populare miniate şi ornate* (1989), precum şi o modestă plachetă de versuri *Cuvinte din temniţă* editată în 1991 de Institutul Biblic şi de Misiune al BOR.

O primă condiţie esenţială a cunoaşterii personalităţii sale este restituirea integrală a operei printr-o reeditare a sa profesionistă, urmând ca apoi specialiştii în istoria artei, în iconografie şi bizantinologie să se aplece asupra creaţiei sale. Acest teolog laic, cum a mai fost numit, se înscrie în tradiţia intelectuală a „teologilor specialişti“ din perioada interbelică care, prin opera şi activitatea lor, au contribuit într-un mod major la revigorarea culturii laice şi teologice.

Revizitarea operei lor constituie un act de normalizare a culturii române care trebuie să depăşească amatorismul în care o parte a ei se complace şi să înţeleagă că numai prin astfel de competenţe intelectuale putem relua legătura cu marea tradiţie europeană la care ne-a recalibrat pentru o scurtă vreme generaţia criterionistă.

Superficialitate în gândire, uşurinţă în acte

Acest articol îşi propune să deschidă un şir de restituiri din impresionanta operă a marelui om de spirit Grigore T. Popa (1892-1948). Membru al Academiei Române (1936), nominalizat Nobel pentru descoperirea în 1930 a sistemului port hipotalamo-hipofizar, care reprezintă legătura dintre sistemul nervos şi sistemul glandular (dar considerat „mort şi necunoscut" de către Vasile Răşcanu, decan al Facultăţii de Medicină din Iaşi, când de fapt profesorul Popa era la facultatea similară din capitală) personalitate a ştiinţei şi culturii româneşti insuficient cunoscută astăzi, nedreptăţit de către sistemul comunist şi ignorat de cei pe care i-a format, hăituit de poliţie, după ce susţinuse în 15 aprilie 1947 la Ateneul Român, în prezenţa sovieticilor, conferinţa „Morala creştină în timpurile actuale. Mai este astăzi posibilă credinţa în Iisus Christos", s-a stins din viaţă după ce timp de un an a trăit ascuns. ***(Richard Constantinescu)***

Gr. T. Popa

Redăm fragmente dintr-o scrisoare adresată soţiei sale, dr. Florica Popa, ce arată noblețea caracterului marelui Om, *Grigore T. Popa*, care din păcate nici după atâţia ani, de când numele său figurează pe frontispicul unei universităţi, nimeni nu s-a gândit la eventualitatea publicării operei sale şi la realizarea unei monografii.

„Iată a doua săptămână de când sunt fugar din faţa poliţiei «democratice» care pune oamenii la celulă mai înainte de a-i judeca, îi chinuie ţinându-i în condiţii îngrozitoare (cum am auzit că a făcut cu cei pe care i-a prins) şi toate aceste în numele liberăţii şi a justiţiei! [...] E grozav să te ştii urmărit, să te simţi neliber: nu apar la fereastră, nu ridic storurile când e lumină înăuntru, nu pot ieşi în stradă, nu pot comunica. [...] Trebuie să-ţi faci socoteala că suferinţa asta de azi ne onorează şi dă vieţii noastre un sens mai înalt. Tu ştii, mai bine decât oricine, că dacă aş fi consimţit să fac transacţii, să calc peste conştiinţa mea, azi aş fi huzurit pe orice bancă înaltă pe care aş fi voit să mă cocoţ. În schimb aş fi avut un suflet prostituat şi o conştiinţă morală tulbure. Eu tot mai nădăjduiesc în triumful dreptăţii şi al adevărului şi atunci cred că cu toţii ne vom simţi bine."

Analizând mult fenomenele şi lucrurile, omul pătrunde tot mai adânc în firea lor şi *închegându-le în vederi generale*, le înţelege. Dar fără analiză, prima operaţie, a gândirii şi cea mai migăloasă, nu poate avea fiinţă desăvârşită cea de a doua. Pentru a trăi legile generale, pentru a le stăpâni cum trebuie, e nevoie să stea la bază fapte observate şi aplicaţii numeroase. Dar astea cer timp şi sforţări. Se întâmplă foarte des, în cazul nostru aproape totdeauna, că spiritul leneş ori distrat pe alte căi, pentru a-şi da iluzia cunoştinţei, face un salt primejdios: trece peste analiză şi cuprinde *cum se nimereşte* vederile generale cu care pozează. Şi tocmai asta caracterizează pe superficial. El atinge din sbor ce răsună mai tare, ce izbeşte ochii mai viu – dar fără de înţeles.

Priviţi-l în literatură:

Superficialul a citit romane, poeme, drame, epopei, tragedii, descrieri de călătorie, biografii, studii critice; e realist, simbolist, romantic, decadent, clasic; virează cu uşurinţă printre genii şi talente; pronunţă foarte repede şi unul după altul nume grele; în capul lui se strâng denumiri şi titluri ca în cataloagele librăriilor. Şi toate stau alături şi se expun cu aceeaşi legătură şi cu acelaşi înţeles ca noutăţile în vitrină. El a auzit de *Faust*, de *Iliada*; de *Othelo* şi *Hamlet*; ştie că există *Divina Comedie* şi *psalmii lui David*. Încearcă de-l întreabă: „vi s-a în-

tâmplat să citiți *Mazeppa*?“ şi să vezi pereche de ochi ce ți-o întoarce. Cum să i se întâmple? e sigur că a citit! Pe un om ca el 1-a născut *„mamaia“* cu priceperea celor mai înalte şi mai subtile gânduri şi totodată cu convingerea neclintită că nu-i nevoie să-şi controleze vreodată priceperea. De aceea, dacă cumva ai avea urâta idee să-l întrebi în ce chip a înțeles cutare operă, rişti să mănânci cârpeală – fiindcă asta e o injurie! Cum să nu înțeleagă omul, dacă a citit? Dacă şi-a plimbat ochii pe foile unei cărți cu titlu mare i-a intrat cuprinsul în minte şi-ți discută imediat complexitatea subiectului. E şi o tradiție pentru superficial: băiatul *deştept*, sau cu o expresie populară *„uşor de cap“*, prinde lucrurile repede fără multă *„tâmeală“* şi e mare ruşine pentru el să spună vreodată că n-a înțeles un lucru. Mai bine minte decât să recunoască.

Căutați-l în filozofie:

Îl veți auzi mereu vorbind de *Kant* ca de un familiar; îl veți auzi vorbind pe nerăsuflate despre *Spinoza* şi *Descartes*; despre *Confucius* şi *Carlyle*, despre *Schopenhauer* şi *Auguste Comte* şi nu o singură dată pe zi va porni de la *Platon*. Va şti că filozoful *Kant* a fost fecior de curelar, s-a născut la Königsberg şi cântărea în viață nu ştiu câte chilograme. Simte nevoia să poată povesti în societate – ca să se facă interesant pentru cucoane – că *Schopenhauer* era pesimist, purta cravată roşie, mergea la baluri şi se temea de epidemii. Va articula în discuții cât mai des cuvinte înalte: „materialism“, „dualism“, „idealism transcendental“, „spiritualism“, „monism“, „epicureism“ etc. Şi, ca să fie mai la ordinea zilei, învățăcelul înaltei speculațiuni va avea nevoie de o anumită lungime a pletelor, de ochi tulburi, de originalități diverse (cum ar fi de pildă să doarmă ziua şi să mănânce noaptea, să umble cu un papuc şi un şoşon etc.). Dar de te prinde curiozitatea să afli mai de aproape cam ce se poate ascunde în capul lui pletos, până unde a împins înțelegerea marilor gânditori, eşti expus să fii tocat în trei fraze şi cinci vorbe. Dintr-o săritură meşteră, creatura superficialo-filosofică te trece ori între pedanți, ori între nepricepuți.

Să-l observăm în știință:

Prăjeşte bacterii, numără mustăți de rac, colecționează praf pe aripi de fluturi; clasifică plante fără să cunoască speciile; e geolog în automobil şi-ți ia apa ochilor cu eprubete scrijelate, cu câte-un microscop colbăit, ori cu câte un microtom *„deranjat“*. Cască profund prin laboratoare şi-şi face clinica pe o canapea. Din lungile sale fraze nu lipseşte *Newton*, nici *Laplace*; citează des pe *Müller* şi pe *Virchow*; e Darwinist şi Lamarkist şi foarte familiar cu *Hippocrat* şi *Ehrlich*, cu *Pasteur* şi *Aristotel*. Primeşte uneori reviste în mai multe limbi – nu ştie să citească decât franțuzeşte şi de înțeles nu înțelege românеşte. Cu mâna atinge zilnic dinamuri, rheostate, pantostate, bobine, pile, rontgen-uri, etc... un arsenal întreg de „minunate drăcii!“ Ştie să le şi demonteze şi chiar să le scoată din uz. Cum funcțio-

Foto: Lucian Merişca

nează chiar, asta nu-i treaba lui. S-o descurce fabricantul, „hoțul de neamț“. El e universal sau arhispecializat. Cunoaşte aproape toate secretele mari şi încă numai din auzite! Să fi adâncit cum se cuvine o parte de cunoştinți şi sprijinit pe acestea să contemple restul? Asta-i operă de *„îngust la minte“*. El e enciclopedist; îi plac „apperçu“-urile generale, nu amănunțimile exacte, plicticoase şi „insignifiante“. El are scânteia pătrunderei din senin a marilor legi universale. Hamalâcul ştiințific, pentru alții; el are puterea formulării şi a enunțării; el are sclipirea adevărurilor, viziunea, revelarea gândurilor sublime; el întrevede descoperirile şi „imbecilii“ le fac! Mărunțişuri de practicieni, nehotărîri de clipă cu clipă, astea-s pentru oameni cu răbdare şi lipsiți de spirit. El, el e latin „pur-sânge“, urmaş al legiunilor romane, cu gândire „mobilă şi labilă“, cu străluciri şi reflexe de viteză intelectuală, care prinde din vânt secretele naturii. Numai că până la urmă se arată că nu ştie să înțeleagă două rânduri scrise cu muncă şi gândite, pentru că nu numai n-a scris niciodată cu gândire, dar nici n-a citit pentru pricepere.

În politică:

Aici e la largul său. Fiindcă-i cetățean şi are drept de vot, are şi datoria să fie competent în toate chestiunile privitoare la ordinea de stat; şi cum e conştiincios îşi dă părerile cu multă promptitudine şi mai mult decât atât. Are totdeauna cea mai dreaptă părere şi guvernul după aprecierea lui totdeauna greşeşte, în genere contemporanii lui sunt incapabili sau hoți, ori şi una şi alta. Simte în el menirea să schimbe lumea şi se miră foarte mult cum de nu-l urmează ceilalți şi, de cumva îl urmează, atunci el totdeauna e în slujba dreptății pure, al adevărului absolut. El oricând e ochiul sever al ordinei sociale, e glasul predestinat al libertăților ce prin el se sforțează spre lumina înțelegerei. Nu greşeşte niciodată, are instinctul sigur, şi are prevederi profetice. Ştie să fie oportunist, pentru, că spre triumful ideii mijloacele şi intențiile nu contează şi apoi are explicări minunate. Cunoaşte toate țesăturile obscure care leagă interesele persoanelor cu influență. E în totdeauna măcar cunoscut, dacă nu chiar prieten, cu un ministru cel puțin. E în curent cu toate intențiile oamenilor de guvernământ şi-i gata oricând să dea sfaturi în marile chestiuni de stat. Totdeauna e în stare să trateze o chestie socială şi competența lui n-are margini. Îi plac capetele plecate, oamenii tremurând de respect şi îl încântă un zid de oameni cu căciulile în mână. Îl înfioară ochii care se întorc după el şi uşoarele exclamații care-l întâmpină. Nu pierde o solemnitate, o comemorare. De ajunge în parlament, nu trece o chestiune în care să nu se-nfigă. Se prezintă cu tonul ridicat, ia de sus pe adversari şi nu admite să mai afirme şi altcineva vreun adevăr. Ca om de stat ştie să-şi compună o figură gravă, să calce țanțoş, să fie cât mai inaccesibil şi totdeauna hotărăşte în ultima instanță. Nu poate recunoaşte niciodată greşelile şi orice amintire a lor e o atingere a statului. Pământul trebuie să simtă sub el o dulce povară şi cerul pe umerii săi să pună hlamidă de zeu.

Foto: Bogdan Onofrei

De la cineva cu asemenea construcție mintală ştim de mai-nainte la ce acte să ne aşteptăm. Cugetele nereflectate, pentru care lumea prezintă numai aspecte fără legi, înțeleg greu şi reacționează uşor. Pentru ei reflexul simplu si imediat e marea virtute. Asupra lor faptele lumii acesteea lasă tot atâta urmă câtă rămâne dintr-un smoc de raze pe-un şuvoi curgând. Atâta ştiu şi ei cât ştie pârâul: să meargă la vale. Ei sunt resorturi elastice anume făcute să sară în sus. Astfel de acțiuni cu descărcare sunt foarte dăunătoare în chestiunile complexe de stat. Prin deslănțuirea lor ştiu, atunci când sunt puternice şi organizate, să zguduie şi să distrugă, iar când sunt cum sunt la noi, să-ncurce şi să zădărnicească.

Fragment din capitolul cu acelaşi titlu al volumului „Din viața universitară. Amintiri, critici şi propuneri“, Atelierele „Adeverul“ S.A., Bucureşti, Str. Sărindar 11, 1923.

Apel către cititori

O publicaţie independentă este azi o lucrare la limita posibilului. Ea nu rezistă decît cu sprijinul conştient, constant şi major al cititorilor săi. Altminteri, are două variante: să găsească un investitor sau să tragă obloanele. Şi rari sînt acei mecena care cheltuie bani pe o publicaţie fără să ceară ceva în schimb; cel mai adesea – influenţă şi rabat de la adevăr.

Totuşi, ROST a făcut imposibilul şi a apărut vreme de trei ani fără să facă vreun compromis. ROST a ieşit de sub tipar lună de lună graţie efortului membrilor Asociaţiei Romfest XXI şi, uneori, al unor oameni cu dare de mînă. Însă, ROST trăieşte mai ales datorită cititorilor săi. Gîndul că sînt mii de persoane care preţuiesc aceleaşi valori, care trăiesc aceeaşi credinţă, cărora nu le este indiferent ce se va întîmpla mîine cu România şi care aşteaptă în fiecare lună ROST ne-a întărit şi ne-a obligat să găsim soluţii pentru a continua.

Revista este editată prin munca voluntară (neplătită) a redactorilor şi a colaboratorilor săi. Preţul de vînzare al publicaţiei este menţinut la un nivel accesibil, deşi nu acoperă cheltuielile de editare şi difuzare, tocmai pentru ca toţi oamenii interesaţi să şi-o permită.

Rezultatul acestui efort: ROST a crescut calitativ de la număr la număr, în jurul său s-au adunat din ce în ce mai mulţi intelectuali de mare calibru şi de caracter, iar revista a început să conteze în peisajul publicistic. Pentru a continua însă şi pentru a face din această revistă ceea ce trebuie să fie, o instituţie-reper, este obligatorie implicarea mai activă a cititorilor.

Prin urmare, facem un apel la dvs., cititorii noştri, de a vă arăta dragostea faţă de ROST. Prin:

Abonament individual

Vă puteţi abona:

- trimiţînd contravaloarea abonamentului prin mandat poştal (în care specificaţi citeţ numele, adresa completă, telefonul şi perioada de abonament) pe numele: **Târziu Claudiu Richard, CP 27, OP 23, Bucureşti;**
- achitînd contravaloarea abonamentului în **contul nr. RO61CECEIS0143RON0122556**, deschis la **CEC Iaşi** pe numele **Asociaţiei Romfest XXI;** după care veţi trimite copia chitanţei şi o scrisoare în care solicitaţi abonamentul la **CP 27, OP 23, Bucureşti**;
- contractînd abonamentul la oficiile poştale din fiecare judeţ.

Preţul unui abonament este **180.000 lei (18 lei noi) pentru 6 luni** şi de **360.000 lei (36 lei noi) pentru un an**. Pentru cei din străinătate abonamentul este de **50 euro/an în Europa** şi **70 USD/an** pentru celelalte continente.

Abonament de susţinere

Aceleaşi modalităţi de plată le puteţi folosi pentru a face abonament pentru mai multe exemplare (2, 3, 5, 7, 10), pe care să le daţi unor prieteni (gratis sau contra preţului de pe copertă) spre a le deschide gustul pentru ROST. Suma pe care o achitaţi prin mandat, în cont sau la poştă o calculaţi în funcţie de cîte exemplare vă puteţi permite să comandaţi şi de perioada pentru care doriţi abonamentul de susţinere a revistei.

Contribuţie financiară

Orice sumă este binevenită pentru editarea revistei. Puteţi trimite banii prin mandat poştal sau în contul asociţiei, făcînd menţiunea „contribuţie – ROST“ în locul pentru corespondenţă.

Trimestrial, numele celor care au sprijinit apariţia revistei în orice mod vor fi publicate în ROST, ca ale unora care au un aport la renaşterea morală şi spirituală a poporului român. Îi rugăm pe cei care nu vor să le fie făcute publice numele să precizeze aceasta.

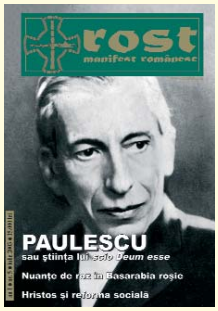

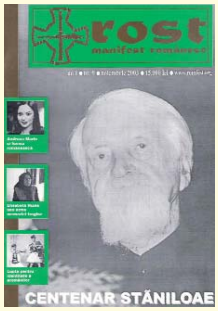

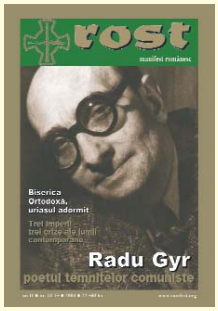

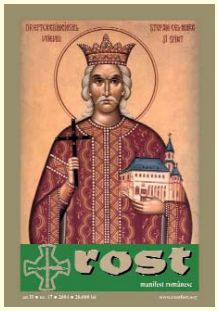

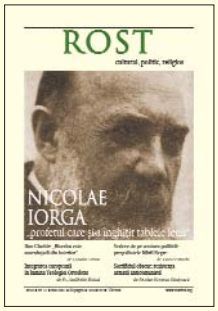

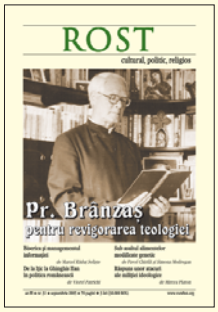

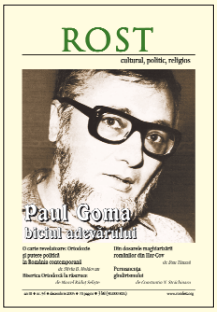

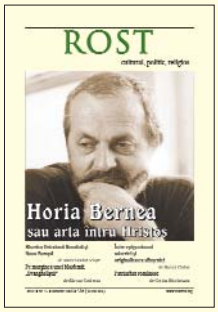

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ștefan cel Mare
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaș
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruș
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea

Cei care doresc să-şi completeze colecția publicației ROST pot trimite contravaloarea revistei (30.000 lei vechi/exemplar), prin mandat poştal, pe numele: Târziu Claudiu Richard, CP 27, OP 23, Bucureşti. Precizați pe mandatul poştal ce număr al revistei doriți, în câte exemplare şi adresa dvs. Pentru informații sunați la tel.: 0740.103.621